İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AFET EYLEM PLANLARINDA ÇOCUK HAKLARI VE AFET PARKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KAÇAR

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Peyzaj Mimarlığı Yüksek Lisans Programı

EKİM, 2023

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AFET EYLEM PLANLARINDA ÇOCUK HAKLARI VE AFET PARKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KAÇAR
(502201620)

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Peyzaj Mimarlığı Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Ögr. Üyesi Ayşegül AKÇAY KAVAKOĞLU

EKİM, 2023

ISTANBUL TECHNICAL UNIVERSITY ★ GRADUATE EDUCATION INSTITUTE

CHILDREN'S RIGHTS AND DISASTER PARKS IN DISASTER ACTION PLANS

MASTER'S THESIS

Zeynep KAÇAR
(502201620)

Department of Landscape Architecture
Landscape Architecture Master's Program

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Ayşegül AKÇAY KAVAKOĞLU

OCTOBER, 2023

İTÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün 502201620 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynep KAÇAR, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "AFET EYLEM PLANLARINDA ÇOCUK HAKLARI VE AFET PARKLARI" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı: **Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül AKÇAY KAVAKOĞLU**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri: **Doç. Dr. Melih BOZKURT**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi T. Nihan HACIÖMEROĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Teslim Tarihi : 6 Ekim 2023
Savunma Tarihi : 24 Ekim 2023

Aileme, arkadaşlarıma ve biricik yeğenime…

ÖNSÖZ

Kısa bir zaman önce ülkecek etkisi altında kaldığımız, ancak tesirini yaşamımız boyunca unutamayacağımız asrın felaketine dair neler yapabilirim kaygısıyla başlayan,

Bulunduğun noktadan başlamanın başlamak için en doğru nokta olduğunu öğrendiğim bu çalışma "her zaman yapılabilecek bir şey olduğunu" öğreten bir süreç oldu bana.

Hayatım boyunca içimde taşıdığım öğrenme, keşfetme ve üretme dürtüsüyle girdiğim yüksek lisans sürecinde ürettiklerim umarım bır çocuk yüzünde güzel bir tebessüme dönüşür.

Tez çalışmamda tüm bilinmezliklere rağmen bana destek olan ve deneyimleriyle bana yol gösteren tez danışmanım Ayşegül Akçay Kavakoğlu'na,

Beni her koşulda destekleyen, yorulduğumda yükümü hafifleten ve her durumda yanımda olan ailem ve canım arkadaşlarıma,

Neden durmamam gerektiğini her sabah bana yeniden hatırlatan iş arkadaşlarıma,

Ve aslında bir çocuğun gülümsemesiyle dünyanın ne kadar güzelleşebileceğini her gün bana yeniden yaşatan biricik yeğenime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Aralık 2023

Zeynep Kaçar

Peyzaj Mimarı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **xi**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xiii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xvii**
GİRİŞ **1**
1.1 Tezin Amacı 2
1.2 Araştırma Yöntemi 4
2.AFET KAVRAMI **7**
2.1. Afet Tanımı 7
2.2 Afet Türleri 10
2.3 Afet Sonrası 11
2.3.1 Afet sonrası barınma kavramı 11
2.3.2. Afet sonrası durumlarda çocuk 12
3. OYUN TÜRLERİ **17**
3.1 Oyun Kavramı 17
3.1.1 Çocuklar için oyunun önemi 21
3.1.2 Çocuğun oyun hakkı 21
3.1.3. Afet Sonrası çocukların oyun ihtiyacı 22
4.OYUN ALANLARI **25**
4.1 Çocuk Oyun Alanları Tarihi 25
5.TÜRKİYE'DE AFET **31**
5.1. 6 Şubat Depremi 31
5.1.2 Deprem bölgelerinin demografik yapısı ve çocuk nüfusu 33
5.2. Afet Yönetimi 33
5.2.1. Çocuk merkezli afet yönetimi 35
5.2.2 Kamuda afet yönetimi 38
5.3. Afet Sonrası Oluşturulan Barınma Alanlarında Durum İncelemesi 39

5.3.1 Antakya Narlıca konteyner kent 39
5.3. 2. Antakya Odabaşı konteyner kent 45
5.3.3.BBB Nilüfer Hatun konteyner kenti 49
6. EYLEM PLANI 53
6.1. Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı 53
6.2 İnegöl Belediyesi Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı 54
7. AFET PARKLARI 67
7.1. Hanshin Awaji Deprem Anıtı ve Afet Azaltma Enstitüsi 68
7.2. Tokyo Rinkai Afet Önleme Park Planı 71
7.3. Miki Afet Önleme Park Plani 74
7.4. Mitaka Merkezi Afet Önleme Parkı 77
7.5. Kadıköy Afet Eğitim Parkı 81
7.6. Ataşehir Deprem Parkı 82
8.TARTIŞMA ve ÖNERİLER 85
KAYNAKÇA 95
ÖZGEÇMİŞ 101

KISALTMALAR

AFAD **:** Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
UNICEF : Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
TUİK **:** Türkiye İstatistik Kurumu

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2. 1 : Çocuk Yaş Grupları Dönemsel İhtiyaçlar **16**
Çizelge 3.1 : Oyun Kuramları (Durualp, 2010) **19**
Çizelge 3.2 : Oyunun Amacı (Pilten, 2013) **19**
Çizelge 3.3 : Oyun (Freud, 1961) **20**
Çizelge 4.1 : Oyun Alanının Evrim ve Dönemleri (Yao, 2015) **25**
Çizelge 4.2 : Oyun Alanı Kategorileri (Tandoğan, 2014) **27**
Çizelge 4.3 : Oyun Alanı Türleri (Ünal, 2009) **28**
Çizelge 4.4 : Etki Türlerine Göre Oyun Alanları (Fanuscu, 1994) **29**
Çizelge 5.1 : TUİK ADKS Deprem Bölgesi Sonuçları (Url-4) **33**
Çizelge 5.2 : Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Eylem Belgesi (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023) **38**
Çizelge 5.3 : Bursa Emir Sultan Konteyner Kenti Verileri **41**
Çizelge 5.4 : Antakya Odabaşı Konteyner Kent Verileri **46**
Çizelge 5.5 : Bbb Nilüfer Hatun Konteyner Kenti Veriler **50**
Çizelge 6.1 : Nüfus Yaş Dağılımı İnegöl Belediyesi 2022 İstatistik Raporu (Url-9) **58**
Çizelge 6.2 : Öğrenci Sayısı İnegöl Belediyesi 2022 İstatistik Raporu (Url-9) **58**
Çizelge 6.3 : İnegöl Çocuk Nüfusu Dönemsel Yaş Grupları **58**
Çizelge 6.4 : İnegöl Toplanma Alanları **62**
Çizelge 6.5 : İnegöl Toplanma Alanları **63**
Çizelge 7.1 : Hanshin Awaji Deprem Anıtı ve Afet Azaltma Enstitüsi (The Great Hanshin-Awaji Earthquke Memorial Museum, 2023) **69**
Çizelge 7.2 : Tokyo Rinkai Afet Önleme Park Analizi (Url-13) **73**
Çizelge 7.3 : Miki Afet Önleme Park Analizi **76**
Çizelge 7.4 : Mitaka Afet Önleme Park Analizi **80**
Çizelge 7.5 : Afet Parkı Karşılaştırma Matrisi **84**
Çizelge 8.1 : İnegöl Çocuk Nüfusu Çocuk Yaş Grupları İhtiyaç Oyun Alanı İlişkisi **90**
Çizelge 8.2 : İnegöl Çocuk Nüfusu Çocuk Yaş Grupları İhtiyaç Oyun Alanı Niteliği **91**

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1 : Araştırma Aşamaları **4**

Şekil 1.2 : Araştırma Matrisi **5**

Şekil 2.1 : Afet Araştırma Yaklaşımları (Yılmaz G. G., 2021) **9**

Şekil 2.2 : Afet Türleri (Yılmaz A. E., 2017) **10**

Şekil 3.1 : Deprem Sonrası Çocuk (Akçora) **24**

Şekil 4.1 : 20.yy Oyun Alanı (Playgrounds, 2023) **26**

Şekil 5.1 : Depremin Etkili Olduğu Coğrafya (2023, Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu) **31**

Şekil 5.2 : Tuik Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları (TUİK, 2023) **33**

Şekil 5.3: Afet Yönetimi (Limoncu, 2018) **34**

Şekil 5.4 : Afet Yönetimi (Limoncu, 2018) **35**

Şekil 5.5 : Çocuk Merkezli Afet Yönetimi (Limoncu & Atmaca, 2018) **36**

Şekil 5.6 : Antakya Narlıca Konteyner Kent Alan Earth Görüntüsü (TKGM, 2023) **40**

Şekil 5.7 : Bursa Emir Sultan Konteyner Kenti Projesi **44**

Şekil 5.9 : Antakya Odabaşı Konteyner Kent Projesi Alan Earth Görüntüsü (TKGM, 2023) **45**

Şekil 5.10 : Antakya Odabaşı Konteyner Kent Projesi **45**

Şekil 5.11 : BBB Nilüfer Hatun Konteyner Kenti Alan Earth Görüntüsü (TKGM, 2023) **49**

Şekil 5.12 : Bbb Nilüfer Hatun Konteyner Kenti Projesi **51**

Şekil 6.1 : Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı (İnegöl Belediyesi, 2022) **54**

Şekil 6.2 : İnegöl Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı (İnegöl Belediyesi, 2022) **55**

Şekil 6.5 : İnegöl Çocuk Nüfusu Dönemsel Yaş Oranları **59**

Şekil 6.6 : İnegöl Toplanma Alanları **63**

Şekil 6.7 : İnegöl Çadır Kent Alanları **64**

Şekil 6.8 : İnegöl Konteyner Kent Alanları **64**

Şekil 6.9 : İnegöl Koordinasyon Merkezleri **65**

Şekil 6.10 : İnegöl Koordinasyon Merkezi **65**
Şekil 7.3 : Tokyo Rinkai Afet Önleme Park Planı (Url-12) **71**
Şekil 7.4 : Tokyo Rinkai Afet Önleme Parkı Kat Planları (Url-12) **74**
Şekil 7.5 : Miki Afet Önleme Parkı Görünüşler (Archdaily, 2008) **74**
Şekil 7.6 : Miki Afet Önleme Parkı Vaziyet / Kesitler (Archdaily, 2008) **75**
Şekil 7.7 : Miki Afet Önleme Parkı Çocuk Oyun Alanları (2023) **75**
Şekil 7.8 : Mitaka Merkezi Afet Önleme Parkı Vaziyet (Url-15) **77**
Şekil 7.9 : Yönlendirme ve Bilgilendirme Panoları (Citymitaka, 2023) **79**
Şekil 7.10 : Çocuk Oyun Alanı (Url-15) **79**
Şekil 7.11 : Kadıköy Eğitim Parkı Alan Earth Görüntüsü (TKGM, 2023) **81**
Şekil 7.12 : Kadıköy Eğitim Parkı Uygulama (Url-16) **82**
Şekil 7.13 : Ataşehir Deprem Parkı Alan Earth Görüntüsü (TKGM, 2023) **82**
Şekil 7.14 : Ataşehir Deprem Parkı Çocuk Oyun Alanı (2023) **83**

AFET EYLEM PLANLARINDA ÇOCUK HAKLARI VE AFET PARKLARI

ÖZET

Yerküre var oluşundan itibaren sayısız doğal afete maruz kalmıştır. Öngörülemeyen, engellenemeyen bu afetler birçok kayıplara neden olmuştur. Afet insanın hayatını etkileyen, sosyal olarak, fiziksel olarak ve ekonomik olarak kayıplara uğramasına neden olan, insanın günlük hayatında olumsuz değişiklikler oluşturan, toplumları etkileyen doğal ya da insan kaynaklı ya da teknolojik nedenli olayların sonucudur. Son yıllarda giderek artan doğal afetler, afetlerden etklinenlerin sayısını ve bu da etkilenen çocuk sayısını arttırmıştır ve toplumun sağlığı açısından riskli bir durum oluşmuştur. Ülkemizde son yaşanan 6 Şubat Kahramanmaraş depreminde Unicef'in verilerine göre 14,13 milyon kişi etkilenmiştir. Bunların 4,6 milyonu da çocuktur (TUİK, 2023).

Deprem gibi afetler çocuklar üzerinde ruhsal travmalara sebep olabilirler. Maruz kaldıkları olaylar sonrası oyun çocukların iyileşme sürecine katkı sağlar. Oyunun çocuğun fiziksel, ruhsal, bilişssel davranışları üzerinde olumlu etkileri bulunur. Çocuklara oyun yoluyla davranışsal alışkanlıklar kazandırır. Çocukluk dönemlerinde çocuklar oyunla öğrenir, oyunla sosyalleşir onunla iletişim kurarlar. Oyun çocukların enerjilerini doğru yönlendirmelerine olanak sağlar. Oyun çocukların özellikle ruhsal gelişimleri için temel ihtiyaçtır. Yanısıra oyun oynamak çocukların hakkıdır.

Bu nedenle çocukların ifade güçlerini kazanabilmeleri, gelişimlerinin sağlıklı olması ve öğrenme deneyimleri için hakları olan oyuna erişimleri sağlanmalıdır.

Amaç; afet sebebiyle oyun alanlarından mahrum kalan çocukların sosyal hayatlarına ve oyun alanlarına erişimlerinin değerlendirilerek yerel odaklı oluşturulan afet eylem planlarında çocuğun oyuna erişimi ile ilgili çözüm önerileri üretmek ve afet parkı kriterlerine dair önerilerde bulunmaktır.

Çalışma yöntemi literatür taraması ve mevcut durum analizi üzerinden ilerlemektedir. Tarama üst ölçekten başlayarak afet, Türkiye'de afet, çocuk, çocuk oyun alanları, eylem planları ve afet parklarını ele almaktadır. Afete ve oyuna ilişkin kuramsal çerçeve ile afet ve çocuk, oyun ve çocuk ilişkisi ve oyunun önemi üzerinde durulmuştur. 6 Şubat Kahramanmaraş depremi özelinde mevcut durum analizi yapılmış çocukların oyun hakkı ve oyuna erişimleri yerel yönetimler odağında peyzaj mimarlığı perspektifinde değerlendirilmiştir.

CHILDREN'S RIGHTS AND PLAYGROUNDS IN DISASTER ACTION PLANS

SUMMARY

The earth has been exposed to countless natural disasters since its existence. These unpredictable and unpreventable disasters have caused many losses. Disaster is the result of natural, human-induced or technological events that affect people's lives, cause social, physical and economic losses, create negative changes in people's daily lives, and affect societies. Natural disasters, which have been increasing in recent years, have increased the number of people affected by disasters and this increased the number of affected children and created a risky situation for the health of the society. According to Unicefin data, 14.13 million people were affected by the February 6 Kahramanmaraş earthquake that last occurred in our country. 4.6 million of them are children (TUİK, 2023).

Disasters such as earthquakes can cause psychological trauma to children. Play contributes to the healing process of children after the events they have been exposed to. Play has positive effects on the child's physical, spiritual and cognitive behavior. It teaches children behavioral habits through play. During childhood, children learn through play, socialize and communicate through play. Play allows children to direct their energy correctly. Play is a basic need for children, especially their spiritual development. Besides, it is children's right to play games.

For this reason, children should be provided with access to the play they have the right to gain their powers of expression, their development to be healthy, and their learning experience.

Aim; The aim is to evaluate the access to social lives and playgrounds of children who are deprived of playgrounds due to disaster, and to produce solution suggestions regarding children's access to play in locally focused disaster action plans and to make suggestions regarding disaster park criteria.

The study method proceeds through literature review and current situation analysis. Starting from the upper scale, the scanning deals with disaster in Turkey, children, children's playgrounds, action plans and disaster parks. The theoretical framework regarding disaster and play, the relationship between disaster and child, play and child, and the importance of play were emphasized. The current situation analysis was made specifically for the February 6 Kahramanmaraş earthquake, and children's right to play and their access to play were evaluated from the perspective of landscape architecture, focusing on local governments.

1. GİRİŞ

"Çocuklar tüm dünyalarının gözlerinin önünde yıkıldığını gördüler, ancak biz onların yeniden inşa edilmesine nasıl yardımcı olacağımızı biliyoruz" (Url-1).

Günümüzde afet kavramı jeolojik, klimatik, biyolojik, sosyal ve teknolojik olmak üzere pek çok sınıfsal bağlamda ele alınmaktadır. Dünyada her coğrafyayı etkileyen belirli bir afet türü mevcuttur. “Genelde ne zaman, nerede, nasıl, hangi büyüklükte, ne türde meydana geleceği öncesinde bilinemeyen, durdurulamayan, önlem alınamayan bu olaylar, pek çok ülkede büyük kayıplara neden olmaktadır. Afeti engelleyemesekte doğru ‘Afet Yönetimi’ kavramı ile süreci en az hasarla atlatabiliriz” (Kaçar, 2023, s. 11).

Abraham Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde insanın temel ihtiyaçlarının arasında barınma da yer alır. Barınma fiziksel ihtiyaçların karşılandığı asli yaşam alanıdır. Bu yüzden afetler ölümlerin yanı sıra fiziksel, ekonomik, sosyal ve psikolojik yok olmalara neden olmaktadır. Özellikle afet sonrası oluşturulan barınma toplanma alanlarının niteliği iyileşme sürecine etki etmekte, deprem sonrası toparlanma sürecinin zorluklarını asgariye indirmeye yardımcı niteliktedir.

Afetlerde en dezavantajlı gruplarda yer alan çocuklar için oyun alanlarının eksikliği onların bilişssel ve duygusal gereksinimleri için önemli bir eksikliktir. Uzmanlara göre afet sonrası süreçte çocukların oyun aracılığı ile destek olmak iyileşme sürecinin hızlandırılmasını sağlayacaktır. “Kriz ve afet dönemlerinde temel hayatta kalma ihtiyaçları ön plana çıktığı için genellikle oyun geri planda kalıyor” (Kaçar, 2023, s. 6)

Mevcut çalışmalar incelendiğinde çocuklara dair farkındalıkların oluştuğu ancak yeterli düzeyde olmadığı gözlenmektedir. Bu bağlamda artan afet sayılarından kaynaklanan olumsuz deneyimler bize yol göstermiş ve doğru afet yönetiminin

önemini arttırmıştır. Maria Montessori'nin de dediği gibi "Oyun, çocuğun işidir" onlara oynayacak ortamları sağlamakta bizlerin (Montessori, 1909).

1.1 Tezin Amacı

Araştırmanın amacı; afetten etkilenen çocukların hakları olan oyuna erişim durumlarını analiz ederek yerel bazda durumu değerlendirmektir. Bu amaç kapsamında afet sonrasında da onlara oyun için uygun ortamlara erişimi sağlayabilmek için yerel bazda oluşturulan eylem planlarında çocuğun oyuna erişimi için önerilerde bulunmaktadır.

Bu kapsamda hedefler:

• Afet üzerinden afet sonrası durumlarda afet-çocuk-oyun kavramlarının teorik arka planını inceleyerek, oyunun çocuklara sağlamış olduğu başlıca faydaların, afet sonrasında çocukların oyuna erişimlerinin önemini ve gerekliliğini ortaya koymak,

• Afet sırası, sonrası ve öncesinde yapılan planlamaların çocuklar özelinde de yapılmasının önemini vurgulamak,

• Çocukların oyun imkânına erişimlerine ilişkin tespitler, sorunlar ve çözüm önerileri ortaya koyarak yerel yönetimler için öneriler üretmek.

Şeklindedir.

Yukarıda tanımlananlar doğrultusunda araştırmada "Afet sonrası zamanlarda çocukların çocuk oyun alanlarına erişimi nasıl sağlanabilir? Sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu temel soruyla ilişkili alt araştırma soruları şunlardır:

- Afetler çocukların günlük yaşamda oyun oynama hakkını nasıl etkiler?
- Oyunun afet sonrası iyileşme sürecindeki etkileri nelerdir?
- Çocuk odaklı afet yönetimi nasıl olmalıdır?
- Afet parkları nasıl olmalıdır?

Çalışma, yedi ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, giriş bölümüdür. Araştırma konusunu, amaç ve hedefleri, araştırma sorularını ve araştırma yöntemini

içermektedir. İkinci ve üçüncü bölüm ise araştırmanın kuramsal temelini ortaya koymaktadır.

İkinci bölümde afete ilişkin kavramsal çerçeve oluşturularak afet ve afet türleri tanımlanmış ve afet sonrası kavramı incelenmiştir. Afet sonrası, barınma ve çocuk kavramları üzerinden değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde, çocuk ve oyun ilişkisi ele alınmıştır. Oyunun geniş perspektifte kavramsal tanımı yapılmış ve çocukların oyuna erişimleri değerlendirilmiştir. Oyunun çocuklar için önemi, çocuğun oyun hakkı ve oyunun çocuklara sağlamış olduğu faydaların teorik arka planı, afet sonrası çocuklar özelinde incelenerek çocukların oyuna erişimlerinin önemi ve gerekliliği ortaya konulmuştur.

Dördüncü bölümde çocuğun dışarısı ile ilk tanıştığı alan olan çocuk oyun alanları üzerinden tarihsel bir grafik oluşturulmuş ve oyun alan türleri kullanım amacı, kullanılan malzeme türü, kullanım sıklığına göre değerlendirilmiş ve geniş bir perspektiften çocuk oyun alanı tanımlanmıştır.

Beşinci bölümde ise 6 Şubat'ta Kahramanmaraş'ta gerçekleşen deprem özelinde üst ölçekten alt ölçeğe nüfus,demografik yapı ve deprem sonrası süreçler çocuk özelinde ele alınmıştır. Çocuk nüfusunun çokluğu ve çocuklara özel afet eylem planlarının ihtiyacına vurgu yapılmıştır.

Altıncı bölümde kriz anında kriz yönetiminin zorluğu üzerinde durularak önceden hazırlanacak risk analizlerinin ve eylem planlarının önemi vurgulanarak, afet eylem planı kavramı ve içeriği incelenmiştir. Çocuk odağında öneri toplanma, barınma alanları incelenmiş Çocuk Eylem Planlarına ve Afet Parklarına atıfta bulunulmuştur.

Yedinci bölümde ise Afet Parkı kavramı tanımlanmış, ulusal ve ulaslararası afet parkları karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve yapılan çıkarımlardan yola çıkılarak afet parkı kriterleri tanımlanmıştır.

Sekizinci bölümde ise çıkarımlar ve sonuç değerlendirmeleri yer almıştır. Şekil 1.1 de süreç özetlenmiştir.

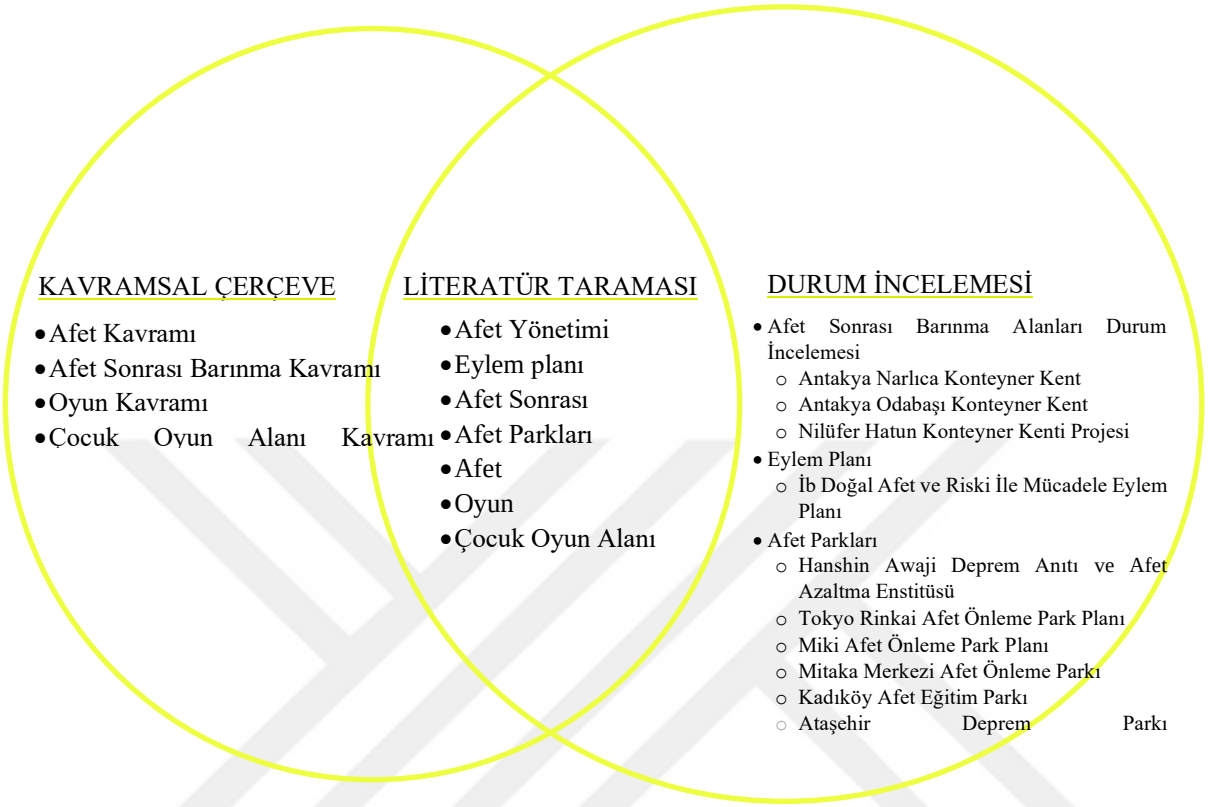

Şekil 1.1: Araştırma Aşamaları.

1.2 Araştırma Yöntemi

Çalışma yöntemi literatür araştırması ve durum analizi olarak tanımlanan iki temel aşama üzerinden strüktüre edilmiştir.

Literatür taramasında üst ölçekten başlayarak afet, oyun, eylem planı ve afet parkları konuları ele alınmıştır. Durum analizi ise Türkiye'de afet başlığında 6 Şubat Kahramanmaraş depremi ve eylem planları başlığında doğal afet ve riski ile mücadele eylem planı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada afet, çocuk ve oyun, afet sonrası, çocuk oyun alanları, eylem planları ve afet parkları konularına dair altı aşamalı literatür taraması gerçekleştirilmiştir. İlk

aşamada çalışmanın kuramsal çerçevelerinden biri olan afete dair genel tanımlamalar ve kuramsal arka planlar oluşturulmuş, ikincil aşamada çocuk ve oyun odaklı literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Çocukların afete tepkileri, çocukların afet sonrası durumlarda karşılaştığı sorunlar, afet sonrası ihtiyaçları ve çocuğun oyun hakkı değerlendirilmiştir. Oyun alanları tarihçesi oyun türleri üzerinden tanımlanarak dönemsel ihtiyaçlar belirlenmiştir. Türkiye'de Afet başlığı üzerinden 6 Şubat Kahramanmaraş depremine dair durum analizi yapılarak, oluşturulan barınma alanlarında çocuğun oyuna erişim durumları incelenmiştir. Son olarak çocuğun hakkı olan oyuna erişimini kolaylaştırmak adına Bursa'nın İnegöl ilçesi özelinde hazırlanan doğal afet ve riski ile mücadele eylem planı aşamaları ve sonuçları incelenmiş, mevcutta oluşturan eylem planı özelinde çocuğa dair eksikler belirlenerek çıkarımlar yapılmıştır. Yerel yönetimlere çözüm olarak sunulan afet parkları üzerinden değerlendirilmeler yapılarak afet parkı kriterleri belirlenmiştir. Şekil 1.2'de oluşturulan araştırma matrisinde süreç özetlenmiştir.

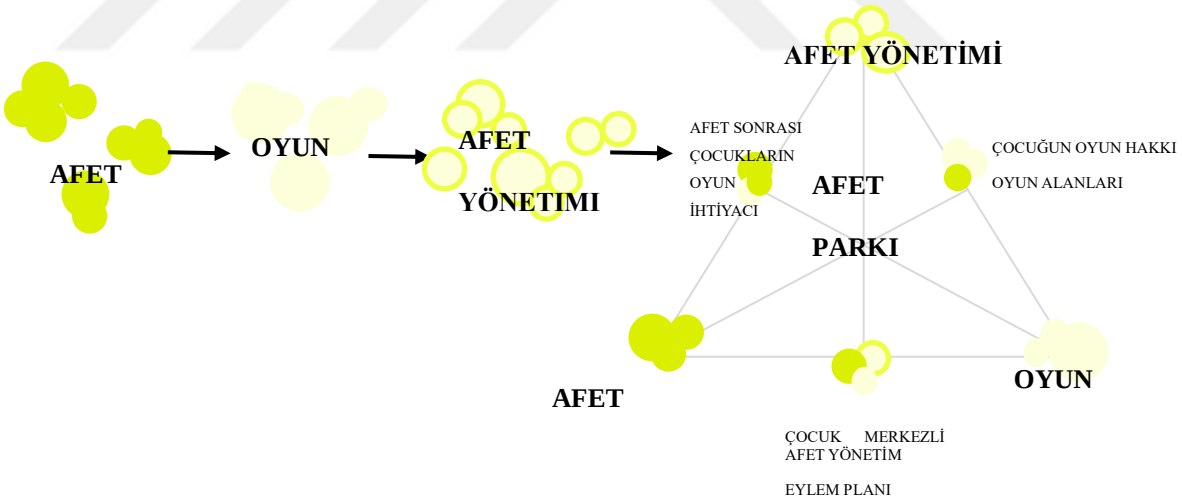

Şekil **1.2**: Araştırma Matrisi**.**

2. AFET KAVRAMI

2.1. Afet Tanımı

Afet farklı disiplinler tarafından farklı tanımlamaları yapılan çok yönlü öznel bir kavramdır. Tarihten bugüne süre gelen tek bir tanımı mevcut değildir. Kavramsal olarak ele alınmanın yanı sıra süreç olarak değerlendirildiği ya da çalışma alanı olarak gündeme geldiği durumlar mevcuttur. Afet kavramındaki bu çeşitlilik önem azlığından ya da sınır belirsizliğinde ziyade toplumların maruz kaldığı en derin etkilerin görüldüğü, çok paydaşlı bakış acısı ve multidisipliner çalışma ortamı gerektiriyor olmasından kaynaklıdır.

Türü, şiddeti, süresi gibi kendi içinde etki gücünü belirleyen birçok faktöre göre değişkenlik gösterse de afetlerin temel değişmeyeni toplulukları etkilemesidir. Etki ettiği çevrede birçok olumsuzluğa sebep olur, toplu kayıplar, maddi manevi ciddi hasarlar oluştururlar. Gündelik hayatı sekteye uğratır il bazında, ülke bazında, kimi zaman uluslararası düzeyde desteğe ihtiyaç duyulur hale gelinmesine neden olurlar. Ne zaman olacağı kesin olarak öngörülemez ve bu yüzden engellenemezler.

Tarihte afet ile ilgili yapılan ilk sistematik çalışmalara Ronald Perry ve arkadaşlarının afet nedir sorusuna cevap aradığı kitabında bahsettiği üzere, 1920'lerde Halifax patlaması üzerine Samuel Pricenin yazdığı tezde denk geliriz (Ronald, 1998). Afet kavramından felaket olarak söz eden Price felaketin kavramsal tanımından öteye geçip toplumsal değişim üzerine etkilerinde bahseder. Kavramsal olarak düzen veya sistemin bozulmasına yol açan olaylar olarak bahsedildiğine değinen Price "O zamana kadar felaketin, tarihe, merhametli bir şekilde bir gün nihayete eren bir dizi değişim olarak bakıldığını" söyler. Price bambaşka bir noktaya değinerek felaketin sosyolojik yönden de incelenmesi gerektiğini, bu düşüncenin değişebileceğini ve sosyolojik olarak ele alınan felaketlerin bilimsel yöntemlerle dikkatle incelenerek sosyal değişimi hızlandıran bir etken olabileceğini söyler (Prince, 1920).

Yaklaşık 10 yıl sonra Carr tarafından 1932'lerde yorum genişletilerek afetin sonuçların ürünü olduğunu "duvarların depreme dayanması ve barajın suyu tutması durumunda afet olmayacağına" düşündüğünü kaleme alır. Felaketlerin doğası gereği toplumsal değişimden kaynaklandığını tanımlayan ilk kişi olan Carr, felaketi "kültürel korumaların çöküşü" olarak değerlendirmiştir (Ronald, 1998).

Yine Perry'nin kitabında bahsedildiği üzere 1950'lerde afet tanımı ile ilgili araştırmalar derinleşmiş, büyümüş ve 1963'te Amerika Birleşik Devletleri'nde Ohio Eyalet Üniversitesin'de kurulan Afet Araştırma Merkezi ile süreç hızlanmış, 1973'lerde büyüme en üst noktalara ulaşmıştır (Ronald, 1998).

1954 Ulusal Bilimler Akademisi Ulusal Araştırma Konseyi Afet Araştırma Grubuna ait komitenin raporunda felaketler "sadece etkiyi değil aynı zamanda tehdidi de içeren durumlar" olarak tanımlamıştır (Ronald, 1998).

Lewis M. Killian, felaketlerin sosyal düzeni bozduğunu, fiziksel yıkıma ve ölüme yol açtığını, bunun önemli hale geldiğini, çünkü insanların "norm beklentileri kalıbından" ayrılarak başa çıkmaları gerektiğini öne sürmüştür. Killian, felaketlerin temel bir özelliği olarak olumsuz boyutu ve normatif davranışları değiştirme ihtiyacının yarattığı sosyal sonuçların önemi olduğunu fikrini korumuştur (Ronald, 1998).

Gary Kreps, felaketleri toplumsal bozulma ve fiziksel hasar yaratan "rutin olmayan olaylar" olarak tanımlar. "Afetlerin normal sosyal hayata zarar vermesi, kargaşa yaratabilmesi ve sosyal düzenin yeniden inşasına neden olması nedeniyle sosyal bir patoloji olarak görülebileceğini belirten Dynes (1988)'e karşıt olarak, Fritz, afetlerin bütünleşme, dayanıklılık ve sosyal sistemlerin iyileştirici gücünü test edebileceğimiz laboratuvarlar olduğunun altını çizmiştir" (Yılmaz G. G., 2021).

Yukarıda bahsedilen açıklamalardan da yola çıkarak Perry ve arkadaşlarının afeti sosyal karakterler üzerinden tanımladığı görülmüştür. Afet zamanlarında ki multidisipliner çalışma gereği afeti tanımlama şeklimiz sürecin hızlı olması ve tüm paydaşların aynı doğrultuda ilerlemesi açısından çok önemlidir.

Şekil 2.1'de değindiğimiz afet araştırma yaklaşımları incelendiğinde altı yaklaşımın mevcut olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlardan; sosyolojik yaklaşımın afetlerin fiziksel etkisinin yanında toplumsal etkileri üzerinde durmasının sebebinin toplumun

ve sıradan bireylerin olağan dışı durumlarda sergiledikleri tutumun toplumsal çıkarımlar adına iyi bir analiz unsuru olmasıdır.

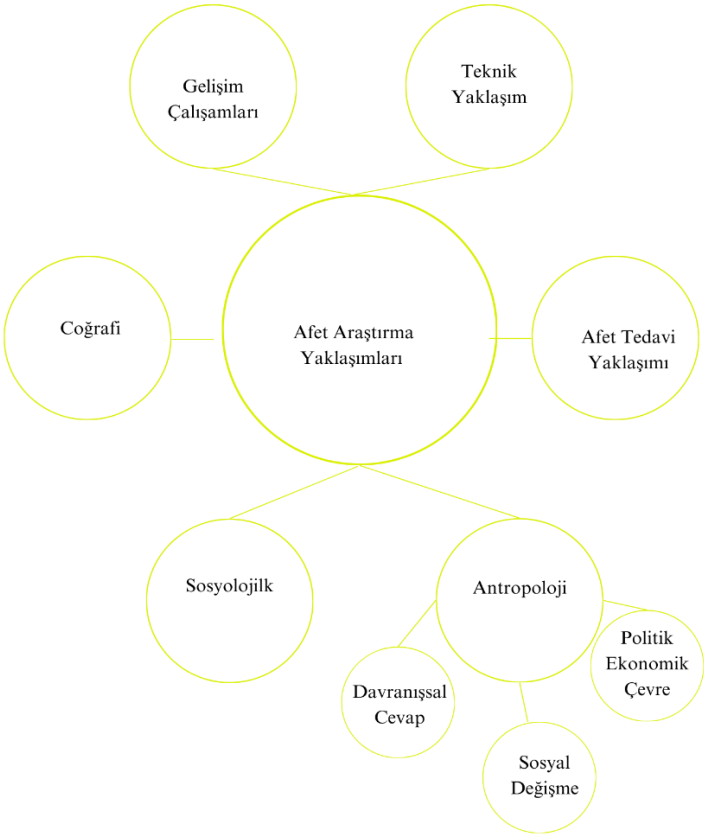

Şekil 2.1: Afet Araştırma Yaklaşımları (Yılmaz G. G., 2021).

Antropolojik yaklaşımda ise üç noktaya odaklanır. Bu odaklar, davranışsal cevap, sosyal değişme ve politik/ekonomik çevre yaklaşımlarıdır (Yılmaz G. G., 2021).

Bir olayı afet olarak adlandırabilmek için toplulukların etkilenmesi, barınma gibi temel ihtiyaçlarda ciddi hasar ya da kayıplara sebep olması ve gündelik hayatı durdurması ya da aksatması gerekmektedir. Afetlerin etki gücü, önemi ve sıralaması bulunduğu coğrafyaya göre değişkenlik gösterir. Her coğrafyayı etkileyen farklı afetler bulunmaktadır.

Afet kavramına dair birçok tanımlama olmakla beraber en kapsamlı tanım "Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş

etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay. Afet bir olayın kendisi değil, doğurduğu sonuçtur" (Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, 2023) şeklindedir. Başka bir deyişle de beklenmedik anda beklenmedik şekilde gerçekleşen insanlar tarafında varoluşunun engellenemeyeceği olaylardır.

2.2 Afet Türleri

Uzmanlara göre farklılık gösteren tanımlamalar ve sınıflandırmalar olsada Içişleri Bakanlığ''na bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)' ın tanımına göre afetler Şekil 2.2'de belirtiliği üzere doğal afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere ikiye ayrılırlar.

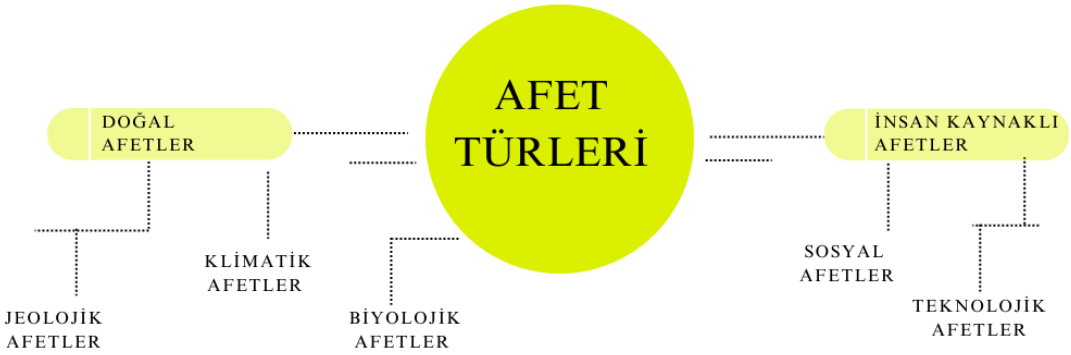

Şekil 2.2: Afet Türleri (Yılmaz A. E., 2017).

Doğal afetler; kaynağı doğa olan jeolojik klimatik ve biyolojık alt etki türleri bulunan afetlerdir. Bir doğal afet insan hayatını, yaşam alanını riske atan olayın doğal seyrinde ortaya çıkması demektir. Tetikleyici olarak yapay bir oluşum ya da insan faktörü devreye girmez. Jeolojik, klimatik ya da biyolojik tetikleyiciler süreci başlatır. Doğal afetlerin oluşum nedeni ve başlangıç anı tam olarak bilinemez ve engellenemez. Etki gücü ve alanı insan kaynaklı oluşumlara göre farklılık gösterebilir. Deprem, heyelan, kasırga, sel gibi afetler bu gruba girmektedir.

İnsan kaynaklı afetler; kaynağı insan ya da insan üretimi ürünler olan sosyal ve teknolojik afetler olmak üzere alt etki türleri bulunan afetlerdir. Toplu can ve mal kayıplarına sebep olan olayların tetikleyicisi insandır. Yangınlar, büyük kazalar, savaşlar, nükleer patlamalar gibi olaylar bu gruba girmektedir.

Afetler, insan yaşamını hem maddi hem manevi kayıplarla kesintiye uğratmaktadır. Yakın zamana kadar insanların afetlere bakışı hastalıklara bakışı ile aynı olmakla beraber; beklenmeyen, istenmeyen ve yaşamın bir parçası olan kaçınılamaz bir risk olarak görülüyordu. Ancak günümüzde ilerleyen teknoloji ve geçmişte yaşanılan kötü deneyimler sonrası yapılan çıkarımlar doğrultusunda doğru planlama ve alınan tedbirlerle sürecin daha az etkiyle atlatılabileceği düşünülmektedir. Afete duyarlı ve dayanıklı yapılaşma ile sürecin maddi manevi daha az hasarlı atlatılabileceği öngörülmektedir.

Bu yüzden afet sonrasında, öncesinde ya da sırasında yapılacak adımların programlanması önem kazanmıştır.

2.3 Afet Sonrası

Afetler doğal yada insan kaynaklı oluşu farketmeksizin büyük kayıp ve hasarlara sebep olan olaylardır. Afet sonrasında afete maruz kalan bölgelerde hızlı bir toparlanma ve yeniden inşa süreçlerine geçilir. Afetin etki alanına ve şiddetine bağlı olarak süresi değişen bu afet sonrası süreçlerde toplumun yeniden inşası adına atılan her türlü adım çok önemlidir. Alışageldiği rutinlerinin bir çoğunu kaybeden birey fiziksel zorlukların yanında ciddi psikolojik sıkıntılar da yaşar (Gökçe & Tetik, 2012). Herhangi bir sınıfsal ayrılığa cinsiyete yaşa bakmaksızın her grubu etkisi altına alan afetlerde bazı kırılgan grupların aldığı hasarlar çok daha derindir.

2.3.1 Afet sonrası barınma kavramı

Sanayi devriminden sonra hızla artan kentleşme süreciyle beraber kentlerde oluşan düzensiz barınma beraberinde sağlıksız yapılaşmayı da getirmiştir. Artan barınma ihtiyacı ekonomik yetersizlikle birleşince dirençsiz şehirlerin ve dirençsiz yapılaşmanın baş sebebi oluşmuştur. İklim değişikliğiyle beraber klimatik etkiler ve tetiklediği klimatik afetler de çoğalmıştır. Düzensiz yapılaşma, sağlıksız barınma ve artan afetler niteliği düşen afet sonrası barınmalara sebep olmuştur.

Her yıl yaşanan birçok afet sonrası pek çok insan evsiz kalmakta ve mahallelerini, semtlerini, ülkelerini terketmek zorunda bırakılmaktadırlar. Oysa barınma insanın en

temel ihtiyacıdır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde temel fizyolojik ihtiyaçlar (hava, su, yemek) ve barınma en alt kısımdır. Ancak yaşanan afetler insanın temel ihtiyacı olan barınma ihtiyacını karşılamasına engel olmakta ve afet sonrası acil barınma ihtiyacı doğmaktadır. Kısıtlı zamanda, kısıtlı malzeme ve düşük bütçeyle oluşturulan geçici yaşam alanlarında kullanıcı çeşitliliği ve çok yönlü ihtiyaçları ikinci planda bırakılmaktadır. Ancak süresi belli olmayan geçici barınma alanlarındaki yaşam insan hayatında geçici olmayan etkiler oluşturmaktadır.

2.3.2. Afet sonrası durumlarda çocuk

Afetler zaman, mekân ve kişi ayırt etmeksizin toplulukları etkilemektedir. Son yıllarda sayısı giderek artan doğal afetler çoğalmakta, daha çok insan afete maruz kalmakta, dolaylı olarak afetten etkilenen çocuk sayısı da artmaktadır. Afetler ve sonrası yaşanan korku, panik, endişe hali herkesin her an herhangi bir döneminde başına gelebilir. Bu tarz bir deneyim yetişkinlerde daha kolay tolere edilebilirken çocuklarda durum çok daha derin etki göstermekte ve derin hissedilmektedir. Yetişkin bireylerin duygusal rezervleri ve yaşam tecrübeleri karşılaştıkları olumsuzlukları daha kolay tolere edebilirken çocuklar aynı esnekliği gösteremezler. Dünyayı anlama ve tanıma yetisi henüz gelişmemiş, dünyaya karşı deneyimleri çok fazla olmayan çocukların felaketlere karşı tepkileri ve durumu algılama şekilleri yetişkinlerden farklı olabilmektedir. Çocuklar dünyayı ebeveynlerinin gözünden okur ve tanırlar, özellikle mekân odaklıdırlar. Afet belki de çocuğun bunların hepsine birden erişimini engelleyen felaketler olmaktadır. Afet sonrası çocuğun yaşadığı, oynadığı, öğrendiği mekânların hepsi ya da bir kısmı yıkılmış, ebeveynleri yaralanmış, vefat etmiş ya da kaybolmuş olabilir. Bu da çocukta travmaya sebep olabilmektedir. Herhangi bir dönemde yaşanan sıkıntıdan farklı olan aniden gelişen bu travmalar sıra dışı ve kestirilemez önem taşımaktadır (İşmen, 2001). Araştırmalar doğal felaketlerden en çok yara alan kırılgan grupların çocuklar, gençler ve yaşlılar olduğunu göstermektedir (Erkan, 2010).

Yapılan literatür taramasında ülkemizde çocukların afetten etkilenme durumları üzerine yapılan ilk çalışma 1992 Erzincan ve 1995 Dinar Depremleri sonrasında Bulut tarafından gerçekleştirilmiştir (Tuncer ve diğ, 2020). Deprem sonrası çocuk

travmaları üzerine yaptığı çalışmasında Sefa Bulut bireylerin yaşanılan travmatik olaylardan etkilenmeden yaşanılmasının mümkün olmadığını, bireyin baş etme mekanizmasının gelişmişlik düzeyinin etki şiddetini belirleyeceğini, bunun da belirleyicisinin yaş olduğunu belirtmiştir. Yine Bulut bu çalışmasında, genelde yapılan çalışmalarda çocukların ve ergenlerin bir grup olarak değerlendirildiğini ancak ergenlerin sürece verdikleri tepkilerin çocuklardan farklı olduğunu ve ayrı değerlendirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır (Bulut, 2009).

Çocuk yaş aralığı 0-17 yaş arası olarak geçmektedir. Yaş aralıkları araştırma yapılacak konunun uzmanlık alanını göre değişmekle beraber Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (0-6 Yaş), Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş), Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş) şeklinde ele alınır (Kail, 2012).

> Çocuk ve ergenlerin baş etme mekanizmaları henüz tam olarak gelişmediğinden afetlerden yetişkinlerden daha fazla ve olumsuz yönde etkilenmektedirler. Depremle ilgili çalışmalar incelendiğinde çocuk ve ergenlerin birlikte ele alındığı ya da diğer travma çalışmalarında olduğu gibi çalışmaların ergenlerden ziyade çocuklar üzerinde yoğunlaştığı gözlenmektedir (Terr, 1983, s. 110).

Esra Erişmen yaptığı çalışmada ergenlere hiç değinmeyip sadece çocuklar üzerinden değerlendirmeler yapmış ve bebeklik (0-1 Yaş), ilk çocukluk (2-5 Yaş), son çocukluk (6-11 Yaş) dönemlerini değerlendirmiştir (İşmen, 2001).

Gürdil ve arkadaşları yaptığı çalışmada Bulut ve arkadaşlarının kaygıları ile hareket etmiş ve bir grup olarak ele almış ve ergenlerin zihinsel olgunluklarının travmatik olayların uzun vadede ki sonuçlarını görebildiklerini ve bununla başa çıkma yolu olarak oyunu kullanmayacağını, kendi ifade etme şekillerinde değişiklik olacağını ve bu sınıfın farklı bir değerlendirmeye alınması gerektiğini söylemiştir (Gürdil & Erden, 2009). Bahsi geçen çalışmada değerlendirmeler Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (0-6 Yaş), Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş), Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş) olarak ele alınmıştır. Bununla beraber Limoncu ve arkadaşları durumu biraz daha detaylandırmış Okul Öncesi Çocukluk Çağını da kendi içinde gruplandırılarak Bebeklik Dönemi Etkileri (0-1 Yaş) ve Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (2-5 Yaş)

olarak ayırmıştır. Limoncu ve arkadaşlarının gruplandırması Bebeklik Dönemi Etkileri (0-1 Yaş), Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (2-5 Yaş), Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-11 Yaş), Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş) şeklinde belirtilmiştir.

Bu çalışmada yukarıda literatür göz önünde bulundurularak, peyzaj mimarlığı, çocuk ve yerel yönetim dinamikleri bir arada değerlendirilmeye alındığı için yerel yönetimlerde etkileşim halinde olacak grupların her yaş düzeyinden olacağı düşünülerek çalışma en geniş perspektiften değerlendirilmiş ve Bebeklik Dönemi Etkileri (0-1 Yaş) ve Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (2-5 Yaş), Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-11 Yaş), Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş) şeklinde ele alınmıştır.

Afet sonrası zorluklarla baş etme her yaş gurubu için ortak temadır. Ancak afetten etkilenme şiddetleri yaşla orantılı birçok etkene bağlı değişkenlik gösterebilir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2022). Bu gibi durumlarda çevrede verilen tepkiler özellikle çocukların afetlerden etkilenme derecesini belirler. Çocuklar tarafından afetlere gösterilen reaksiyonlar yetişkinlerden farklı olmakla beraber her çocuğun kendi öz niteliğine bağlı olarak da değişkenlik göstermektedir. Çocuğun yaşı, cinsiyeti, eğitimi, afet tecrübesi, aile içi deneyimleri, kişisel, fiziksel ve ruhsal gelişmişlik düzeyi gibi süreci etkileyen birçok farklı parametre bulunmaktadır.

Çocuk yaş aralığı birçok literatürde 0-17 yaş kabul edilmesine rağmen Limoncu ve Atmaca'ya göre afet sonrası psikolojik etkiler bazında dört sınıfa ayrılmalıdır (Limoncu, 2018).

Bebeklik Dönemi Etkileri (0-2 Yaş)

Çocukların bu dönemde dünya ile bağlantıları yalnız anneleri üzerindendir. Çevrelerinde olup biteni anlayamaz tepki veremez ancak hissedebilirler. Bu dönem bebeğin en çok anneye ihtiyaç duyduğu dönemdir. Temel güven duygusu bu dönemde oluşmaktadır (Limoncu & Atmaca, 2018).

Günlük rutinleri sağlayabilmenin önemli olduğuna değinen Gökçe Gürdil, bebekle kurulan fiziksel bağın önemine dikkat çekerek güven duygusunun sağlıklı oluşması için birincil bakım verenlerin fiziksel temasa önem göstermesi gerektiğini, sınırlandırılmış korunaklı ortamda anne bebek etkinliklerine devam ederek motor

becerileri geliştirecek hareketleri yapmanın önemli olduğunu vurgulamaktadır (Gürdil & Erden, 2009).

Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (3-6 Yaş)

Bu dönemde çocuklar çevrelerinde olup bitenleri anlayabilir ancak duygularını ifade etmekte dile getirmekte zorlanırlar. Güven duygusu önemlidir ve rutinlerini oluşturabileceği bir ortam oluşturulması bu grup için de önemlidir. Terkedilme ve bağ kurduğu şeyleri kaybetme korkusu yaşarlar (Limoncu, 2018). Yaşadıkları şeyleri anlamlandırmada zorlandıklarını belirten Gürdil fiziksel ve sözel yakınlığın arttırılarak çocuğun anlam arayışında soracağı sorulara cevap verilmesi gerektiğini ve ortak oyun alanlarında yapılan etkinliklerin önemli olduğunu dile getirmektedir (Gürdil & Erden, 2009).

Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş)

Korku ve aşırı endişe yaşanır. Ailelerinden uzaklaşmak istemezler. Özgüven kaybı, yetişkinlere karşı güvensizlik, dikkat toplamada zorluklar yaşanabilir. Okul arkadaşlarıyla iletişim ve okulun getirdiği sorumluluk bu grupta çok önemlidir (Limoncu, 2018). Gürdil okuldaki başarının özsaygıyı arttıracağını ve travmayla başa çıkma gücünü artıracağını dile getirmektedir. (Gürdil & Erden, 2009)

Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş)

Kabul görme istekleri artar ve suçluluk duyarlar. En kritik dönemdir. Kendilik olguları henüz oluşmaya başlayacağı için kendine zarar verme eğilimleri, intihar vakaları ya da madde kullanma eğilimleri mevcuttur (Limoncu, 2018). Karamsarlıktan kurtulmaları için akran iletişimin önemini vurgulayan Gürdil yapılacak sorumluluk faaliyetlerinde görev almaları kontrol algısını güçlendirerek hayata dair yaşanacak bir şeyler olduğunu ve umudunu geliştiren etkinlikler olacağını belirtmektedir (Gürdil & Erden, 2009).

Yaş grubu etki derecesi her ne olursa olsun yaşanan afet sonrası ağır travmatik etkilere maruz kalan çocuklarda sürecin olabildiğince hızlı toparlanabilmesi adına ihtiyaçlarının iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Bu süreçlerde yaşanılan travmatik olaylar kalıcı hasarlara sebebiyet verebilmektedir. Erken çocukluk döneminde dünyayı

algılayış şekli sağlıksız olarak şekillenen çocuklar gelecekte sorunlu yetişkin olma riski taşımaktadır.

Çizelge 2.1 yapılan literatür taraması sonucu edilen verilerin özelinde oluşturulmuştur.

Çizelge 2.1 Çocuk Yaş Grupları Dönemsel İhtiyaçlar.

Dönem	Yaş Grubu	İhtiyaç	Duygu
Bebeklik Dönemi	0-1 Yaş	Bolca Temas	Güven Duygusu
Okul Öncesi Çocukluk Dönemi	2-5 Yaş	Fiziksel Sözel Yakınlık	Cevap Arama
Okul Çağı Çocukluk Dönemi	6-11 Yaş	Sorumluluk Duygusu	Öz Saygı
Ergenlik Dönemi	12-17 Yaş	Akran İletişimi	Kimlik Yenileme

3. OYUN TÜRLERİ

3.1 Oyun Kavramı

Oyunun tarihsel süreçte pek çok farklı tanımı yapılmıştır. Oyuna dair tek ve net bir tanım ya da kesin bir amaç, zaman ve mekân tanımı olmamasına rağmen insanlık tarihinden bugüne var olduğu bilinmektedir. Oyun çocuklar için olağan bir süreçtir. Başlangıcı, süreci ve niteliği çocuk tarafından belirlenir. Ebeveynler, öğretmenler, oyun tasarımında var olan mekanizmalar çocukların oyun kurmasına uygun ortamların oluşturulmasına katkıda bulunurlar (BM. Çocuk Hakları Komitesi, 2013).

Bireyin doğum itibariyle edindiği deneyimler oluşumunu tamamlamasında önemli etkenlerdir. Sosyalleşme olarak tanımlayacağımız bu bütünsel deneyimlerin önemli kısmının çocukluk döneminde oluşturulduğu konusunda uzmanlar hemfikirdir. Çocukların ebeveynleri ile iletişimlerinin yanında akranları ile iletişimleri de oluşumlarını etkiler (Güllüpunar, 2015). Oyun çocuğun doğal yaşama hazırlanması için doğal ve temel bir etkinliktir (Elkind, 1993). Tarih boyunca oyun ile ilgili birçok kuram geliştirilmiştir. Psikolojik, bilişsel, fiziksel gelişimi üzerine birçok sınıfsal tanımlama yapılmıştır. Elkind'in çocuk ve toplum gelişimi üzerine mevcut denemelerden yola çıkarak kaleme aldığı karşılaştırmalı derleme bize bu konu hakkında geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Bu kitaptan referansla oluşturulan oyun tanımlarınının birkaçı şu şekildedir; Montessori ye göre oyun çocuk için "tanımadığı insanların aktif yaşantısına dahil olmadan önce başarması gereken büyük bir uyum sağlama işi" dir. Carlotta Lombroso göre, "yetişkin için iş ne ise çocuk içinde oyun odur. Oyun çocuğun işidir ve çocuk oyuna gereksinim duyar." Karl Gross a göre ise oyun "içgüdüleri düzenleme işidir. Çocukların yetişkin yaşama hazırlanmak için doğal ve temel etkinliktir." Erikson'a göre ise oyun çocuğun sadece içgüdüsel dürtülerinden arınmasına sebep olmayan, fiziksel ve zihinsel büyümede kalıtımsal düzensizliklerle basa çıkması açısından sembolik bir araç olan ve sosyal uyumun yanı sıra kişisel ifadesidir." Piaget ise oyunu "gelişim olarak nitelendirmekte ve farklı gelişimsel

dönemlere göre farklı anlamlar ifade ettiklerini belirtmektedir.” Oyunun üç türünden bahsetmiştir. Alıştırma oyunu, simgesel oyun ve kurallı oyunlar. Alıştırma oyununun bebeğin ilk 24 ay içerisinde bir hareketi tekrarı nitelikte pekiştirme amaçlı yapıldığını dile getirmektedir. İleriki dönemlerde yeni bir kazanım elde edildiğinde bu sürecin tekrarlanacağını belirtir. Bebeğin parmağını emmesi ve bunu tekraren parmak emmek için aynı hareketi yapması gibi. Simgesel oyun toplumla etkileşime girmemiş bu sebeple toplumsallaşmış ifade aracı ve çatışma çözümü olmayan bir kişi için isteklerle, dileklerle ve çatışmalarla yola çıkma biçimidir. Kurallı Oyun bireyi merkezden alıp toplumsal bütünleşmeye yakınlaştıran oyun türüdür (Elkind, 1993).

Literatürde çocuk ve oyun ilişkisine dair yapılan çalışmalarda erken çocukluk döneminde oyunun iş ya da oyun diye ayrıldığı düşünceler mevcuttur. İş ile oyun arasındaki ayırımı Freud ve Piaget’in desteklediği, Montessori ve Erikson’un karşı çıktığı görülmektedir.

Montessori erken çocuklukta oyun ile işi eşitler. Oyunun sosyal hizmeti geliştirici unsur olduğunu savunur. Erikson oyuna kültürel açıdan yakşalırken, Piaget gelişimsel açıdan tanımlamasını geliştirir. Erikson, oyunun her zaman bastırılmış gizli duyguların dışa vurumu olamayabileceğini kimi zaman sağlıklı gelişme sürecini gösterdiğini ve bastırılmış duyguların dışa vurumu olamayabileceğini belirtir (Elkind, 1993).

Küçük çocukların oyun oynamalarını desteklemeliyiz çünkü oyun kendilerini ifade edebilmeleri için önemlidir. Küçük yaşta çocuğun bu yetiyi kazanması sosyal hayata uyumda en iyi yoldur. “Oyun çocuğun işi değildir ve iş ender olarak çocuğun oyunudur” (Elkind, 1993, s. 23)

Oyunun ne olduğu, neden olduğu, nasıl olduğu ve nelerden etkilendiği üzerine birçok teori mevcuttur.

Durualp Çizelge 3.1’ oyunun temel özelliklerinden bahsederken genelde oyunun nedenleri üzerinden açıklar. “Spencere göre fazla enerjiyi harcama, Lazarusa göre rahatlama, Freuda göre psikoanalitik bir eylemdir” der (Durualp, 2010).

Pilten ise oyunun amacı üzerinden ilerler ve klasik dönem ve modern dönem olarak kuramları sınıflandırır. Çizelge 3.2’de de belirtildiği gibi Pilten klasik dönemde nedensellik üzerinden ilerleyerek sonuca dair çıkarımların yapıldığından bahsederken,

modern dönemde neden sonuç ilişkisine nasılın da dahil olduğunu ve biraz daha derinleşerek oyunların içeriklerinin etkilerinden bahsedildiğine değinir. Her bir kuram oyun ve çocuk ilişkisine farklı bakış açılarından bakar. Çizelge 3.3'te bahsedildiği üzere erken oyun teorileri fiziksel ihtiyaçlar bilişsel sonuçlar üzerinden ilerler.

Çizelge 3.1 Oyun Kuramları (Durualp, 2010)**.**

Kuramcı	Oyun Teorisi	Temel Özelliği
Spencer, 1878	Fazla Enerjiyi Tüketme Teorisi	Çocuklar fazla enerjileri olduğu için oynarlar.
Lazarus, 1883	Rahatlama ve Dinlenme Kuramı	Çocuklar enerjilerini boşaltmaya ihtiyaç duyduğundan veya rahatlamak için oyun oynarlar.
Gross. 1985	İçgüdü -Eylem Kuramı	Evrimsel oyun biyolojık sürecin bir ürünüdür (sonucudur) İçgüdüler ve alıştırmalardan meydana gelir. Oyun yoluyla çocuk yasam boyunca gerekli olabilecek uyum becerilerini kazanır.
Hall, 1920	Özünü Yineleme Kuramı Tekrar	Oyun evrimsel biyolojik sürecin bir ürünüdür. Oyun yoluyla çocuğun ilkel içgüdüleri zayıflar. Oyun gelişimi insan soyunun evrimsel gelişimini izler.
Freud,1961; Erikson, 1985	Psikodinamik Oyun Teorisi	Bu teoriler oyunun; çocuğun duygusal gelişimindeki rolünü açıklar. Oyun yoluyla çocuklar, yaşamlarındaki travmatik olaylar ve istekleri ortaya çıkarabilirler.
Piaget,1962 **Vygotsky, 1966**	Bilişsel Gelişim Oyun Teorisi	Oyun bilişsel bir süreçtir ve gönüllü bir etkinliktir. Oyun bilişsel gelişime, problem çözmeye ve yaratıcı: düşünmeye katkıda bulunur.

Çizelge 3.2 Oyunun Amacı (Pilten, 2013).

Dönem	Kuramcı	Kuram	Oyunun Amacı
Klasik	Spencer, 1878	Fazla Enerji	Vücutta biriken enerjinin atılması
	Lazarus, 1883	Enerji Kazanma	Çalışma için enerji toplama
	Gross. 1985	Ön Alıştırmalar	Gelecek için pratik yapma
	Hall, 1920	Tekrarlama	İlkel davranışların tekrarlanması
Modern	Freud,1961; Erikson, 1985	Psikoanalitik	Mutsuzluktan arınma denemesi Özgüven için, fiziksel ve sosyal becerileri kazanılması
	Piaget 1962	Bilişsel Gelişim	Bilgi ve becerilerin farklı türdeki oyunlarla kazanılması
	Vygotsky, 1967	Sosyo-Kültürel	Oyunla, düşünceyi yönetme becerisinin kazanılması

20. Yüzyıl tanımlamalarında gelişim odaklıdır. Çocuğun oluşumunda bireyleşme süresince kişisel kazanım olduğundan bahseder. Duyguların ifade edilmesi, sorunların çözümü gibi kazanımlar elde edilir (Freud, 1961).

Çizelge 3.3 Oyun (Freud, 1961).

Erken Oyun Teorileri		
Fazla Enerji	Herbert Spencer	Oyun, Çocuğun Beslenmeyle Oluşan Fazla Enerjiyi Yakmasının Bir Yoludur Ve Yapacak Başka Bir Şey Yoktur.
Rekreasyon Teorisi	Moritz Lazarus	Oyun Enerjiyi Geri Kazanmanın Bir Yoludur.
Içgüdüsel Uygulama Kuramı	Karl Groos	Oyun, Hayvanların Yaşam Becerilerini Öğrenme Ve Uygulama Yoludur.
Katarsis Teorisi	Eski Yunanlılar	Oyun, Agresif Duyguları Arındırmak İçin Bir Araçtır.
20. Yüzyılın Oyun Anlayışı		
Kendini İfade Etme Teorisi	Elmer Mitchell Bernard Mason	Kendini İfade Etme Şeklidir. Enerjiler İçin Bir Çıkış Noktasıdır.
Sosyal Gereklilik Olarak Oyun	Joseph Lee	Oyun, Çocuk Gelişiminde Ve Toplum Yaşamında Çok Önemli Gelişim Gücüdür.
Zit Oyun Stilleri	Roger Caillois	Bu, Farklı Oyun Davranışı Türlerini Karşılaştırır
Kültürde Oyun Unsuru	Johan Huizinga	Oyun Hayatın Tamamına Hâkimdir. Oyun Türleri Bir Şey İçin Yapılan Yarışmalar Veya Bir Şeyin Temsilidir.
Oyunun Psikolojik Analizi		
Kişilikte Gelişiminde Oyun	Lawrance K. Frank	Oyunun Çocukların Psikolojik Ve Duygusal Gelişimi Açısından Önemli Olduğuna Dikkat Çekiyor.
Uyarıcı-Uyanılma Teori	Sigmund Freud	Oyun Hem Bilgi Edinmek Hem De Heyecan, Risk, Sürpriz Ve Zevk İhtiyacını Karşılamak İçin Çeşitli Türde Uyaranları Aramaktır.
Yeterlilik Etkisi Teorisi	Mihaly Cziksentmihalyi	Oyun, Oyuncunun Çevreyi Test Etme, Sorunları Çözme Ve Ustalık Ve Başarı Duygusu Kazanma İhtiyacından Motive Edilir.

3.1.1 Çocuklar için oyunun önemi

Yetişkinlerce oyun çocukların enerjilerini atmak ya da oyalanmak olarak tanımlansa da çocukla bütünleşen oyun kavramı bunlardan çok daha fazlasıdır. Oyun çocuğun hayatı anlamasında, kişiliğinin oturmasında, ruhsal ve bedensel gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Çocuk oyuna çoğu zaman bilmeden içsel bir dürtüyle yönelir. Oyun, çocukların sahip olduğu motor becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Koordinasyon, denge, dağıtım kazanımlara destek olur. Aynı zamanda oyunlar, çocukları dillendirmeyi, problem çözme becerilerini ve hayal güçlerini geliştirmelerini sağlar. Çocuklar dünyayı oyunla deneyimler, oyunla algılar ve kendini oyunla ifade ederler. Yaşadığı travmaları anlamlandırma süreçlerinde oyun etkili araçların başında gelmektedir. Çocuk ilk baş oyunla deneyimleyerek, sosyal hayattaki birçok role önce oyun ile hazırlanılır. Oyun içinde birçok rol alarak farklı açılarda konumlanmayı ve farklı rollerle empati kurmayı ögrenir (Özdoğan, 2009).

Çocuk ve oyun kitabında oyunun çocuk üzerindeki etkilerine dair konulara pek çok farklı açıdan değinen Özdoğan, oyunun çocuk üzerindeki iyileştirici etkisine de değinmiştir. Çocuğun normal hayatta yaşadığı travmaları oyunda çözüm yolu buluncaya dek tekrar tekrar deneyimlediğinden ve bu süreçlerin oyun ile üstesinden geldiğinden bahsetmektedir (Özdoğan, 2009).

Piagetin kuramını destekleyerek iki yaş sonrası çocukların sembolik oyunlar oynadığını belirten Özdoğan hayal dünyasının bu dönemde çok etkin olduğunu belirtir.

Ann Pleshette Murphy ise kitabından oyunun çocuğun kimliksel ve bilişsel sürecine katkı sağlayan doğal bir refleksi olduğunu ve çocuğun kendini ve dünyayı keşfetmesine yardımcı olduğuna dile getirmektedir (Murphy, 2009).

3.1.2 Çocuğun oyun hakkı

Oyun oynamak çocuğun gelişiminde, iyileşmesinde, kimliksel oluşumunda etkili olan bir iletişim dili olmasının yanında çocuğun en temel hakkıdır. Beslenme gibi, barınma gibi, eğitim gibi temel bir ihtiyacıdır. Oyunun çocuğun hayatında ki önemi uluslararası

topluluklar tarafından da fark edilmiş ve tanınmıştır. 1959 yılında yayınlanan çocuk hakları bildirgesinin 7.maddesinde "Çocuk, oyun ve eğlence için her tür fırsata sahip olmalıdır […], toplum ve kamu yetkilileri çocuğun bu haktan yararlanabilmesi için çalışacaklardır" ifadesi yer almaktadır (BM. Çocuk Hakları Komitesi, 2013). Yorum genişletilerek 1989 tarihli Çocuk Haklarına dair Sözleşme' de de yer almıştır. Bu Sözleşme'nin 31. Maddesinde: "Taraf devletler, çocuğun dinlenme, kendine ait zamanı değerlendirme, oyun oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar" ifadelerine yer verilmiş ve BM'ye üye 196 ülke tarafından kabul edilmiştir (Yaman, 2022).

Çocuk hakları tarihsel süreçte birçok evreden geçmiştir. Birleşmiş Miletler Çocuk Hakları Komitesi üyelerince de başlangıçta 31. Maddeye çok ilgi gösterilmemiş ve unutulan hak olarak tanımlanarak uzun yıllar raporlamada değinilmemiştir. (Vaghri ve diğ, 2022). Ülkelerin refah düzeyleri, gelişim seviyeleri, sosyal ve kültürel yapıları gibi birçok etkene bağlı olarak değişkenlik gösteren süreç Türkiye'de 19 yy. larda başlamıştır. Özellikle çocuk istismarı konularına değindiği kitabında durumdan bahseden Oğuz Polat "Çocuk Islahevleri" konumundan bahsederek o dönemde konuya dair bir tüzük düzenlendiğini ve "Dâhiliye Nezaretince" bütün valiliklerle iletildiğini belirtir (Polat, 1997). Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ise ülkemizde 22184 sayılı Resmî gazetede yayınlanarak 1995 yılında yürürlüğe girmiş ve yasalarla garanti altına alınmıştır. Madde ayrım gözetmeksizin bütün çocukları kapsamakta ve hakları sözleşmeyle güvence altına alınan devletlerce birtakım yükümlülükler içermektedir. Taraf devletlerin "Saygı Gösterme Yükümlülüğü, Koruma Yükümlülüğü ve Yerine Getirme Yükümlülüğü" bulunmaktadır (BM. Çocuk Hakları Komitesi, 2013).

3.1.3. Afet sonrası çocukların oyun ihtiyacı

Son dönemlerde giderek artan afetler, afete maruz çocuk sayısını da arttırmış ve bu konuda yapılan çalışmalar çocuk perspektifinde durum değerlendirmesini önemli hale getirmiştir. Her ne kadar son zamanlarda konuya dair çalışmalar arttırılmış olsa da henüz gerekli sayıda çalışmalar yapılmamıştır. Tanıdığı bildiği deneyimlediği hayata

dair her şeyi kaybeden çocuk için yeniden inşa sürecinde dünyayı algıladığı oyun kritik öneme sahip olmuştur.

Çocukların sağlıklı bir birey olarak hayatlarına devam edebilmeleri için oyun en temel ihtiyaçlarıdır. Afetin en kırılgan grupları içeresinde yer alan ve buna rağmen yapılan birçok planlamada göz ardı edilen, oyuna erişim hakkı kısıtlanan çocukların afet sonrası oyun ile ilişkilerine dair yeteri düzeyde akademik kaynak bulunmamaktadır. Ancak ihmal edilen çocukların büyüdükleri zaman benzer yatkılınlıkları taşıdığı, ihmal ve istismara yönelimleri olduğu çalışmalarda gözükmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015). Birçok uzman oyunun çocuğa psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik olarak olumlu etkileri olduğunu dile getirmektedir.

Oyun çocuğun etrafında olanları anlamasını yaşadığı deneyimleri oyun esnasında yineleyerek güven tazelemesine sebep olacaktır. Çocuk yaşıtlarıyla iletişim halinde kalarak sosyalleşecektir.

Oyuna ihtiyaç yaş grubuna göre farklılık göstermekle beraber her yaş grubu üzerinde etkileri farklıdır. Özellikle bebeklik döneminde ihmale uğrayan çocuklar için geri döndürülemez eksikliklere neden olabilir. İhmal ortadan kalksa bile kalıcı etkileri devam edebilir. Genellikle bu bireyler uyumsuz ve olumsuz kişilik özellikleri sergileyerek suça yatkınlıkları artan profiller olurlar. İhmalle nesiller arasında aktarılan bu durum, ihmale uğramış bireyler, ihmale sebep olan ebeveynler olurlar (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015). Afet, çatışma, kriz zamanlarında hayatta kalma dürtüsüyle ortaya çıkan temel ihtiyaçlarımız nedeniyle çocukların oyun erişimini ihmal ediliyor ancak yaşadığı olumsuzlukların ardından yeniden normalleşme sürecinde çocuk rutini olan oyuna ihtiyaç duymaktadır. Çocukların normallik duygusunu kazanmaları, iyileşmeye teşvik için oyun rehabilite bir yol izlemektedir.

Çocuk yaşadıklarını anlamlandırabildiği ve kimliğini kazandığı ölçüde hayattan zevk almaya başlar. Yanı sıra oyuna ve eğlenceye katılım sağlamak bağ kurma ve ait olma hislerini güçlendirir (BM. Çocuk Hakları Komitesi, 2013). Süreci kolaylaştırmak için oyun ve yaratıcı ifadeyi kullanmak ve oyun için güvenli alanlar oluşturmak önemlidir. Şekil 3.1'de çocukların tüm şartlara rağmen oyun için fırsat oluşturduklarını gösteren içerikler bulunmaktadır. UNICEF'in 2019 raporuna göre dünyada afet çatışma ve

diğer olağanüstü durumlara maruz kalan yardıma muhtaç 41 milyon çocuk mevcuttur (Children, 2019).

Şekil 3.1 Deprem Sonrası Çocuk (Akçora, 2023).

4.OYUN ALANLARI

4.1 Çocuk Oyun Alanları Tarihi

Çocuğun yaşadığı kent ile iletişim kurmaya başladığı ilk mekân olan çocuk oyun alanları, çocuğun diğer çocuklarla etkileşim haline girebilecekleri, gelişimlerine katkı sağlayabilecekleri hem açık hem kapalı alanlardır. Tarihte ilk çocuk oyun alanı 1885 yılında Almanya'da yapılmıştır (O'Shea, 2013). Öncesinde çocukların oyun alanları caddeler, meydanlar, pazarlar gibi kamusal alanlardır.

Oyun alanları tarih boyunca çocuktan ayrı düşünülmeyen bir alan olmuş, çocukların fiziksel gelişimleri, sosyal olmaları ve hayal güçlerini zenginleştirmeleri için bir mekân sunmuştur. Günümüz oyun alanları salıncaklar, kaydıraklar gibi oyun donatılarıyla eş anlamlı hale gelse de eskiden bu tanım çok daha çeşitli ve zengindir (Canlı & Demiraslan, 2020).

Çocukların oyun oynamaları için belirlenmiş alanlar tarihte çok eskilere dayanmaktadır. Antik Yunan'da palaestra diye tanımlanan açık aktivite alanları Roma'da ludus denilen oyun alanları mevcuttu. Bu erken dönem oyun alanları topluluk iletişimi ve oyun için var olan kamusal alanlar olarak karşımıza çıkmakta ve Çizelge 4.1'de değinilmektedir (Canlı & Demiraslan, 2020). 19. yüzyıl çocuklarının resmi oyun alanları yoktu ve 20. yüzyılın başlarına kadar oyun alanları kamusal alanlarda nadir olarak bulunmaktaydı. Ancak sanayileşme ve kentleşme arttıkça kamu refahına duyulan ilgi de arttı. Uzmanlar, oyun alanlarını sıkışık mahallelere, kötü hava kalitesine ve sosyal izolasyona çözüm olabileceğini belirtmiştir. Bu yeni konsept, çocukları tehlikeli sokaklardan uzak tutabilir ve onların fiziksel sağlıklarını, iyi alışkanlıklarını, sosyalleşme becerilerini ve çocuk olmanın zevkini geliştirmelerine yardımcı olabilir (O'Shea, 2013). 19. yy. da sanayi devriminin gelişmesiyle artan nüfusla beraber aşırı kalabalık düzensiz şehirler oluştu. Bu da rekreasyon alanlarının, açık alanların önemini ve doğuşunu gündeme getirdi. Central Park Hyde Park tam da

bu dönemde ortaya çıkmıştır. Çocuklar için basit eğlenceli deneyimler sunan salıncaklar tahterevalliler kum havuzları oluşturulmuştur.

19 yy. sonları 20 yy. başlarında oyununun çocuğun gelişimine etkisi üzerinden gözlemler artmaktadır. Friedrich Fröbel ve Maria Montessori nin yaşadığı bu dönemde oyunun çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimine katkısı ön plana çıkmakta ve sağlıklı çocuk oyun alanları oluşturulmaktadır (Sülün, 2019).

Şekil 4.1: 20.yy. Oyun Alanı (Playgrounds, 2023).

20 yy. ortalarında ise tasarım güvenlik erişilebilirlik ön plana çıkmış, ahşap ve metal dışında güvenli kauçuk materyallerle tanışılmıştır. Engellerin ötesinde rampalı erişilebilir alanlar oluşturularak daha kapsayıcı, sosyal ve bütüncül alanlar oluşturulmuştur. Çocuk oyun alanları da tıpkı oyun gibi çok yönlü olarak değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Çizelge 4,2'de değindiğimiz Tandoğan'ın yaptığı çalışmaları içeren çizelgede de görüldüğü üzere kullanılan ekipmanlar ve amacı üzerinden çocuk oyun alanlarını değerlendirmiştir.

Çizelge 4.1 Oyun Alanının Evrim ve Dönemleri (Yao, 2015).

Yıl	Oyun Alanı Sınıflandırılması	Özellikler
1880'ler – 1890 lar	Kum Bahçeleri	Binaların yanındaki alanlardaki kum bahçeleri
1900 – 1920 ler	Model Oyun Alanları	Çelik borular, atlıkarıncalar ve diğer dönen mekanizmalarla yapılmış uzun aparatlar
1930 lar- 1940 lar	Model Oyun Alanları	Buhran ve savaş nedeniyle gelişme yavaşladı veya askıya alındı.
1940lar- 1950 ler	Macera veya Önemsiz Oyun Alanları	Bir maceraya atılmak ve mağaralar, manzaralar ve bulunan nesneler
		Kullanarak yapı elemanlarını çok fazla gözetim olmadan keşfetmek. Bu oyun alanlarından bazılarına erişilebilirdi.
1950 ler- 1970 ler	Yenilikçi Oyun Alanları	Meralden yapılmış roket gemileri, kaydıraklar, hayvan şekilleri, yaratıcı tüneller ve şekiller
1970 ler- 1980 ler	Standartlaştırılmış Oyun Alanları	Yaratılmış yuvarlak ve sert plastik ekipmanlar- oyun alanı güvenliğiyle artan endişelere bir yanıt
1980'lerden Günümüze	Modern Oyun Alanları	Güvenli yüzeylere ve çeşitli tema ve malzemelere sahip yaratıcı oyun alanlarında artış

Çizelge 4.2 Oyun Alanı Kategorileri (Tandoğan, 2014).

Geleneksel Çocuk Oyun Alanları	Yetişkinler tarafından belirlenen, tasarlanan standart donatılardan oluşan alanlardır.
Çağdaş Oyun Alanları	Alışılmışın dışında oluşturulmuş farklı malzemelerden dokulardan formlardan renklerden oluşmuş alanlardır.
Macera Oyun Alanlar	Danimarka'da 2. Dünya savası sonrası ortaya çıkmıştır. Gerçek araç gereçlerle yetişkin denetiminde çocuklarla oluşturulur.
Özel Öğrenme Alanları	Öğrenme üzerine oluşturulmuş deneyime acık alanlardır.

Ünal ise yaptığı değerlendirmede oyun alanlarını amacına ve kullanım sıklığına göre değerlendirmiş ve genel sınıflandırmayı da dâhil ederek Çizelge 4.3'te de yer alan şekilde daha da detaylandırmıştır.

Çizelge 4.3 Oyun Alanı Türleri (Ünal, 2009)**.**

Geleneksel Çocuk Oyun Alanları	Tek bir kullanıma imkân sağlayan büyük kas aktivitesine ve motor gelişime yönelik alanlardır. En sık görülen alanlardır.
Çağdaş Oyun Alanları	Genellikle bir yapının tüm parçalarını birleştiren oyun alanlarıdır. Statiktir. Az sayıda, maliyetli, eğitsel, bir tasarımcı tarafından tasarlanan alanlardır.
Macera Oyun Alanlar	Çağdaş oyun alanlarının karşıtıdır. Hiçbir donatı statik değildir. Çocuk kendi oluşturur, şekillendirir ve liderin aletleri tanımlamasından sonra güvenli bir şekilde deneyimler. Güvenlidir, yardımlaşmaya teşvik eder.
Yaratıcı Oyun Alanları	Çocuğun kendi alanlarını oluşturacağı modüler sistemlerden oluşur. Problem çözme konusunda çocuğa esneklik sağlar.
Özel Öğrenme Alanları	Engelli çocuklar için onların ergonomisine uygun tasarlanmıştır. İzole bir ortam sağladığı için pek istenmez.
Diğer Oyun Alanları	Yaygın olarak kullanılan çevresel alanlar, yoğun oyun alanları sayılan kategorilere dahil olmayan diğer alanlar.

Oyun alanlarının tercih edilebilirliği birçok sebebe bağlıdır. İhtiyaca göre farklılık gösteren avantajları, dezavantajları vardır. Araştırmacılara göre geleneksel oyun alanları adele geliştiricidir, çocukların en sevdiği kayma, sallanma gibi oyunları içinde barındırır ve çocuklar için caziptir. Ancak yaratıcılığa katkı sağlamaz, bireysel oyuna yöneltir ve güvenli değildir. Çağdaş oyun alanları ise eğitici, esnek, sosyalleşmeye ve gözleme olanak sağlayan alanlardır. Yanı sıra fazla kazı-dolgu çalışması gerektirdiği için maliyetlidir, karmaşık olabilir ve adil olmayan kullanıma sebebiyet verebilirler. Macera oyun alanları sosyal ve fiziksel olarak tatmin edicidir, emniyetlidir, problem çözmeye ve keşfetmeye yardımcıdır. Ancak temizliği konusunda ebeveyni huzursuz edebilir, ebeveynin müdahalesiyle kısıtlayıcı olabilirler. Özel oynama alanları ise engelli bireylere normal deneyimler sağlarken normal bireyler ile ayrıştırarak ayrı tutulurlar (Ünal, 2009).

Literatürde oyun kavramının tanımlanmasında ve çocukların tercihinin belirlenmesinde birçok faktörden bahsetmektedir. Cinsiyet, yaş, oyun türü, yapılar, oyun alanları, birlikte oynama alışkanlıkları gibi pek çok değişkenin etkisi bulunmaktadır(Sanders, 1976). Yanı sıra oyunun türü, oyunun oynandığı alan, oyundaki duygusal iniş çıkışlar (heyecan, korku ve riskler), çocuğun yetişkin bir birey olduğunda vereceği tepki ve davranışlarında farklılıklaşmasına sebep olabilir (Ünal, 2009). Oynanan oyunun türü üretkenliği, özgürlüğü, heyecanı ve korkuyu doğru yönetebilmeyi, kontrollü alanlarda risk alabilmeyi, büyükleri taklit ederek kişilik gelişimlerinin geliştirebilmeyi destekler (Ayaydın, 2011).

Oyun alanını tasarım ve nitelik yönünden inceleyen Fanuscu'ya göre bu niteliklere sahip çocuk oyun alanlarının çocuklar tarafından daha uzun süreli ve sürekli tercih edildiği yönündedir (Fanuscu, 1994). Fanuscunun etki türlerine göre değerlendirdiği oyun alanlarına Çizelge 4.4'te yer verilmiştir.

Çizelge 4.4 Etki Türlerine Göre Oyun Alanları (Fanuscu, 1994).

Karmaşık	Oyun mekânı birbirinden olabildiğince farklı oyun deneyimleri içermelidir.
Bağlantılı	Oyunlar, oyun aktivitesine doğal bir akış yaratacak şekilde bağlanmalıdır
Sosyal	Bütün oyun mekânı çocuklar ve oyun arasında ilişkiyi sağlayacak şekilde grup oyunları için tasarımlanmalıdır.
Esneklik	Oyun alanı esnekliği hem mekanik anlamda (modüler oyun elemanları gibi) hem de fonksiyonel anlamda (oyun elemanlarının birçok farklı şekilde kullanılabileceği gibi) olmalıdır.
Zorlayıcı	Yaratıcı oyun alanları, denge kabiliyeti, esneklik gibi dinamik koordinasyonunu sağlayan oyun elemanlarını da içermelidir.
Geliştirilebilen	Oyun elemanları geniş bir yelpazeye yayılan yetenek ve yaş gruplarına hitap edebilmelidir.
Güvenli	Modern oyun alanları güvenlik standartlarına uymalıdır. Böylece hem daha az kaza olacaktır hem de çocuklar inceleme şansları daha az olacağı için daha büyük riskler altına girebilecekler ve böylece yaratıcı oyun alanlarının işlevselliği daha da artacaktır.

Oyun alanları içerisinde çocuğun ihtiyaçlarına en çok cevap veren, sağlıklı bir birey olma sürecinde en çok katkı sağlayan, sosyal ve bilişsel gelişimini besleyen ve daha yaratıcı olabileceği oyun alanları, macera oyunları ve yaratıcı oyun alanlarıdır.

Tarihin birçok evresinde medeniyetle paralel gelişen kültür, oyun alanı kültürünü ve olgusunuda değiştirmiş ve geliştirmiştir. Günümüzün öteleyemediğimiz, yok sayamadığımız gerçeği haline gelen afetler sonrasında oyunun çocuk üzerindeki iyileştirici etkisi fark edilmiş ve bu anlamda birtakım iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir (Kinoshita, 2015).

5. TÜRKİYE'DE AFET

Türkiye coğrafi konumu sebebiyle deprem başta olmak üzere tarih boyu doğal afetlere maruz kalmıştır. Aktif fay hattı üzerinde bulunması depremin en çok maruz kalınan ve en çok zarara uğratan afetlerin başında gelmesini sağlamıştır. Türkiye'de en çok ölümle sonuçlanan üç afet şu şekildedir; 1939 Erzincan depremi 32.968 can kaybı olmuş 116.670 bina hasar görmüştür,1999 yılında Gölcük'te gerçekleşen depremde 17480 kişi hayatını kaybetmiş 73342 bina hasar görmüştür,1943 yılında Samsunda gerçekleşen depremde ise 4000 kişi hayatını kaybetmiş ve yaklaşık 40000 ev hasar görmüştür(Url-3).

5.1. 6 Şubat Depremi

6 Şubat tarihinde sırası ile önce 04:17 ardından 13:24 de 7.7 ve 7.6 büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiştir (Url-2). Deprem toplam 11 ilde etkili olmuştur. Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa. Yüzyılın en yıkıcı depremi olarak kayıtlara geçmiştir. Şekil 5.1 Türkiye Haritası üzerinde depremden etkilenen illeri göstermektedir.

Şekil 5.1: Depremin Etkili Olduğu Coğrafya (Url-5).

TUİK 2022 yılı verilerince Türkiye nüfusu 85 milyon 279 bin 553 dir. Depremden etkilenen 11 ilin nüfusu 14 milyon 13 bin 196 kişi olarak açıklanmıştır. Bu verilere göre her 6 kişiden 1'i deprem bölgesinde yaşamaktadır (Url-2).Bölge nüfusunun yüzde "96,7'si (13.553.283 kişi) il ve ilçe merkezlerinde ikamet ederken, kalan kısım (459.913 kişi bölgedeki 7 büyükşehirdeki kırsal mahallelerde yaşayan nüfus hariç) belde ve köylerde yaşamaktadır" (Url-4).

Depremden etkilenen şehirlerin nüfusları; Adana 2 milyon 274 bin 106 kişi, Şanlıurfa 2 milyon 170 bin 110 kişi, Gaziantep 2 milyon 154 bin 51 kişi, Diyarbakır 1 milyon 804 bin 880 kişi, Hatay 1 milyon 686 bin 43kişi, Kahramanmaraş 1 milyon 177 bin 436 kişi, Malatya 812 bin 580 kişi, Adıyaman 635 bin 169 kişi, Osmaniye 559 bin 405 kişi, Kilis ise 147 bin 919 kişi olarak açıklanmıştır. Ülkemizde kayıtlı geçici koruma altında bulunan Suriyeli sayısı yaklaşık 3.5 milyondur. Ve bu sayının %50 si deprem gerçekleşen illerde yaşamaktadır. Deprem bölgesinde yaşayan Suriyeli sayısı 1.738.035 olup bölgedeki nüfusa oranı yüzde 11,48'dir (Url-4). Şekil 5.2 depremden etkilenen ilçelerin bölgedeki nüfusa oranları yüzde olarak belirtilmiştir.

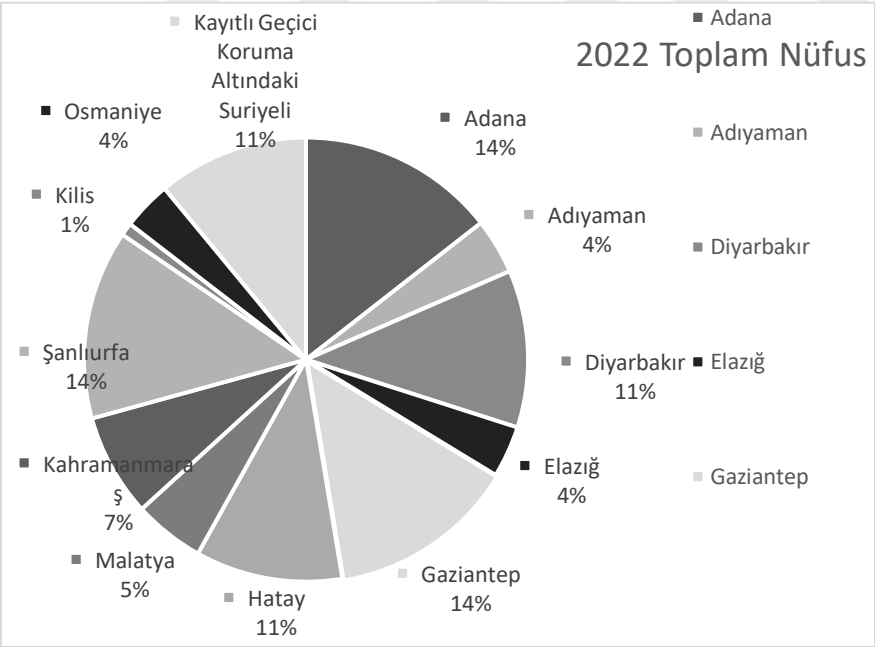

Şekil 5.2: Tuik Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları (TUİK, 2023).

5.1.2 Deprem bölgelerinin demografik yapısı ve çocuk nüfusu

"Türkiye genelindeki çocuk (0-17 yaş) nüfusunun yüzde 21,3'ü (4.805.937 çocuk), Türkiye genç (18-29 yaş) nüfusunun yüzde 16,7'si (2,6 milyon genç), depremden etkilenen 11 ilde yaşamaktadır" (Kaçar, 2023, s. 19). Bilgelere Şekil 5.3'te yer verilmiştir.

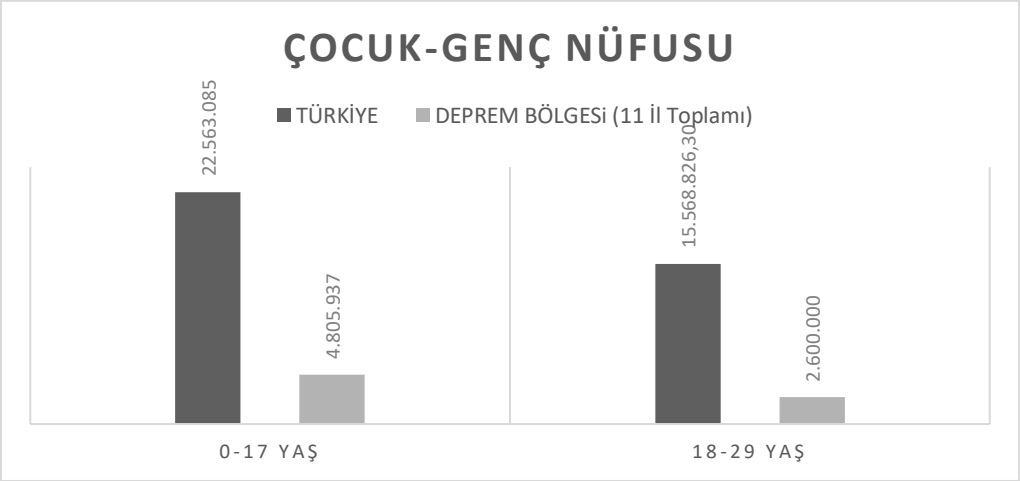

Şekil 5.3: TUİK ADKS Deprem Bölgesi Sonuçları (Url-4).

TUİK yaş piramidi verileri incelendiğinde "Türkiye'nin yaşı 33,5, Diyarbakır ve Malatya hariç depremden etkilenen diğer illerin yaş düzeyi, ülke genelinden daha gençtir" (Tunalı, 2023). Deprem bölgelerindeki iller ülke geneline göre daha gençtir. Yaşlı nüfus ortalamanın 2.5 altındadır. Depremden en çok etkilenenlerin çocuklar, kadınlar yaşlılar, hastalar ve çocuklar olduğunu bilinmektedir. Ülke ortalamasının ötesinde genç nüfusa sahip olan bölgede özellikle çocuklara dair çalışmalar arttırılmalıdır. Bu veri depremden en çok etkilenen grubun afetlerin en kırılgan grubunun içerisinde yer alan çocuklar olduğunu ve yapılacak afet yönetimi çalışmalarında ve oluşturulacak barınma alanlarında çocukların ihmal edilmemesi gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır.

5.2. Afet Yönetimi

Afet yönetimi, afet öncesi, afet anı ve sonrası olmak üzere üç aşamalı değerlendirilir. Afet öncesi risk analizi ve planlanması gerektiren, önlenebilir durumlarda önlemeyi,

önlenemeyen durumlarda en az hasarlı atlatılmasının planlamasının yapıldığı, konuya dair farkındalık çalışmalarını kaspayan aşamadır. Afet anı maruz kalınan afeti en az zararla atlatılmasının yollarının arandığı, daha çok insana sağlıklı ulaşmayı hedefleyen, öncesinde yapılmış mevcut iletişim ve yardımlaşma alt yapısının bulunması durumunda daha hafif atlatılabilen, kriz yönetimini içeren, çok disiplinli düzenleme gerektiren, çok paydaşlı bir aşamadır. Öncesinde yapılmış doğru planlama ve doğru bir kriz yönetimi bu aşamada kritiktir. Afet sonrası süreçte ise afetin sebep olacağı etkileri olabildiğince en aza indirebilmek ve en kısa sürede etkisinden en az hasarla kurtulmayı içerir(Gökçe & Tetik, 2012). Afetzedeler için güvenli ve sağlıklı bir ortam oluşturulmaya çalışılır. Maalesef ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, öncelikleri, ekonomik güçleri ve planlı yapıları bu etkilerin farklılışmasında değişkenlikler oluşturur. Afetler engellenemese de doğru afet yönetimiyle etkileri en aza indirilebilir ve toplumun hızlıca iyileşmesini sağlanabilir(Kadıoğlu & Özdamar, 2008). Afet yönetiminde kurumlar, STK'lar, gönüllüler arasında iş birliği ve koordinasyon çok önemlidir. Afet sonrası süreçlerde yönetimin, her kademesinde, karar verilen her aşamasında bulunması gerekmektedir. Karar vericiler sadece kamu kurumları ve kuruluşlar olmamalıdır. Toplumun en alt kademelerinden STK'lardan, en üst kademelerine, yöneticiler ve akademik ekibe kadar herkes sürecin içeresinde var olmalıdır. Deprem sonrası süreçler afetin boyutuna, etki gücüne göre farklılık gösterebilmektedir. Bu süreci sağlıklı ve en kısa sürede atlatmanın yolu doğru ve planlı afet yönetimidir (Limoncu, 2018).

Afet yönetimi temel 3 aşamadan oluşmaktadır. Acil müdahale, iyileştirme ve yeniden inşa şeklindedir. Şekil 5.4'te değinilen ve sürecin en kritik aşamasını oluşturan acil müdahale aşamasını sağlıklı geçebilmesi için iyi bir iş birliği ve hızlı yönetim gerektir. Arama kurtarma ve anlık ihtiyaçların karşılanması sürecidir. Bu aşamada afet yönetimi ekipleri kurtarma operasyonlarını yönetir, acil yardım sağlarlar. Zarar görenlerin ihtiyaçlarını karşılamak için çalışırak aktif koordinasyon sağlarlar. Güvenlik, acil tıbbi yardım ve temel ihtiyaçlar önceliktir. İyileşme süreci bazı uzmanlara göre yeniden inşa sürecini de içinde barındırıyor. Ancak genel olarak iyileşme süreci afetin etkileriyle basa çıkma ve normal yaşama dönme sürecidir. Bu süreç hem bedensel hem ruhsal hem de mekânsal olarak iyileşme sürecini kapsar.Devam eden sağlık hizmetleri, geçici

barınma, sosyo psikolojik destekler bu aşamadadır. Bu süreç ciddi zorluk ve engellerle beraber çözümlerde sunar. Zarar gören alt yapı, çarpık ve sorunlu yapıların yeniden inşası gibi durumlar iyi değerlendirilerek kalıcı çözümler üretilebilir. Bu aşamadaki en kritik süreç geçici barınma alanlarıdır. Bazı afetler sonrasında bu süreç çok uzun sürebilmektedir(Kadıoğlu & Özdamar, 2008). Temel ihtiyaçların artması, çeşitlenmesi ve sosyal mesafelerin bilinen rutinlerde devam etmemesi yeni bazı sorunlar doğurabilir. Bu aşamada geçici barınma alanlarının niteliği önem kazanmaktadır. Son aşama olan yeniden inşa sürecinde ise sağlıklı kentleşmeye dair adımlar söz konusudur. Depremin izlerini silerken dayanıklı ve sürdürülebilir yapılaşma önem kazanır. Zarar gören alt yapının onarılması önemlidir. Enerji, su ve ulaşıma dair hizmetlerin sağlanması ön plana çıkar. Bu süreçte tüketim ve yerel değerlerin korunması uzun vadede sürdürülebilirlik ve kabul açısından önem taşır (Kadıoğlu, 2011).

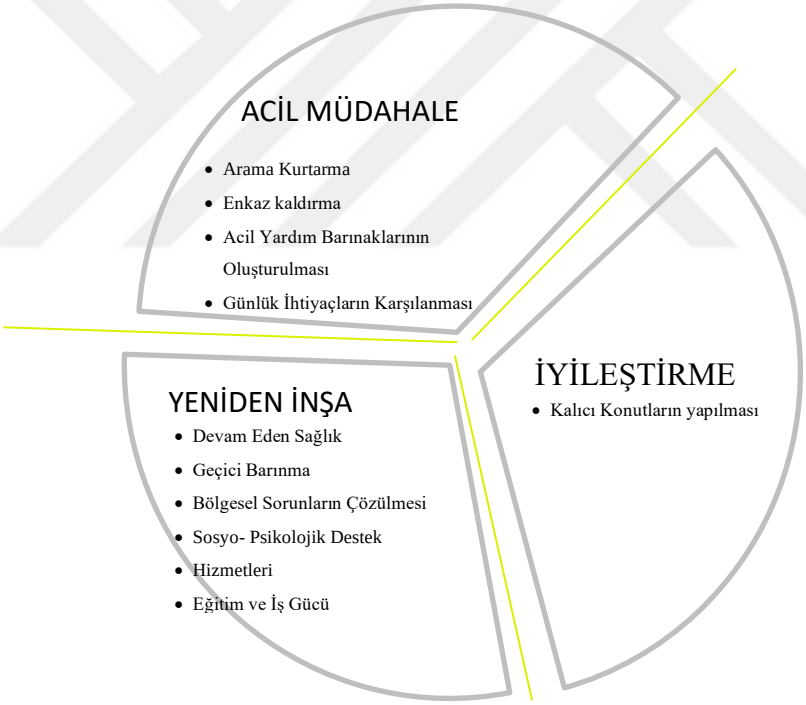

Şekil 5.4: Afet Yönetimi (Limoncu, 2018).

5.2.1. Çocuk merkezli afet yönetimi

Doğal afetler, özellikle deprem gibi insanların hem fiziksel hem de ruhsal açıdan fazlaca zarar görmesine neden olabilir. Yetişkinler genellikle yaşam tecrübeleriyle

bilgileriyle karşılaştıkları olumsuzlukları daha kolay tolere edebilirken çocuklar çok daha fazla etkilenip daha derin yaşarlar. Çocuklar afetlere karşı en savunmasız gruplardır. Özel ilgiye ihtiyaç duyarlar. Yetişkinler için planlanan afet yönetiminin yanı sıra çocuklar özelinde afet risklerinin anlaşılarak mevcut risklerin azaltılmasına yönelik çalışmaların yapılabilmesi adına çocuk merkezli afet yönetiminin planlanması ve çocukların afet yönetimi konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023).

Afetler çocukların başta güvenlik olmak üzere fiziksel ve psikolojik sağlıklarını sıkıntıya sokar. Aileleriyle olmamaları ve güvende olmama durumları çok yönlü zararlara neden olabilir.

Şekil 5.5: Çocuk Merkezli Afet Yönetimi (Limoncu & Atmaca, 2018).

Çocuklar özelinde ffet yönetimini ele aldığımız Şekil 5.5'te çocuklarda da süreci üç aşama olarak ele almak mümkündür. Acil müdahale aşamasında öncelik ebeveyne ulaşmaktır. Çocuklar savunmasız kaldıkları bu süreçte hem temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi hem de güvenlik zafiyetinin oluşmaması için ebeveynlerine

ulaştırılmalıdır. Maalesef ki bu süreçler çocuk kaçakçılığının ve cinsel istismarın en fazla olduğu dönemlerdir. Güvenlik ve temel gıda ilk önceliktir. İyileşme aşamasında güvenliği ve temel ihtiyaçları karşılanan çocuğun yeni durumu benimsemesi ve yeni normalleri öğrenmesi sağlanır. Farklı insanlarla bir arada yaşamak durumunda kalan çocukta mahremiyet kavramı ve bu aşamadaki sınır önem kazanır. Yanı sıra çocuğun yeni süreci öğrenmesi ve yaşadıklarını anlamlandırması için öğrenme sürecinin başlaması ve hem sosyal öğrenme grubunda olan okul hem de çocuk oyun alanları önem kazanır (Limoncu, 2018).

Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda çocuk haklarının etkili bir biçimde yerine getirilebilmesi, düzenin sağlanabilmesi ve çocuk odaklı afet yönetimi yapılabilmesi için çocuk ile ilgili tüm yetkililer, paydaşlar ve çocukların katkı ve katılımları ile 2023-2028 yıllarını kapsayan "Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Eylem Belgesi'nde hazırlanmıştır (Kurt, 2016). Türkiye'nin, özellikle deprem gibi doğal afetlerin sıklıkla meydana geldiği bir bölgede bulunduğuna, doğal afetlerin yanı sıra konumu itibariyle insan kaynaklı afetlere de maruz kalma ihtimalinin yüksek olduğuna ve Küresel Risk Yönetim Endeksine hareketle 2019 yılında hazırlanan raporda da Türkiye'nin insani krizler ve afetler bakımından "yüksek riskli" olarak değerlendirildiğine değinilmektedir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023). Bu yüksek riskin profesyonel acil müdahaleyi zorunlu kıldığını belirterek Afet yönetimi ve Eylem Planlarının gerekliliğinin farkındalığının yavaş yavaş oluştuğunun ancak bu süreçlerde planlamaların yalnızca yetişkinler üzerinden değinilmemesi gerektiğine, çocukların göz ardı edilmemesi gerekliliğine dikkat çekmiştir. Her yaş grubu özelinde çocukların afet yönetimi konusunda bilinçlendirilmesi için çocuklara uygun versiyonlarının hazırlanmasının önemli olduğunu, afete hazırlık, etkili afet yönetimi, müdahale ve iyileştirme adımlarınn tüm çocuk hizmetlerini sunan kamu kurumları tarafından bütünleşmiş şekilde hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023). Afet risklerinin çocuklar özelinde de anlaşılması ve mevcut risklerin azaltılması için ihtiyaçların tespit edilmesi, güvenilir kentleşme, çocuklara uygun yapılaşma ve güçlü alanlar oluşturulmasının gerekliliği belirtilmiştir. Bu alanların çocuklar için güvenli risklere karşı hazırlıklı çocuk dostu alanlar olması önemlidir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023). Bu

çıkarımlardan yola çıkarak hazırlanan Çizelge 5.2'de değinilen belge de amaç ve hedefler doğrultusunda aşağıdaki maddelere yer verilmiştir.

Çizelge 5.2 Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Eylem Belgesi (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023).

"Stratejik Amaç 2.5. Afet, Kriz ve Acil Durumlardan Etkilenen Çocuklara Yönelik Hizmetler"

Stratejik Hedef 2.5.1. Afet, Kriz Ve Acil Durumlardan Etkilenen Çocuklara Yönelik Sunulan Hizmetlerin Güçlendirilmesi

Faaliyetler	**İlgili-Sorumlu Kuruluş**	**Performans Göstergesi**
Afet, Kriz Ve Acil Durumlarda Çocuk Odağında Bütünleşik Acil Durum Yönetimini İçeren Bir Koordinasyon Planı Oluşturulması	Tüm Kamu Kurum Ve Kuruluşları Belediyeler	Oluşturulan Koordinasyon Planı
Afet, Kriz Ve Acil Durumlarda Dikkat Edilecek Hususlara İlişkin Çocukların İhtiyaçları Ve Gelişim Düzeyleri Dikkate Alınarak Çocuklara Yönelik Bilinçlendirme Çalışmalarının Yürütülmesi	AFAD MEB TRT RTÜK GİB Belediyeler	Tatbikat Sayısı Eğitsel Faaliyet Sayısı Yazılı, Görsel, İşitsel Materyal Sayısı
Afet, Kriz Ve Acil Durumlarda Oluşturulacak Geçici Barınma Yerleşkelerinde Çocuk Dostu Alanların Düzenlenmesine İlişkin Gerekli Planlamaların Yapılması	ÇŞİDB Belediyeler STK	Düzenlenmesi Planlanan Çocuk Dostu Alanların Sayısı

5.2.2 Kamuda afet yönetimi

Afetler toplumların ne derece önceden hazırlanılmış olsa da genellikle başa çıkmakta zorlandıkları durumlardır. Bu anların en az hasarla atlatılabilmesi kamunun özelinde doğru yönetimle mümkündür. Kamuda afet yönetimi, afet anından çok daha önce, yapılanan müdahaleye hazırlık kısmında ve müdahale sonrasında doğru planlama kısımlarında önem kazanmaya başlar. Afetin en kritik ilk 24 saatinde ilk müdahale genelde hayatta kalan afetzedeler tarafından gerçekleştirilirken kamunun buradaki en etkin görevi öncesinde hazırlanan planlar ve aktif koordinasyondur (Leblebici, 2014).

5.3. Afet Sonrası Oluşturulan Barınma Alanlarında Durum İncelemesi

İklim krizi ve küresel sorunlar sonrası artan afetler, afete maruz kalan kişi sayısını arttırmış bu da barınma alanlarının niteliği konusunu gündeme getirmiştir. Barınma alanları, afet sonrası kalıcı konutların oluşturulması ve şehrin yeniden inşasından önce afete maruz topluluğun temel ihtiyaçlarının karşılandığı, güvenliğin sağlanarak psikolojik desteğin verildiği alanlardır. Ayrıca toplumsal dayanışmaya teşvik sağlarlar. Yaşanılan afetler sonrası barınma alanlarının güvenlik ve temel ihtiyaçlar dışında psikolojik destek durumları niteliği ve işleyişi önem kazanır hale gelmiştir.

Bu çalışmada afetlerin kamu yönetimi kısmı da ele alınarak İnegöl Belediyesi'nin sorumluluk alanı içerisinde bulunan üç konteyner kent seçilerek niteliği açısından incelenerek çocuğun oyun ihtiyaçları açısından yeterliliği analiz edilecektir.

Afet sonrası oluşturulan geçici barınma alanlarına dair gerekli ölçüler, yer seçimi, vaziyet planı tasarımı gibi konular afet ve risk yönetiminde en önemli aşamalardandır. "Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetilmesi ve İşletilmesi Hakkında Yönergesince" AFAD tarafından koordine edilmektedir ve 04.11.2015 tarihinde yürülüğe girmiştir(Dayanır ve diğ, 2022).

5.3.1 Antakya Narlıca konteyner kent

Narlıca 72.886 m2 alan üzerine kurulan 1070 adet konaklama alanına sahip ortalama 5 bin kişinin barındığı bir toplanma alanıdır. Alan içerisinde haricen 6 adet güvenlik noktası, 15 çamaşırhane, 61 adet hizmet birimi, 34 adet sosyal alan mevcuttur. Şekil 5.6 alanın etaplarının henüz tamamlanmamış halini göstermektedir.

Şekil 5.6: Antakya Narlıca Konteyner Kent Alan Earth Görüntüsü (Url-6).

Çizelge 5.3 mevcut projenin okunması ve konteyner kent sorumluları ile yapılan görüşmeler sonucunda oluşturulmuştur.

Çizelge 5.3 Bursa Emir Sultan Konteyner Kenti Verileri.

Alan İsmi	Antakya Narlıca Konteyner Kent
Koordinatları	36.241753n, 36.209834 E
M²	
Kapasitesi	1070
Hacmi	Ortalama 5000 Kişi
Güvenlik Noktası	6
Hizmet Birimi	61 Adet
Çamaşırhane	15
Sosyal, Diğer	34
Çocuk Oyun Alanı	Mevcutta Yok
Okul	1 Adet
Yapım Durumu	Devam Eden Etaplar Var.

Şekil 5.7: Bursa Emir Sultan Konteyner Kenti Projesi.

5.3.2. Antakya Odabaşı konteyner kent

Antakya Odabaşı Mh. Tekel Cad. Rüzgâr Sokakta 78.866 m² alan üzerinde oluşturulan konteyner kentte yaklaşık 505 konteyner bulunmaktadır. Oluşturulan alan içerisinde birçok etkinlik alanları düşünülmüş ring alanları oluşturulmuş yemek çadırı, çamaşırhane, mutfak berber, banyo, mutfak gibi sosyal alanlar ayrı olarak değerlendirilmiştir. Konutlar dörder kişilik aileleri barındıracak nitelikte planlanmıştır. Alan içerisinde 100 m2 kadar alan çocuk oyun alanı olarak ayrılmıştır. Şekil 5.9 alanın earth görüntüsünü içermektedir.

Şekil 5.9: Antakya Odabaşı Konteyner Kent Projesi Alan Earth Görüntüsü (Url-7).

Çizelge 5.4 mevcut projenin okunması ve konteyner kent sorumluları ile yapılan görüşmeler sonucunda oluşturulmuştur.

Çizelge 5.4 Antakya Odabaşı Konteyner Kent Verileri**.**

Bbb Uludağ Konteyner Kenti

Alan İsmi	Antakya Odabaşı Mh. Tekel Cad. Rüzgar Sok.
Koordinatları	36.2421135, 36.16360848
M²	78.866
Kapasitesi	505 Konaklama
Hacmi	2020 Kişi
Güvenlik Noktası	-
Hizmet Birimi	61 Adet
Çamaşırhane	5
Sosyal, Diğer	7
Çocuk Oyun Alanı	Mevcut
Okul	Yok
Yapım Durumu	Devam Eden Etaplar Var.

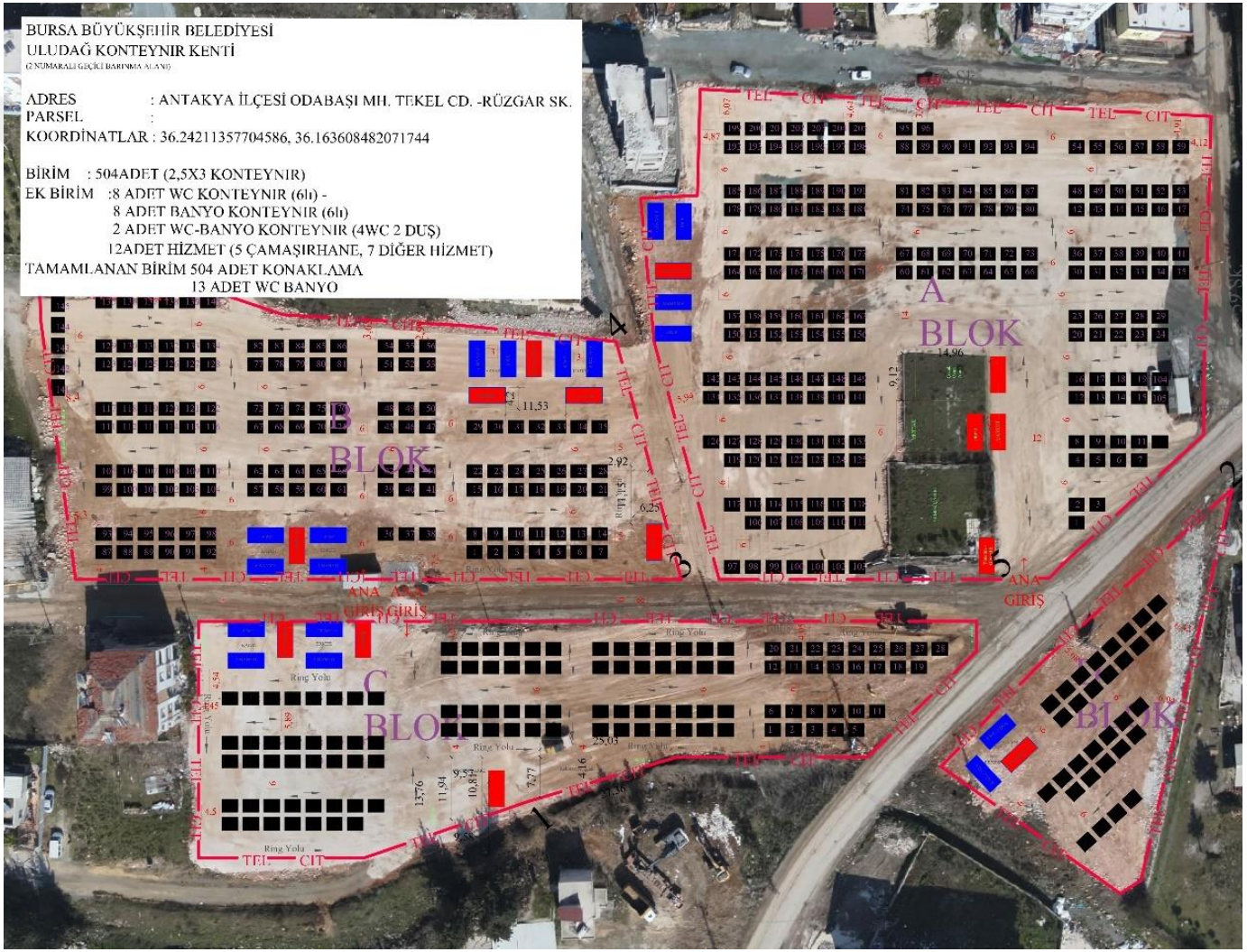

Şekil 5.10: Antakya Odabaşı Konteyner Kent Projesi.

5.3.3.BBB Nilüfer Hatun konteyner kenti

Antakya Odabaşı Mh. Tekel Cad. Rüzgâr Sokakta 78.866 m2 alan üzerinde oluşturulan konteyner kentte yaklaşık 126 konteyner bulunmaktadır. 12 adet sosyal etkinlik çadırı, bir güvenlik alanı 1 de yemekhane bulunmaktadır. Alan içerisinde 1 adet halı saha bulunmaktadır. Şekil 5.11 alanın earth görüntüsünü içermektedir.

Şekil 5.11: Nilüfer Hatun Konteyner Kenti Alan Earth Görüntüsü (Url-8).

Çizelge 5.5 mevcut projenin okunması ve konteyner kent sorumluları ile yapılan görüşmeler sonucunda oluşturulmuştur.

Çizelge 5.5 BBB Nilüfer Hatun Konteyner Kenti Veriler.

BBB NİLÜFER HATUN KONTEYNER KENTİ

Alan İsmi	Antakya Odabaşı Mh. Tekel Cad.
Koordinatlari	36.240568, 36.166664
M2	78.866
Kapasitesi	126 Konaklama
Hacmi	Ortalama 1250
Güvenlik Noktası	1
Hizmet Birimi	…
Çamaşırhane	.
Sosyal, Diğer	12
Çocuk Oyun Alanı	Hali Saha, Spor Aletleri
Okul	Yok
Yapım Durumu	Devam Eden Etaplar Var.

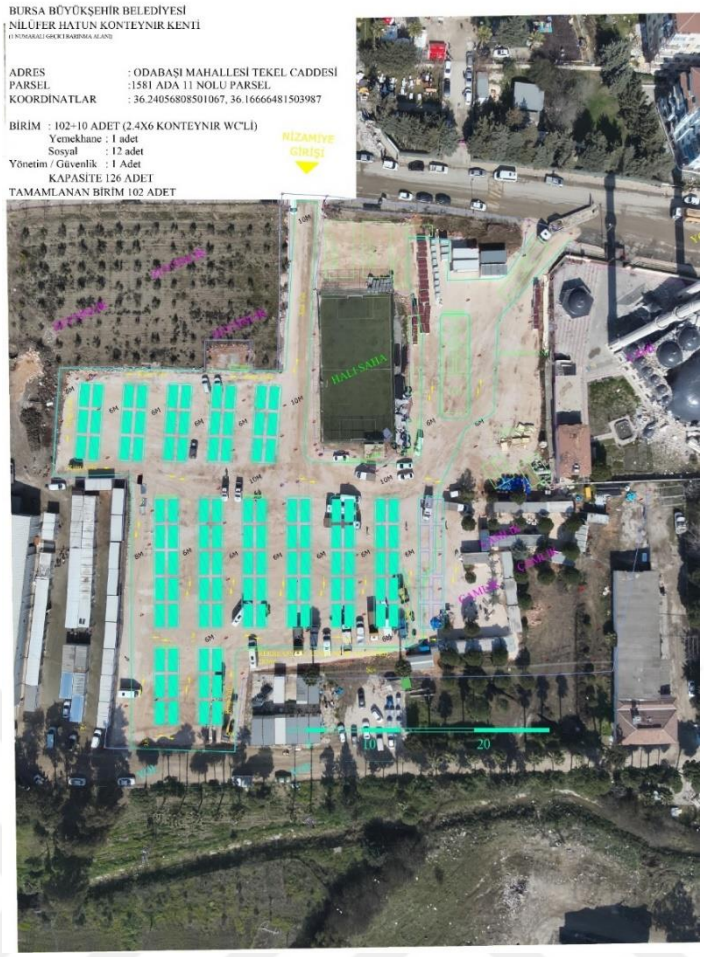

Şekil 5.12. BBB Nilüfer Hatun Konteyner Kenti Projesi.

Afete maruz kalan alanlarda afetzedelerin gündelik hayatları değişmiş ve rutinleri farklılaşmıştı. Geçmiş depremler sonrası yapılan araştırmalar, gözlemler ve deneyimler gösteriyor ki gereksinimleri göz ardı edilen insan yapısı gereği fırsat bulduğu ilk anda rutinlerine dönmeye ve alıştığı düzeni sağlamaya çalışacaktır. 1999 Marmara depremi sonrası oluşturulan geçici barınma yerlerine dair yapılan gözlem ve araştırmalarda mekânsal performans kriterleri değişen koşullar nedeniyle karşılanamamıştır. Afetzedeler kendi imkânlarıyla eski düzenlerini oluşturmak durumunda kalmıştır (Şener & Altun, 2009).

Durum çocuklar için de aynıdır. Tanıdığı bildiği dünyayı oyun ile anlamlandırmaya çalışan çocuk yaşadıklarını tanımlayabilmek için oyuna ihtiyaç duyar. Doğası gereği çocuk oyuna meyledecek imkânların el verdiğince oyun yolunu deneyecektir.

6. EYLEM PLANI

6.1. Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı

Afetler hazırlıklı olunması durumunda bile topluluklar tarafından başa çıkılması zor olan büyük olaylardır. Etkili yönetim krize meyilli afet anlarının en kritik noktalarındandır. Kriz anlarında doğru yönetime ve süreçlere normal zamanlardan daha fazla ihtiyaç duyarız (Leblebici, 2014). Afet yönetiminin doğru yapılması, olası bir afetin meydana gelmesi ile toplumun maruz kalacağı olası ölüm, yaralanma, hasar, yıkım ve kayıpları minimize edecektir. Doğal afet riski eylem planı, bir kuruluşun veya topluluğun doğal afetlerle başa çıkmak için önceden belirlenen adımları içeren bir plan ve önlemler bütünüdür.

Afetler ve yok edici etkileriyle baş etmek, afete ve risklerine dayanıklı şehirler ve toplumlar oluşturmak ile mümkündür (Özler, 2021). Öncesinde yapılan kapsamlı risk analizleri ve kriz anı müdahale planları sürecin en az hasarla atlatılmasına olanak sağlar. Bu plan, afet durumunda hızlı ve etkili bir şekilde tepki verebilmek, can kaybını en aza indirmek, yaralanmaları önlemek, maddi hasarı azaltmak ve toplumun güvenliğini sağlamak amacıyla oluşturulur. Risk analizlerinin doğruluk oranı bizi doğru bir risk yönetimine ulaştırır. Bu da engelleyemediğimiz afetin yıkıcı etkilerinin hafifletilmesini sağlar.

Eylem planları, yerel yönetimlerin paydaş olduğu diğer kurum ve kuruluşlarla görevlerini, sorumluluklarını ve paydaşlıklarını kapsar. Şehrin dinamiklerinden oluşan paydaşlarla bölgesel hazırlanması gereken afet eylem planları da bu planlar kapsamında olup şehrin afet sonrasında hızla toparlanmasını ve olabilecek en az hasarla sürecin atlatılmasını hedefler (Leblebici, 2014).

6.2 İnegöl Belediyesi Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı

Her coğrafya için tehdit unsuru farklı, riskler değişken, paydaşlar ve paydaşların etki gücü çeşitli olsa da dünyada her coğrafyayı etkileyen belirli bir afet türü mevcuttur. Bu da afet eylem planlarının bölge özelinde, yerel bazda hazırlanması gerekliliğini doğurur. Bu kaygılardan yola çıkarak bölgedeki riskleri şehir özelinde değerlendiren aksiyon alma çabasında olan Şekil 6.11 ‘de yer verilen İnegöl Belediyesi, 2020-2024 yıllarını kapsayan (5) yıllık hizmet dönemine dair hedefleri arasına “Doğal Afet Riski İle Mücadele Eylem Planı’nın Hazırlanması” maddesini dahil etmiş ve 2019 yılında konuya dair çalışmalara başlamıştır. Eylem Planı hazırlığı kapsamında yer alan kurumlarca paydaşlardan oluşan bir komisyon oluşturulmuş ve hedeflerin belirlenmesi maddesi gereğince İnegöl Belediyesi tarafından farklı üniversitelerin ve sivil toplum örgütlerinin uzman kadrolarından oluşan paydaşların dahil olduğu bir komisyon oluşturulmuştur (İnegöl Belediyesi, 2022).

“Şehrin iç ve dış paydaşlarından oluşan bu uzmanlar doğal afet ve riskini azaltma ve doğal afet ile baş edebilme yetkinliğinin artırılabilmesi, kurumsal alt yapının oluşturulması ve mevcut altyapının geliştirilmesi amacıyla meydana gelebilecek her türlü afetin öncesi, sırası ve sonrasındaki müdahale planının yerel bazda oluşturulmasının sağlamaya çalışmıştır” (İnegöl Belediyesi, 2022, s. 19)

Şekil 6.1: Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı (İnegöl Belediyesi, 2022).

Afetin en az zararla atlatılması amacıyla, yerelde paydaşların, ilgili kurumların arasında iş birliği ile koordinasyonu sağlamak, Acil Durum Servislerinin organizasyonunu, kapsamlarını ve çalışma prensiplerini belirlemek eylem planlarının temel amacıdır (İnegöl Belediyesi, 2022). Bu amaç çerçevesinde topluluklar afetlere karşı hazırlıklı ve bilinçli hale gelirler. Acil durumlarda gönüllü topluluklar ve afetzedeler neler yapacaklarını bilir ve doğru koordinasyon sağlarlar. Afet süreçlerinde zaman çok önemlidir. Eylem planları hızlı aksiyon alma konusunda süreci kolaylaştırır, halkın afet risklerine karşı bilinçlenmesini sağlarlar. Afetler özelinde oluşturulan kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerle farkındalık kazandırarak iyileştirme adımlarında oluşturmayı hedefler. Afet sonrası şehirler bir yandan hızla toparlanırken diğer yandan sonraki afetlere karşı daha dirençli ve sağlıklı olacaktır.

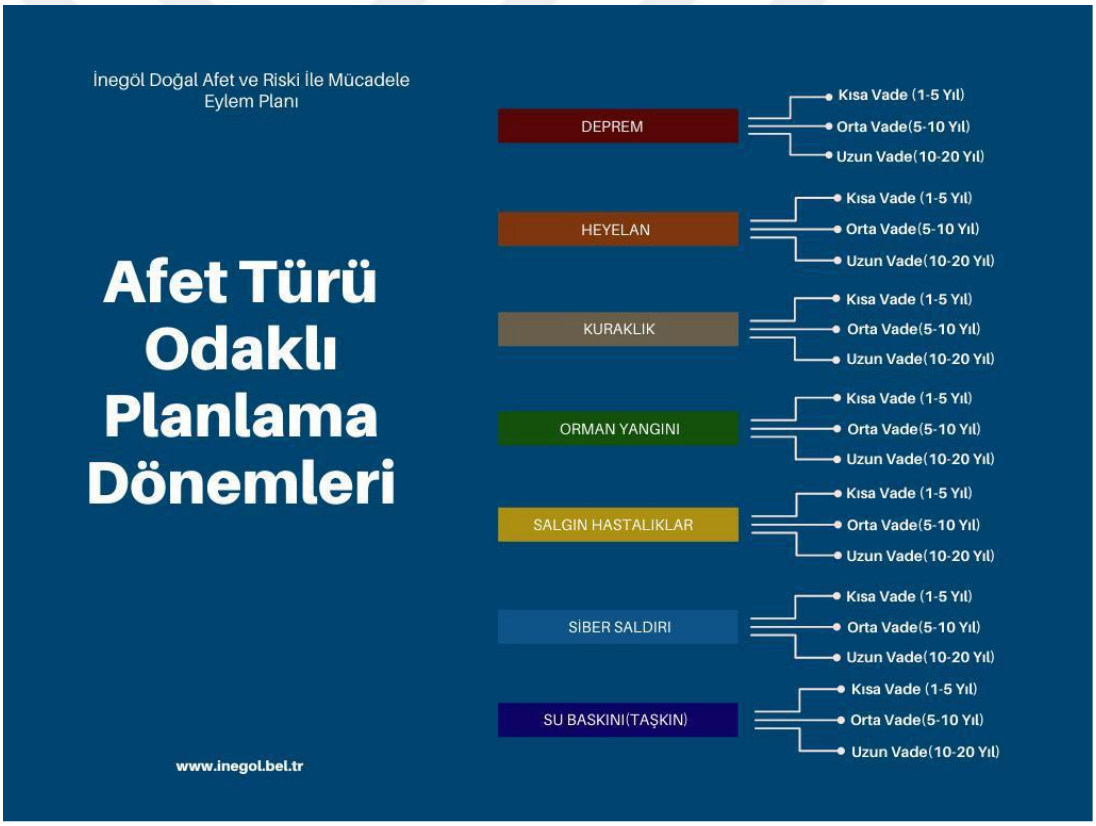

Şekil 6.2: İnegöl Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı (İnegöl Belediyesi, 2022).

Plan kapsamında her afet kendi özelinde değerlendirilmiş ve Şekil 6.2'de belirtildiği gibi şehre dair orta, uzun ve Şekil 5.10: Antakya Odabaşı Konteyner Kent Projesi kısa

vadeli hedefler belirlenmiş, Doğal Afet Riski ve Mücadele Eylem Planı cetvelinde detaylandırılmıştır. Gerçekleştirilen plan kapsamında öne çıkan hususlar özetle;

- Koordinasyon ağının ve merkezinin eksikliği vurgulanarak güçlü bir ağ kurulması ve fiziki şartların iyileştirilmesinin gerekliliğinden bahsedilmiş,
- Afet türlerinin kendi özelinde risk ve kriz analizlerinin ve raporlamaların yapılması gerekliliği vurgulanmış,
- Paydaşlara ve vatandaşa dair farkındalık ve eğitim faaliyetlerinin arttırılması, sürdürülebilirliğinin önemi ve gerekliliği vurgulanmış,
- Akademik destek ve mali fon oluşturulması maddeleri gündeme alınmış,
- Mevzuat değişikliğinin önemi vurgulanmış ve mobil alt yapının güçlendirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Afet öncesi ve anına dair geniş kapsamlı oluşturulan analizler ve iş planları sayesinde şehrin her bir paydaşının afet öncesinde süreçlere hâkim olması ve afet anında kiminle irtibata geçmesi gerektiği konusunda haberdar edilerek afet anında oluşan panik ortamının kısa süreli oluşması sağlanmış olacaktır. Sonrasında hızla sağlanan koordinasyon sayesinde süreç sağlıklı yönetilmiş olacaktır. Yanısıra oluşturulacak tatbikatlar verilecek eğitimlerle farkındalık ve bilinç oluşturulacaktır. Ayrıca bu kapsamda İnegöl Doğal Afet Riski ve Mücadele Eylem Planı'nı oluşturan komisyonca Afet eğitimlerinin niteliği hakkında detaylı önerilerde bulunulmuş;

- Eğitimin tek düze olmaktan çıkarılıp, teknoloji ve deneyimle desteklenmiş, sürekliliği olan, aktif katılımın olduğu, farkındalığı yüksek modüllerle desteklenmesinin önemi vurgulanmış,
- Konunun uzmanları ya da afetzedelerlen bilgi ve deneyim aktarımıyla sürecin sürekli sıcak tutulması gerektiği vurgulanmış,
- Afete maruz kalmış bölgelere teknik gezilerin yapılarak bireysel bilincin sağlanması gerektiği dile getirilmiş,

Konularının da önem arz ettiği belirtilmiştir. Aslında bütün planlamalar yaşanan acı bir deneyim sonrası yerel yönetimler odağında iş birliği yapılması ile gerçekleştirilmiştir. Yerel yönetimlerin hizmet kapsamında bulunan açık- kapalı

kamusal alanlar deprem anında büyük ihtiyaç duyulan ve doğru kurgu ile birçok kaosun çözümüne ulaştırabilecek alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten ders almak gelişmiş toplumların özelliğidir. Afet konusunda farkındalıkların yaşandığı, acı tecrübelerle deneyimlenen bu günlerde alt yapının sağlam kurulması önem taşımaktadır. Afet öncesi risk yönetimi ile başlanacak bu planlamalar afet sonrası kriz yönetiminde fayda sağlayacak süreci kolaylaştıracaktır.

Atılan adımlar yaşanılan olaylardan tecrübe edinildiğini gösteriyor ancak alınan kararlar arasında çocuklara dair gündem maddelerinin yeterli düzeyde olmaması kriz ve afet dönemlerinde gündeme gelen temel hayatta kalma ihtiyaçlarımızın planlama aşamasında da ön planda olduğunu ve çocuklar için kritik bir öneme sahip olan ve çocuğun hakkı olan oyunun geri planda kaldığını göstermektedir.

Konuya dair farkındalık oluşturmak ve tarafı olduğumuz Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinin ilgili maddesinin sorumluluğu gereği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı "2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Eylem Belgesi" planında konuya değinmiş ve "Stratejik Amaç 2.5" kapsamında ele alınan faaliyetlere "Afet, Kriz ve Acil Durumlarda Çocuk Odağında Bütünleşik Acil Durum Yönetimini İçeren Bir Koordinasyon Planı Oluşturulması" maddesini eklemiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023). Bu madde kapsamında, özelinde incelediğimiz ve ilçe bazında yerelde çok örneğine rastlayamadığımız "İnegöl Belediyesi Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı" nın çocuklar özelinde de değerlendirilmesi gerektiği ve 31. Madde esasınca çocukların haklarının da dahil edilerek depreme dirençli şehirler oluşturulurken çocuk dostu olmalarına hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir (Özdemir, 2023). Bu çıkarımdan yola çıkarak İnegöl Belediyesi 2022 İstatistik Raporu çocuk özelinde incelendiğinde adrese dayalı nüfus araştırmaları verilerine göre Şekil 6.3'te yer veildiği üzere İnegöl'ün 2022 nüfusu 294 bin 48 olduğu yine mevcut raporda bahsedildiği üzere bunların 91 bin 638'i 0-19 yaş arası çocuklardan oluştuğu görülmektedir.

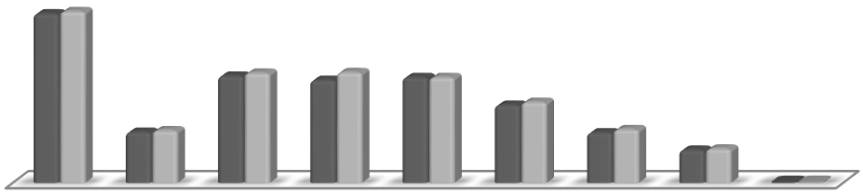

	0-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-89	90 üstü
2021	69273	20829	43776	42077	43220	31881	20587	13508	436
2022	70192	21446	44998	45229	43220	33081	21910	13957	462

Şekil 6.3: Nüfus Yaş Dağılımı İnegöl Belediyesi 2022 İstatistik Raporu (Url-9).

Bu veriler ışığında İnegöl nüfusunun %31,16 sı 0-19 yaş arası çocuk grubundan oluşmaktadır. Yine aynı raporda öğrenci sayıları belirtilmiş ve Şekil 6.2'de yer verilmiştir.

Çizelge 6.2 Öğrenci Sayısı İnegöl Belediyesi 2022 İstatistik Raporu (Url-9).

Okul Adı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı
Okul Öncesi	41	6695
Temel Eğitim	1465	36724
Ortaöğretim	766	14837
Meslek Lisesi (Mesem)	0	3983
Açık öğretim	0	9839
Toplam	2272	72.078

Şeklinde belirtilmiş ve 2022 yılında toplam 3976 doğum gerçekleştiği ve bunların 1979'u erkek 1817si kadın olduğu bilgisi yer almıştır (Url-9). İstatistik raporunda yer alan verileri tez kapsamında çocuk yaş grupları olarak belirlediğimiz Bebeklik Dönemi (0-1 Yaş), Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (2-5 Yaş), Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-11 Yaş) ve Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş) yaş grupları şeklinde uyarlanarak Çizelge 6.3'te yer verilmiştir.

Çizelge 6.3 İnegöl Çocuk Nüfusu Dönemsel Yaş Grupları.

İstatistik Veri	Sayısı	Dönem	Oran
Yeni Doğum	3796	Bebeklik Dönemi (0-1 Yaş)	% 5
Okul Öncesi	6695	Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (2-5 Yaş),	% 9
Temel Eğitim	36724	Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş)	% 48
Ortaöğretim	14837		% 20
Meslek Lisesi	3983	Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş)	% 5

İstatistik raporu verilerine göre Şekil 6.5'te yer verdiğimiz 0-17 yaş arası nüfus sayısı 66.035, mevcut nüfusun %22,42 si 0-17 yaş arasında bulunmaktadır. Buda Çocuk Merkezli Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı gerekliliğini göstermektedir.

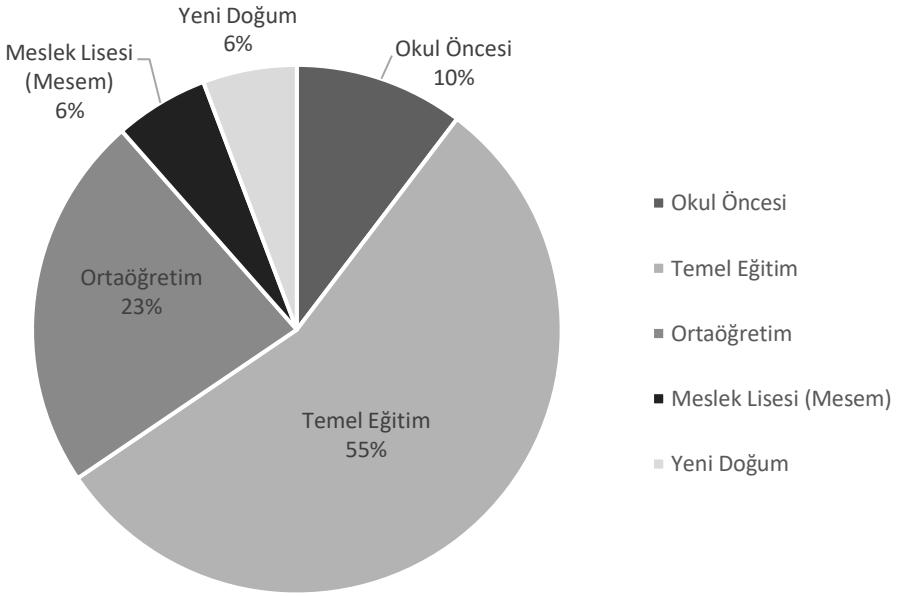

Şekil 6.5: İnegöl Çocuk Nüfusu Dönemsel Yaş Oranları**.**

Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planı toplanma ve barınma alanları kapsamında incelenecek olursa eylem planı hazırlıkları kapsamında belirtilen İnegöl'de deprem sonrası toplanma alanları Çizelge 6.4 ve 6.5'teki gibidir. Genellikle semt parkı, çocuk parkı, meydanlar, cami ve okul bahçeleri, gibi geniş

açıklıkların olduğu, afet anında olası risklerden uzak, risksiz mevcut yapılaşmaya yakın, ulaşımın ve alt yapıların bulunduğu alanlar olarak belirlenen alanlar afet anında acil toplanma barınma alanlarıdır.

Çizelge 6.4 İnegöl Toplanma Alanları.

Il	Ilce	Mahalle	Tesis Adi	Niteliği	Otomatik Hesaplanan Alan	Kullanim Alani	Toplam Alan	Elektrik	Su	Yol Durumu	Wc Kanalizasyon	Tesis X Y
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. 169. Sk.		1.191,24	1192.53	1192.53	Var	Var	var	Var	40°7'7.151"N 29°27'52.626"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. 177. Sk		6.141,87	6148.55	6148.55	Var	Var	var	Var	40°7'0.340"N 29°27'53.262"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. 185. Sk.	Çocuk Parkı	1.213,93	0	0	Var	Var	var	Var	40°7'3.035"N 29°28'2.207"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. Gürgen Sk.		711,35	712.12	712.12	Var	Var	var	Var	40°7'2.342"N 29°28'47.733"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah.	Halı Saha	3.607,7	3611.62	3611.62	Var	Var	var	Var	40°6'52.498"N 29°28'7.099"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. Karçişeği Sk.		2.834,31	2837.39	2837.39	Var	Var	var	Var	40°7'13.202"N 29°27'49.905"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. Mümin Gençoğlu Sk.		9.450,42	9460.68	9460.68	Var	Var	var	Var	40°7'23.006"N 29°27'51.384"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah. Nefer Sk.		7.890,65	7899.22	7899.22	Var	Var	var	Var	40°6'38.622"N 29°28'24.610"E
BURSA	İNEGÖL	AKHİSAR	Akhisar Mah.	Semt Parkı	2.552,94	2555.71	2555.71	Var	Var	var	Var	40°6'58.199"N 29°27'52.269"E
BURSA	İNEGÖL	BAYKOCA	Baykoca (Akhisar) Mah.	Çocuk Parkı	5.143,09	5148.69	5148.69	Var	Var	var	Var	40°7'54.898"N 29°27'55.779"E
BURSA	İNEGÖL	BAYKOCA	Baykoca (Akhisar) Mah.	Çocuk Parkı	1.355,22	1356.69	1356.69	Var	Var	var	Var	40°7'49.038"N 29°27'55.905"E
BURSA	İNEGÖL	BURHANİYE	Burhaniye Mah.	Çocuk Parkı	1.301,88	1303.28	1303.28	Var	Var	var	Var	40°4'52.883"N 29°29'41.119"E
BURSA	İNEGÖL	BURHANİYE	Burhaniye Mah. Edirne Cad.		65.443,39	65514.01	65514.01	Var	Var	var	Var	40°4'53.070"N 29°30'1.424"E
BURSA	İNEGÖL	BURHANİYE	Burhaniye Mah.	Kavaklaraltı Parkı	6.013,13	6019.62	6019.62	Var	Var	var	Var	40°4'56.327"N 29°30'4.532"E
BURSA	İNEGÖL	BURHANİYE	Burhaniye Mah. Şehit Er Turan Culfa Sk.		2.731,86	2734.8	2734.8	Var	Var	var	Var	40°4'47.803"N 29°29'42.239"E
BURSA	İNEGÖL	CERRAH	Cerrah Mah. 1002. Sk.		8.369,26	8378.26	8378.26	Var	Var	var	Var	40°4'10.993"N 29°26'52.444"E
BURSA	İNEGÖL	CERRAH	Cerrah Mah. Çeltikçi Cerrah Yolu Cad.		5.530,54	5536.49	5536.49	Var	Var	var	Var	40°4'15.715"N 29°27'20.784"E
BURSA	İNEGÖL	CERRAH	Cerrah Mah.	Çocuk Parkı (Meydan)	6.408,60	6415.51	6415.51	Var	Var	var	Var	40°4'12.083"N 29°26'53.120"E
BURSA	İNEGÖL	CERRAH	Cerrah Mah. Gazi Mareşal Atatürk Cad.		3.855,6	3859.74	3859.74	Var	Var	var	Var	40°4'13.858"N 29°26'52.878"E
BURSA	İNEGÖL	CUMA	Cuma Mah. İshak Paşa Camii	Cami	3.573,5	3577.35	3577.35	Var	Var	var	Var	40°4'42.520"N 29°30'43.428"E
BURSA	İNEGÖL	CUMA	Cuma Mah.	Otopark	2.563,54	2566.3	2566.3	Var	Var	var	Var	40°4'37.445"N 29°30'37.048"E
	İNEGÖL	CUMHURİYET	Cumhuriyet Mah. Azim Sk.		4896,00	4896,00	4896,00	Var	Var	var	Var	40° 6'20.01"N 29°30'37.43"E
BURSA	İNEGÖL	FATİH	Cumhuriyet Mah. Azim Sk.		17.122,44	17141.02	17141.02	Var	Var	var	Var	40°6'21.260"N 29°30'37.254"E
BURSA	İNEGÖL	ÇAVUŞKÖY	Çavuşköy Mah. Çavuşköy İç Yolu		1.374,23	1375.74	1375.74	Yok	Yok	var	Yok	40°10'10.058"N 29°28'8.568"E
BURSA	İNEGÖL	ÇAVUŞKÖY	Çavuşköy Mah. Çavuşköy Sk.		1.319,99	1321.44	1321.44	Var	Var	var	Var	40°10'11.041"N 29°28'11.282"E
BURSA	İNEGÖL	ÇAVUŞKÖY	Çavuşköy Mah. Çavuşköy Sk. Yanı		887,56	888.54	888.54	Yok	Yok	var	Yok	40°10'8.713"N 29°28'14.903"E
BURSA	İNEGÖL	TURGUTALP	ÇOCUK BAHÇESİ (İNEGÖL)	ÇOCUK BAHÇESİ	1.085,25	1086.42	1086.42	Var	Var	Var	Var	40°4'46.790"N 29°30'11.963"E
BURSA	İNEGÖL	ERTUĞRULGAZİ	Ertuğrulgazi Mah. Semt Sahası ve Yunus Emre Camii		3.673,89	3677.86	3677.86	Var	Var	var	Var	40°5'32.021"N 29°31'13.645"E
BURSA	İNEGÖL	ERTUĞRULGAZİ	Ertuğrulgazi Mah. Üçevler	Çocuk Parkı	1.099,77	1100.96	1100.96	Var	Var	var	Var	40°6'2.767"N 29°30'59.801"E
BURSA	İNEGÖL	ESENTEPE	Esentepe Mah. Esentepe Cami ve Yeşil Alan	Cami ve Yeşil Alan	4.412,17	4416.96	4416.96	Var	Var	var	Var	40°6'57.838"N 29°30'52.090"E
BURSA	İNEGÖL	ESENTEPE	Esentepe Mah. İlköğretim Sk.	Okul	4.447,5	0	0	Var	Var	var	Var	40°6'51.246"N 29°30'53.134"E
BURSA	İNEGÖL	ESENTEPE	Esentepe Mah. Reyhan Sk.		3.360,98	3364.62	3364.62	Yok	Yok	var	Yok	40°6'37.614"N 29°30'55.983"E
BURSA	İNEGÖL	FATİH	Fatih Mah. Afet Evleri	Park	4.210,47	4215.04	4215.04	Var	Var	var	Var	40°6'35.525"N 29°30'19.022"E
BURSA	İNEGÖL	FATİH	Fatih Mah. Park	Park	973,88	974.93	974.93	Var	Var	var	Var	40°6'35.839"N 29°30'43.680"E
BURSA	İNEGÖL	FATİH	Fatih Mah. Park ve Oyun Alanı	Park ve Oyun Alanı	3.080,95	3084.3	3084.3	Var	Var	var	Var	40°6'43.623"N 29°30'35.174"E
BURSA	İNEGÖL	HALHALCA	Halhalca Mah. 1451. Sk.		7.896	7904.67	7904.67	Yok	Yok	var	Yok	40°9'39.839"N 29°26'4.423"E
BURSA	İNEGÖL	HAMİDİYE	Hamidiye Mah. Çocuk Parkı	Çocuk Parkı	2.965,91	2969.1	2969.1	Var	Var	var	Var	40°3'54.147"N 29°30'41.311"E
BURSA	İNEGÖL	HAMİDİYE	Hamidiye Mah. Emir Sultan Camii	Cami	2.333,04	2335.54	2335.54	Var	Var	var	Var	40°3'46.882"N 29°30'42.213"E
BURSA	İNEGÖL	HAMİDİYE	Hamidiye Mah. Fatih Parkı		2.372,85	2375.4	2375.4	Var	Var	var	Var	40°3'59.346"N 29°30'33.001"E
BURSA	İNEGÖL	HAMİDİYE	Hamidiye Mah. Kuğulu ve Heykel Parkı		27.023,06	27052.19	27052.19	Var	Var	var	Var	40°4'16.160"N 29°30'34.358"E
BURSA	İNEGÖL	HAMZABEY	Hamzabey Mah. 1. Cad.		258,25	258.54	258.54	Var	Var	var	Var	40°8'13.047"N 29°31'35.547"E
BURSA	İNEGÖL	HAMZABEY	Hamzabey Mah. Alanyurt Cad.		4.061,47	4065.9	4065.9	Var	Var	var	Var	40°7'59.593"N 29°31'35.147"E
BURSA	İNEGÖL	HUZUR	Huzur (Akhisar) Mah. Basketbol Sahası ve Park	Basketbol Sahası ve Parl	2.816,26	2819.33	2819.33	Var	Var	var	Var	40°7'13.605"N 29°27'3.116"E
BURSA	İNEGÖL	HUZUR	Huzur (Akhisar) Mah. Yeşil Camii	Cami	1.340,86	1342.32	1342.32	Var	Var	var	Var	40°7'3.232"N 29°26'58.952"E
BURSA	İNEGÖL	HUZUR	Huzur Mah. 49. Sk		1.993,85	1996.02	1996.02	Var	Var	var	Var	40°7'3.347"N 29°26'58.731"E
BURSA	İNEGÖL	HUZUR	Huzur Mah. Papatya Cad.		1.996,19	1998.36	1998.36	Var	Var	var	Var	40°7'13.322"N 29°27'14.518"E
BURSA	İNEGÖL	HUZUR	Huzur Mh. 27. Sk		3.725,2	3729.24	3729.24	Var	Var	var	Var	40°7'10.946"N 29°27'11.633"E
BURSA	İNEGÖL	ÇAVUŞKÖY	İnegöl Çavuşköy Mah. Çavuşköy Sk.		3.910,82	3915.12	3915.12	Yok	Yok	var	Yok	40°10'4.262"N 29°28'13.444"E
BURSA	İNEGÖL	KARAGÖLET	Karagölet Mah. Soğuksu Köyyolu Cad.		1.798,82	1800.8	1800.8	Yok	Yok	var	Yok	40°10'50.005"N 29°26'29.889"E
BURSA	İNEGÖL	KARAGÖLET	Karagölet Mah. Soğuksu Köyyolu Cad.		843,77	844.69	844.69	Var	Var	var	Var	40°10'47.666"N 29°26'28.032"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Hacı Yusuf Şahin Camii	Cami	5.006,14	5011.52	5011.52	Var	Var	var	Var	40°4'7.835"N 29°30'11.677"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Hikmet Şahin Kültür Parkı	Park	13.586,03	13600.63	13600.63	Var	Var	var	Var	40°3'55.773"N 29°30'11.201"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Park	Park	2.812,12	2815.15	2815.15	Var	Var	var	Var	40°4'29.143"N 29°29'26.380"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Park ve Muhtarlık	Park	1.809,18	1811.13	1811.13	Var	Var	var	Var	40°4'34.778"N 29°30'17.709"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Prof. Dr. Selçuk Yahşi İÖO	Okul	5.241,77	5.24742	5.24742	Var	Var	var	Var	40°4'17.439"N 29°30'9.153"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Semibey Sk.		9.806,17	9816.74	9816.74	Var	Var	var	Var	40°4'28.699"N 29°30'33.578"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	Kemalpaşa Mah. Tekel Sk.		9.352,9	9362.97	9362.97	Var	Var	var	Var	40°4'28.980"N 29°30'33.183"E
BURSA	İNEGÖL	KURŞUNLU	Kurşunlu Mah. Cumhuriyet OO	Okul	5.373,65	5379.38	5379.38	Var	Var	var	Var	40°2'7.899"N 29°39'59.470"E
BURSA	İNEGÖL	KURŞUNLU	Kurşunlu Mah. Yeni Bağlar Sk.		5.827,93	5834.15	5834.15	Var	Var	var	Var	40°2'7.863"N 29°39'59.459"E
BURSA	İNEGÖL	KURŞUNLU	Kurşunlu Mah. Yeni İpekyolu Cad.		5.544,97	5550.88	5550.88	Var	Var	var	Var	40°2'7.821"N 29°39'59.499"E
BURSA	İNEGÖL	KURŞUNLU	Kuşunlu Mah. Yeni İpekyolu Cad.		5.080,89	5086.31	5086.31	Var	Var	var	Var	40°2'5.695"N 29°40'5.783"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Botanik Parkı	Park	27.877,32	27907.28	27907.28	Var	Var	var	Var	40°4'36.021"N 29°31'7.385"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Camii	Cami	3.675,1	3679.06	3679.06	Var	Var	var	Var	40°4'15.734"N 29°31'59.509"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Güverte Sk.		12.441,15	12454.44	12454.44	Var	Var	var	Var	40°4'17.149"N 29°31'1.603"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Hizmet Sk.		22.917,45	22942.1	22942.1	Var	Var	var	Var	40°4'13.637"N 29°31'33.564"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Kafkas Spor Tesisleri	Spor Tesisleri	17.415,98	17434.77	17434.77	Var	Var	var	Var	40°4'13.359"N 29°31'33.065"E

Çizelge 6.5 İnegöl Toplanma Alanları.

BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Kurtuluş Spor Tesisleri	Spor Tesisleri	10.533,45	10544.79	10544.79	Var	Var	var	Var	40°4'20.027"N 29°31'8.111"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Müşeffer-Muzaffer Samda İ.O	Okul	5.063,33	5068.79	5068.79	Var	Var	var	Var	40°3'56.403"N 29°31'6.700"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Osman Bey Cad.		4.093,45	4097.86	4097.86	Var	Var	var	Var	40°4'16.923"N 29°30'58.673"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Park	Park	1.754,64	1756.52	1756.52	Var	Var	var	Var	40°3'54.038"N 29°31'16.345"E
BURSA	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah. Sanayi Cad.		17.245,62	17264.22	17264.22	Var	Var	var	Var	40°4'20.565"N 29°31'8.555"E
	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah.19.Mobilya Sk.		4.165,00	4.165,00	4.165,00	Var	Var	var	Var	40° 4'19.66"N 29°31'58.31"E
	İNEGÖL	MAHMUDİYE	Mahmudiye Mah.Türkel Sk.		6.358,00	6.358,00	6.358,00	Var	Var	var	Var	40° 3'59.57"N 29°31'27.10"E
BURSA	İNEGÖL	MESUDİYE	Mesudiye Mah. 2. Yunus Emre Sk.	Park	2.766,16	2769.15	2769.15	Var	Var	var	Var	40°4'48.109"N 29°31'49.404"E
BURSA	İNEGÖL	MESUDİYE	Mesudiye Mah. Özyıldız Sk.	Basketbol Sahası	1.577,8	1579.5	1579.5	Var	Var	var	Var	40°4'58.508"N 29°31'22.032"E
BURSA	İNEGÖL	MESUDİYE	Mesudiye Mah. Zindancık Sk.		2.719,2	2722.13	2722.13	Var	Var	var	Var	40°5'1.259"N 29°31'55.891"E
BURSA	İNEGÖL	ORHANİYE	Orhaniye Mah. Hakkı Bey Sk.		1.657,98	1659.77	1659.77	Var	Var	var	Yok	40°4'55.172"N 29°31'16.414"E
BURSA	İNEGÖL	ORHANİYE	Orhaniye Mah. Kapalı Pazar Yeri	Pazar Yeri	14.986,74	15.00291	15.00291	Var	Var	var	Var	40°5'4.648"N 29°31'3.245"E
BURSA	İNEGÖL	ORHANİYE	Orhaniye Mah. Varışlı Camii ve Park	Cami ve Park	2.340,03	2342.55	2342.55	Var	Var	var	Var	40°4'52.458"N 29°31'16.491"E
BURSA	İNEGÖL	OSMANİYE	Osmaniye Mah. Dinlenme Alanı	Dinlenme Alanı	1.133,6	1.13482	1.13482	Var	Var	var	Var	40°4'55.309"N 29°30'35.593"E
BURSA	İNEGÖL	OSMANİYE	Osmaniye Mah. Muhtarlık Yanı		1.179,45	1180.72	1180.72	Var	Var	var	Var	40°5'1.325"N 29°30'27.125"E
BURSA	İNEGÖL	OSMANİYE	Osmaniye Mah. Sani Konukoğlu Cami	Cami	2.187,16	2189.51	2189.51	Var	Var	var	Var	40°4'49.799"N 29°30'33.216"E
BURSA	İNEGÖL	OSMANİYE	Osmaniye Mah. Şehir Parkı	Park	8.259,75	8268.7	8268.7	Var	Var	var	Var	40°5'16.669"N 29°30'36.283"E
BURSA	İNEGÖL	OSMANİYE	Osmaniye Mah. Zadeler Halı Saha	Halı Saha	1.436,35	1437.9	1437.9	Var	Var	var	Var	40°5'8.925"N 29°30'30.171"E
BURSA	İNEGÖL	SİNANBEY	Sinanbey Mah. Şebboy Sk.		29.315,52	29347.61	29347.61	Var	Var	var	Var	40°5'13.113"N 29°30'35.519"E
BURSA	İNEGÖL	ORHANİYE	Sinanbey Mah. Yenişehir Cad.		1.499,29	1500.9	1500.9	Var	Var	var	Var	40°4'48.519"N 29°30'52.587"E
BURSA	İNEGÖL	SUNGURPAŞA	Sungurpaşa Mah. Sungurpaşa Sk.		1.639,93	1641.74	1641.74	Var	Var	var	Var	40°10'59.922"N 29°29'1.157"E
BURSA	İNEGÖL	SUNGURPAŞA	Sungurpaşa Mah. Sungurpaşa Türbesi Aşağısındaki Yeşillik Alan	Yeşil Alan	6.330,77	0	0	Yok	Var	var	Yok	40°10'55.339"N 29°29'1.661"E
BURSA	İNEGÖL	SUNGURPAŞA	Sungurpaşa Mah. Sungurpaşa Türbesi Üstü		2.224,67	2227.12	2227.12	Yok	Yok	var	Yok	40°11'3.075"N 29°29'4.583"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYE	Süleymaniye Mah. Bursa Eskişehir Yolu		22.140,76	22164.8	22164.8	Yok	Yok	var	Yok	40°5'44.041"N 29°29'5.564"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYE	Süleymaniye Mah. Cocuk Bahçesi ve Top Sahası	Halı Saha	1.702,04	1703.88	1703.88	Var	Var	var	Var	40°5'17.863"N 29°29'44.383"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYE	Süleymaniye Mah. Halit Paşa Cami ve Park	Cami ve Park	3.226,48	3229.96	3229.96	Var	Var	var	Var	40°4'59.402"N 29°29'57.221"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYE	Süleymaniye Mah. Oyun Alani	Oyun Alani	1.577,37	1.57908	1.57908	Var	Var	var	Var	40°5'8.755"N 29°29'31.531"E
BURSA	İNEGÖL	OSMANİYE	Süleymaniye Mah. Şebboy Cad.		30.234,52	30267.49	30267.49	Var	Var	var	Var	40°5'13.187"N 29°30'35.394"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYE	Süleymaniye Mah. Ticaret Ve Sanayi Odası İÖO	Okul	2.734,49	2737.44	2737.44	Var	Var	var	Var	40°5'11.150"N 29°30'21.797"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYE	Süleymaniye Mah. Tuğra Sk.		3.978,39	3982.68	3982.68	Yok	Yok	var	Yok	40°5'4.105"N 29°29'40.431"E
BURSA	İNEGÖL	SÜLEYMANİYEOSB	Süleymaniye OSB Mah. OSB Camii	Cami	22.821,35	22846.02	22846.02	Var	Var	var	Var	40°5'58.720"N 29°29'35.726"E
BURSA	İNEGÖL	TAHTAKÖPRÜ	Tahtaköprü Mah. Tahtaköprü İÖO	Okul	1.966,86	1968.93	1968.93	Var	Var	var	Var	39°57'1.911"N 29°38'54.664"E
BURSA	İNEGÖL	TURGUTALP	Turgutalp Mah. Çocuk Parkı	Park	1.191,8	1193.08	1193.08	Var	Var	var	Var	40°4'43.269"N 29°29'40.616"E
BURSA	İNEGÖL	TURGUTALP	Turgutalp Mah. Osmaniye Spor Halı Saha	Halı Saha	3.631,39	3635.31	3635.31	Var	Var	var	Var	40°4'50.664"N 29°29'23.307"E
BURSA	İNEGÖL	TURGUTALP	Turgutalp Mah. Oyun Parkı	Park	1.399,69	1401.2	1401.2	Var	Var	var	Var	40°4'43.279"N 29°30'7.388"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Bucak Sk. Çocuk Parkı	Park	4.794,3	4799.51	4799.51	Var	Var	var	Var	40°6'10.917"N 29°31'51.624"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Cocuk Parkı	Park	1.655,69	1657.48	1657.48	Var	Var	var	Var	40°6'13.565"N 29°31'22.402"E
BURSA	İNEGÖL	YUNUSEMRE	Yeni Mah. Karanfil Cad.		4.108,45	4112.91	4112.91	Var	Var	var	Var	40°6'41.989"N 29°31'28.284"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Konak Evler Sk.		8.439,57	8448.72	8448.72	Var	Var	var	Var	40°6'11.253"N 29°31'53.282"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Merkez Cami ve Meydan	Cami ve Meydan	3.412,7	3416.4	3416.4	Var	Var	var	Var	40°6'14.402"N 29°31'11.429"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Name Sk.		1.928,17	1930.25	1930.25	Var	Var	var	Var	40°6'0.266"N 29°31'38.516"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Nokta Sk.		2.707,63	2710.57	2710.57	Var	Var	var	Var	40°6'18.740"N 29°31'37.685"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Park ve Otopark	Park ve Otopark	3.061,28	3064.58	3064.58	Var	Var	var	Var	40°6'27.081"N 29°31'40.326"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Park Villa Sitesi İçi Yolu		6.023,45	6029.98	6029.98	Var	Var	var	Var	40°6'29.158"N 29°30'54.047"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Tevhid Camii	Cami	4.585,63	4590.6	4590.6	Var	Var	var	Var	40°6'29.130"N 29°30'53.914"E
BURSA	İNEGÖL	YENİ	Yeni Mah. Yavuz Sultan Selim Cad.		5.614,42	5620.5	5620.5	Var	Var	var	Var	40°6'5.060"N 29°31'33.900"E
BURSA	İNEGÖL	YENİCEKÖY	Yeniceköy Mah. 19 Mayıs İÖO Yanı Park	Okul	11.031,81	11.031,81	11.031,81	Var	Var	var	Var	40°5'45.346"N 29°25'29.278"E
BURSA	İNEGÖL	YENİCEKÖY	Yeniceköy Mah. 636. Sk.		27.306,58	27336.11	27336.11	Var	Var	var	Var	40°5'39.607"N 29°25'48.145"E
BURSA	İNEGÖL	YENİCEKÖY	Yeniceköy Mah. 898. Sk.		6.637,99	6645.16	6645.16	Var	Var	var	Var	40°5'23.446"N 29°25'22.195"E
BURSA	İNEGÖL	YENİCEKÖY	Yeniceköy Mah. Ali Şefika Göztepe İÖO	Okul	3.604,6	3608.49	3608.49	Var	Var	var	Var	40°5'22.857"N 29°25'22.638"E
BURSA	İNEGÖL	YENİCEKÖY	Yeniceköy Mah. Kemal Atatürk Blv.		10.951,45	10963.3	10963.3	Yok	Yok	var	Yok	40°5'45.153"N 29°25'29.055"E
BURSA	İNEGÖL	YENİCEKÖY	Yeniceköy Mah. Muzaffer Yüce Cad.		14.272,49	14287.95	14287.95	Var	Var	var	Var	40°5'47.969"N 29°24'49.158"E
BURSA	İNEGÖL	KEMALPAŞA	YEŞİL PARK	YEŞİL PARK	1.182,63	1183.9	1183.9	Var	Var	Var	Var	40°4'30.000"N 29°29'32.662"E
BURSA	İNEGÖL	YUNUSEMRE	Yunus Emre Mah. Uludağ Cami	Cami	4.017,01	4021.38	4021.38	Var	Var	var	Var	40°6'41.967"N 29°31'28.097"E
BURSA	İNEGÖL	ESENTEPE	Yunusemre Mah. Kanuni Sultan Süleyman Cad.		8.641,51	8650.9	8650.9	Var	Var	var	Var	40°6'53.795"N 29°31'11.653"E
BURSA	İNEGÖL	YUNUSEMRE	Yunusemre Mah.	Park	5.356,45	5362.25	5362.25	Var	Var	var	Var	40°6'29.233"N 29°31'19.039"E
BURSA	İNEGÖL	YUNUSEMRE	Yunusemre Mah. Saraç Camii Parkı	Camii Parkı	1.814,42	1816.39	1816.39	Var	Var	var	Var	40°6'36.879"N 29°31'10.790"E

Afet eylem planında belirtlildiği üzere "Türkiye Afet Müdahale Planı" kapsamında AFAD tarafından belirlenen İnegöl'de ki afet sonrası barınma alanları incelendiğinde 4 aşamalı olarak ele alındığı görülmüştür. Bunlar toplanma alanları, çadır kent alanları, konteyner kent alanları ve koordinasyon merkezleridir. Bu alanlar afet öncesi, afet sırası ve sonrası süreçlerde herkesin kolaylıkla ulaşabileceği alanlar arasından belirlenmiştir. Ayrıca, elektrik, su, tuvalet gibi temel ihtiyaçlar ve benzeri acil ihtiyaçların karşılanabileceği, kamuya ait uygun alanlar arasından seçilmeye dikkat edilen ve yapılara yakınlığı gibi seçim kriterlerine dikkat edilerek belirlenen alanlardır (Url-10). Afet müdahale planı kapsamında İnegöl'de oluşturulan toplam 124 adet toplanma alanı bulunmaktadır. Değişik büyüklüklerde ve vasıflarda olan bu alanlardan; 9 tanesi semt parkı, 14 tanesi cami bahçesi, 10 tanesi oyun alanı, 19 tanesi yeşil alan ve park, 8 tanesi okul, 1'i otopark,1'i pazaryeri niteliğindedir. Geri kalanların ise niteliği belirtilmemiştir. Şekil 6.6'da İnegöl Kent Merkezi sınırları içerisinde bulunan toplanma alanları belirtilmiştir.

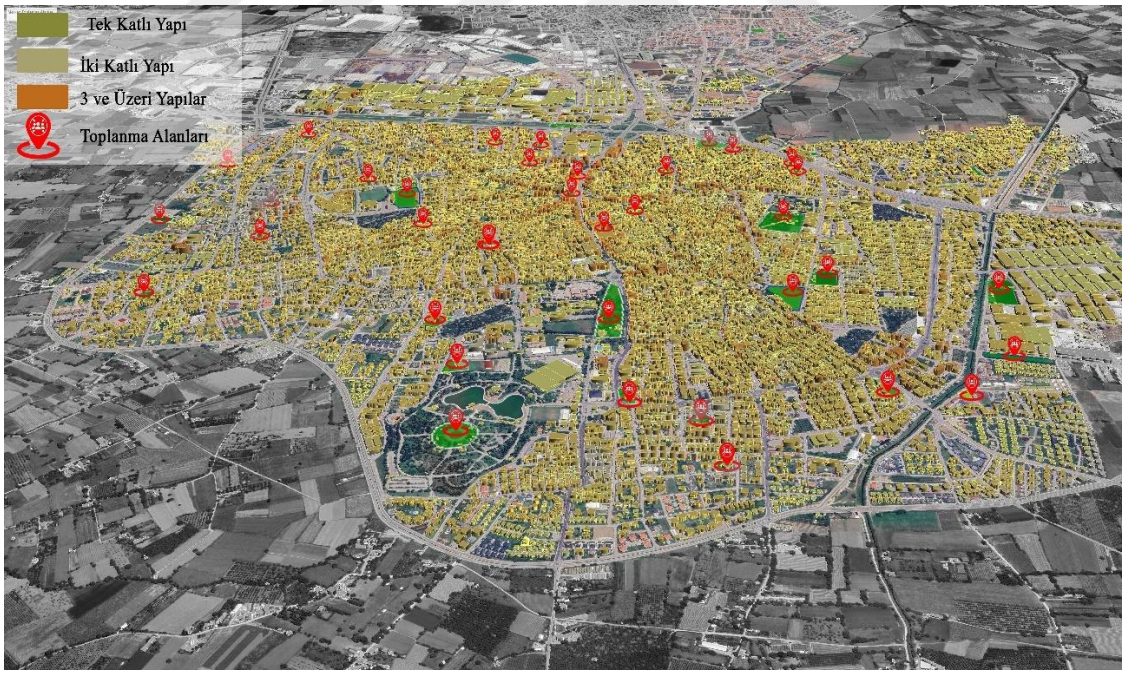

Şekil 6.6: İnegöl Toplanma Alanları.

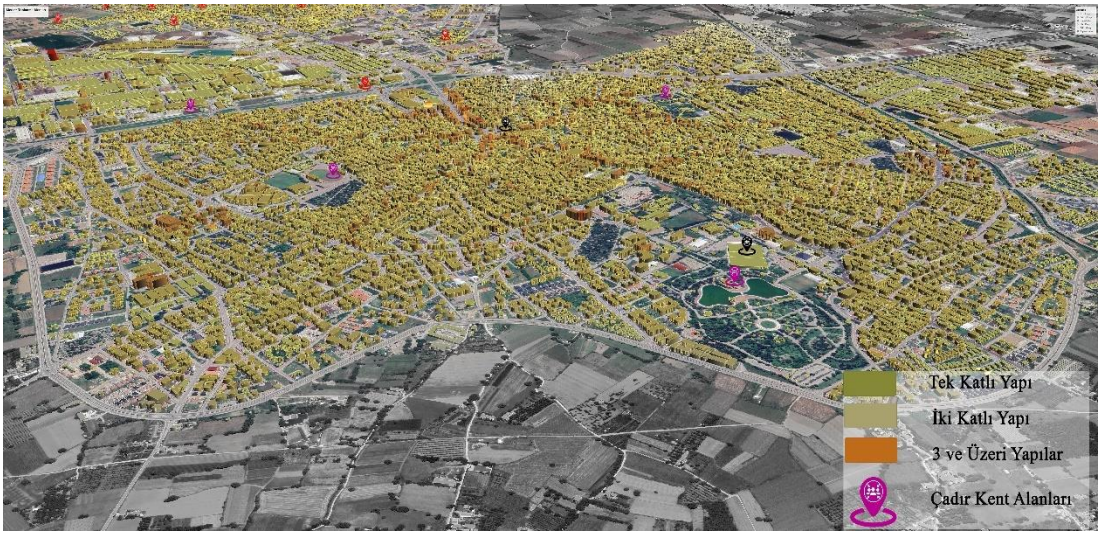

Şekil 6.7: İnegöl Çadır Kent Alanları.

Aynı plan kapsamında toplamda 15 adet çadır kent ve 8 adet konteyner kent planlanmıştır. Şekil 6.7'de İnegöl Kent Merkezi sınırları içerisinde bulunan toplanma alanlarına, 6.8'de İnegöl İlçe sınırları içerisinde bulunan konteyner kentlerine, Şekil 6.9'da Koordinasyon Merkezleri'ne ve 6.10'da Koordinasyon Merkezlerinin daha yakın ölçekli gösterimlerine yer belirtilmiştir.

Şekil 6.8: İnegöl Konteyner Kent Alanları.

Şekil 6.9: İnegöl Koordinasyon Merkezleri.

Şekil 6.10: İnegöl Koordinasyon Merkezi.

Afet müdahale planı kapsamında alanda iki adet koordinasyon merkezi planlanmıştır. Genellikle dönüştürülmüş alanlardan oluşan bu yapıların olası afet anlarında acil, anlık toplanma ve koordinasyon işlevlerine çözüm olabileceği, ancak kısa ve uzun vadede çözüm için planlaşmış, merkez yakın çevresindeki yapılaşmanın dikkate alındığı daha geniş kapsamlı, nitelikli alanlara ihtiyacın olduğu anlaşılmıştır.

7. AFET PARKLARI

Afetler kaçınılmazdır ancak gereken hazırlıklıları yaparak etki gücünü azaltmak elimizdedir. Yaşadığımız bölgede olası afet risklerini hesaplayarak yaptığımız planlamalarla daha güvenli kentler var etmek mümkündür. "Bu bağlamda şehre ekolojik, ekonomik ve sosyal yararlar sağlayan açık-yeşil alanların afet sonrası toplanma, barınma, tahliye ve sağlık hizmetlerinin sağlanması gibi fonksiyonları göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi oldukça önemlidir" (Sarıçam, 2019). Engelleyemediğimiz doğal afetlerin gerçekleştikten sonra meydana getirdiği hasarı minimuma indirebilmek, afet sonrası hayatın sürekliliğini devam ettirebilmek ve afetzedelerin barınma ihtiyaçlarını daha hızlı karşılayabilmek adına mevcut kentin değerlendirilmesi önemlidir (Marangoz & Enginöz, 2021). Afet Parkları, bu hazırlıkların bir parçası olarak büyük bir katkı sağlar. Öncesi, sırası ve sonrasında farklı işlevler için planlanırlar. Felaketlerle başa çıkmak için gerekli bilgi ve becerileri kazanmamıza yardımcı olurlar. Afet Parkı, bir topluluğun veya şehrin afetlere hazırlıklı olmasını sağlamak amacıyla oluşturulan bir tesis veya alanı ifade etmektedir. Bu parklar, çeşitli afet senaryolarını simüle eder ve insanlara afetlere nasıl tepki verilmesi gerektiğini öğretmek için kullanılır. Aynı zamanda gerçek bir felaket anında da sığınak gibi çalışabilirler.

Afet anlarından insanlar refleks olarak açık alanlara gider ve ailelerini güvence altına alacak bir sığınak ihtiyacı duyarlar. Afet parkları bu gibi durumlar için hazırlanmış alt yapısı ve hacmi ile ihtiyaç durumunda sığınak oluşturabilecek açık ve yeşil alanlardır. Normal zamanlarda rekreasyonel etkinliklerin yapılabileceği, oyun ve spor imkânı sağlayan alanlar afet anlarında önceden planlanmış olası ihtiyaçların karşılanabileceği ve sığınılacak alanlara dönüşürler. Afet parkları sığınak alanları olmanın ötesinde koordinasyonların sağlanabileceği, öncesinde iletişim ağı oluşturulması için gerekli alt yapıların sağlanmış olduğu, sağlık anlamında ilk müdahalelerin yapılabileceği, hijyen,

gıda gibi gereksinmelerin ilk zamanlarda karşılanabileceği kurgulanmış mekânsal alandır (Marangoz & Enginöz, 2021).

Afet parkları içerisinde olması istenilen bileşenler, anayollardan meydana gelecek hasara karşı kolay ulaşım sağlanabilecek, helikopter pistleri, afet anlarında ana ihtiyaçların başında gelen gıda ihtiyacının karşılanabilmesi için yemek salonu, resmi kurum binalarının hasar görmüş olma ihtimaline ya da ulaşımın sağlanamayabileceği olasılığına karşılık koordinasyon merkezi olarak iletişim alt yapısının önceden oluşturulduğu idari bina, içme ve ihtiyacı karşılayacak su depoları, parkı sığınak alanı olarak kullanabilecek kapasiteye barınma imkanı sağlayacak büyüklükte otopark alanı, yeterli sayıda tuvalet ve duş alanları, olası elektrik kesintisine karşı güneş enerji sistemleri, görsel ve işitsel bildirim araçları, fonksiyonel felaket anlarında farklı işlevlerle kullanılacak donatılar sağlamalıdır (Masoumi, 2017). Deprem sonrasında kullanılmak üzere depremzedelerin acil ihtiyaçlarının karşılanacağı depo alanlarının bulunduğu bu parklardan dünya genelinde birçok ülke, afetlere hazırlık ve afet eğitimi için uluslararası Afet Parkları veya benzeri tesisler oluşturmuştur. İlk Afet Parkı olarak kabul edilen ve bu tür tesislerin öncüsü niteliğinde olan yer, Japonya'daki Hanshin Awaji Büyük Depremi Afet Azaltma ve İnsan Yeniden Yapılandırma Enstitüsüdür. Japonya, sık sık depremler ve tsunamilerle karşı karşıya olan bir ülke olduğundan, afetlere hazırlık ve eğitim konularına büyük önem vermektedir.

7.1. Hanshin Awaji Deprem Anıtı ve Afet Azaltma Enstitüsi

1955 yılında Japonya'nın Kobe şehrinde, yaşanan büyük Hanshin Depremi'nin (Kobe Depremi) ardından ilk Afet Parkı olarak inşa edilmiştir. Depremin olası bir tekrarını simüle etmek amacıyla “Hanshin Awaji Deprem Anıtı ve Afet Azaltma Enstitüsi (Hanshin Awaji Great Earthquake Memorial Disaster Reduction and Human Renovation Institution)” açılmıştır. Afet farkındalığı oluşturmak, afet yönetimi için yerel kapasiteyi geliştirmek, afet yönetimi politikalarının geliştirilmesini desteklemek, emniyet ve güvenlik konusunda sivil iş birliğinin yanı sıra afetle ilgili risklerin azaldığı bir toplum yaratılmasına katkı sağlamak hedefiyle açılmıştır. Büyük Hanshin-Awaji Depremi'nden edinilen deneyimleri, çıkarılan sonuçları aktarmak amacıyla oluşturulan bu tematik park deprem senaryolarını canlandırmak, afetlere nasıl hazırlıklı

olunacağını öğretmek ve kurtarma operasyonları için eğitim vermek amacıyla oluşturulmuştur. Özel efektler, bilgisayar grafikleri, dev ekranda etkin sesler, fotoğraflar, videolar, gerçek afetzedelerden oluşan anı anlatıcıları, yıkımdan yeniden inşaya tüm sürecin özetlendiği deneyim merkezi ve müzedir (The Great Hanshin-Awaji Earthquke Memorial Museum, 2023). Şekil 7.1' de alanın eart görüntüsüne ve alan görsellerine yer verilmiştir.

Hanshin Awaji Deprem Anıtı ve Afet Azaltma Enstitüsi

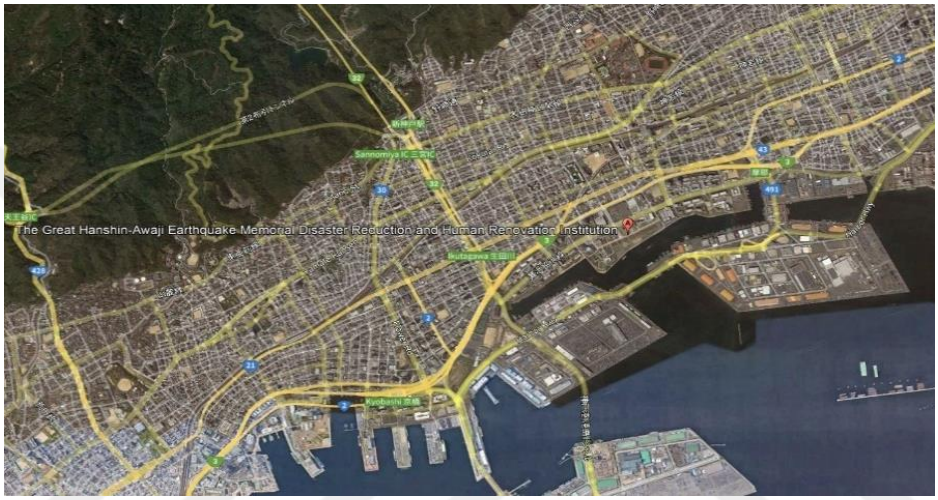

Şekil 7.1: Hanshin Awaji Deprem Anıtı ve Afet Azaltma Enstitüsi (Url-11).

Alan doğu binası ve batı binası olarak ikiye ayrılmıştır. Şekil 7.1batı binasını, Şekil 7.2'de doğu binasının kat planlarını içermektedir. Batı binası içeresinde; Rehberlik Odaları -1F, Afet Yönetimi ve Zarar Azaltma Faaliyetleri 2F, Deprem Anıları 3F, Depremi yeniden yaşatan Tiyatro Gösterimi alanı 4F alanları bulunmaktadır.

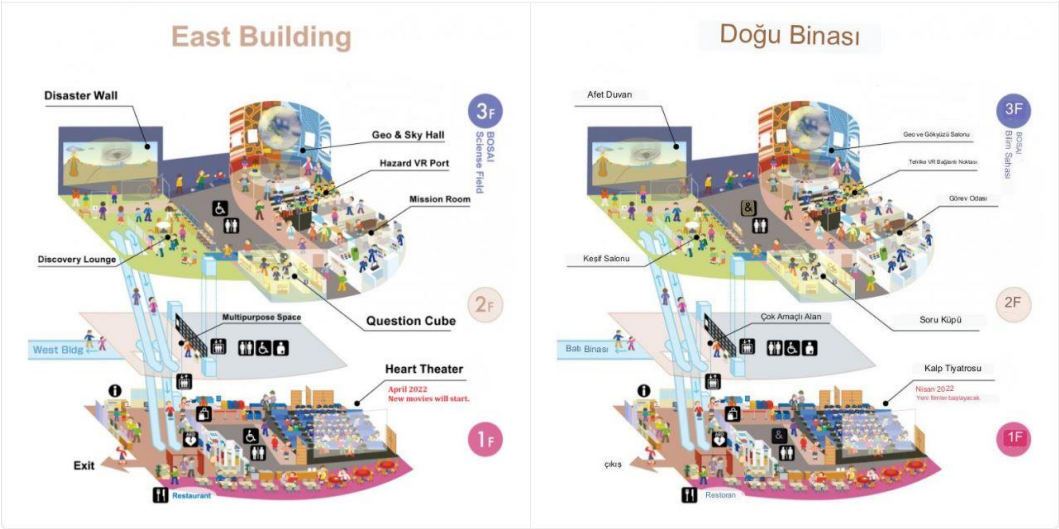

Şekil 7.1: Kat Planları Batı Binası (Url-11).

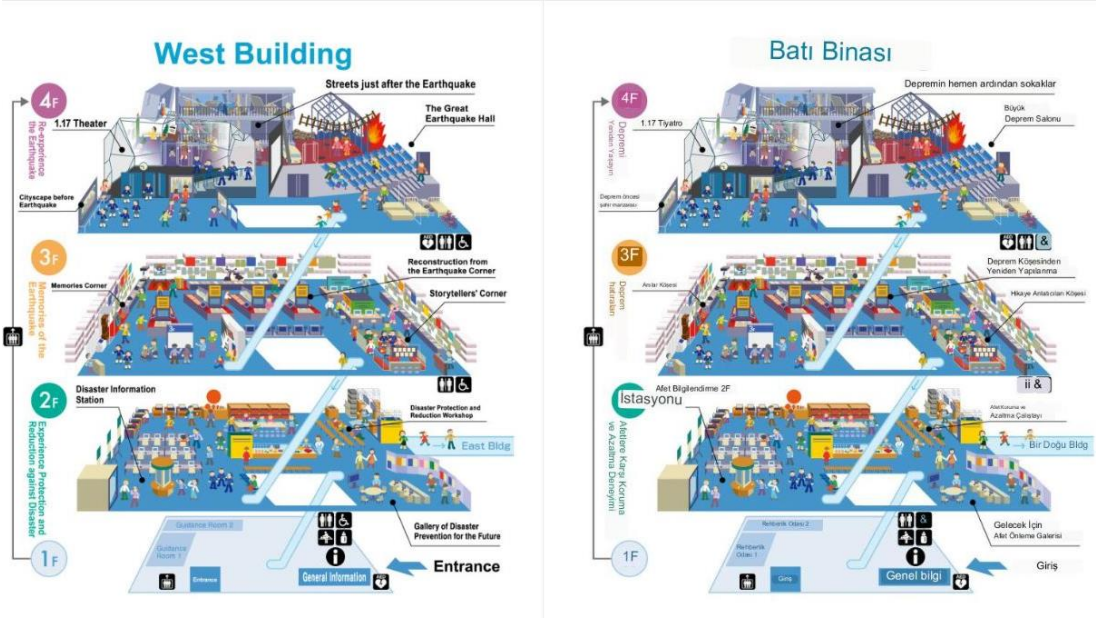

Şekil 7.2: Kat Planları Doğu Binası (Url-11).

Doğu binası içeresinde ise Tiyatro 1F, Afet yönetimi ve zararın azaltılmasına ilişkin Çok Amaçlı Uzay Erişimi bilgileri 2F, Su ve Afet Azaltımı Öğrenme 3F etkinlikleri bulunmaktadır (Url-11).

Hanshin Awaji Enstitüsü daha çok depreme dair deneyimlerin paylaşıldığı, farkındalık çalışmaları kapsamında deneyimlemelerin yaşatıldığı, Hanshin Büyük Depremi'nin yıkıcı etkilerini hatırlamak, simüle etmek, afetlere hazırlık ve bilinçlendirme konularını teşvik etmek ve afetlere hazırlık eğitimi vermek amacıyla kurulmuştur.

Müze kullanıcılara deprem konusunda farkındalık oluşturmak ve deprem anını yönetebilmek adına eğitimlerin verildiği, deneyimlerin aktarıldığı bir alandır. Deprem sonrası için herhangi bir işlev içermez. Çocuklar için özel bir alan oluşturulmamış ve çocuk oyun donatıları kullanılmamıştır.

7.2. Tokyo Rinkai Afet Önleme Park Planı

Tokyo Rinkai Afet Önleme Parkı, yerel afet yönetimi merkezi de dahil olmak üzere deprem koordinasyon merkezi ve afet önleme operasyonlarının merkezi üssü olarak donatılmış bir yapıdır. Şekil 7.3'te alanın planını ve görüntüsüne yer verilmiştir. Yetkililerin tüm şehrin bilgi akışını sağlayabilecekleri ve acil durum hizmetlerini yönlendirebilecekleri bir alandır.

Şekil 7.3: Tokyo Rinkai Afet Önleme Park Planı (Url-13).

Park aynı zamanda bölgesel yardım birimleri için çekirdek bir kamp görevi gören, afet tıbbi bakımı için ise bir destek üssü görevi gören bir afet önleme tesisidir (Uyar & Özkan, 2023).Tokyo'da oluşturulan ve Çizelge 7.2'de analizi yapılan Rinkai sığınak parkı afet sonrasında yaşanan karmaşıklık ve işlevsizlik zamanlarında, ayrıntılarla planlnamış hayatta kalma alanlarıdır. Elektrik arızalarında güneş enerjisi ile çalışan sarj istasyonları ve yemek yapma tezgahlarına dönüşebilen banklar kamusal alanlar tasarlanmıştır. Hazırlanan park içinde depremin ardından riskli ilk 72 saatte hayatta kalmak için gerekli malzemler yiyecek su gibi malzemeler oluşturulan çim tepelerinin ve kiraz ağaçlarının altında depo edilmiştir (Masoumi, 2017). Şekil 7.4'te kat planları verilen Rinkai yanısıra afet bilinçlendirme ve farkındalık kazanımı sağlanabilecek iki

katlı bir tesis barındırır. Bu alan ayrıca gelecekteki afetlere hazırlık amacıyla standart çalışma saatleri içerisinde ilgili kuruluşlar ile iş birliği yaparak afetle ilgili bilgi alışverişinin yanı sıra çeşitli simülasyonlar, eğitimler ve diğer faaliyetleri gerçekleştirir (Url-12).

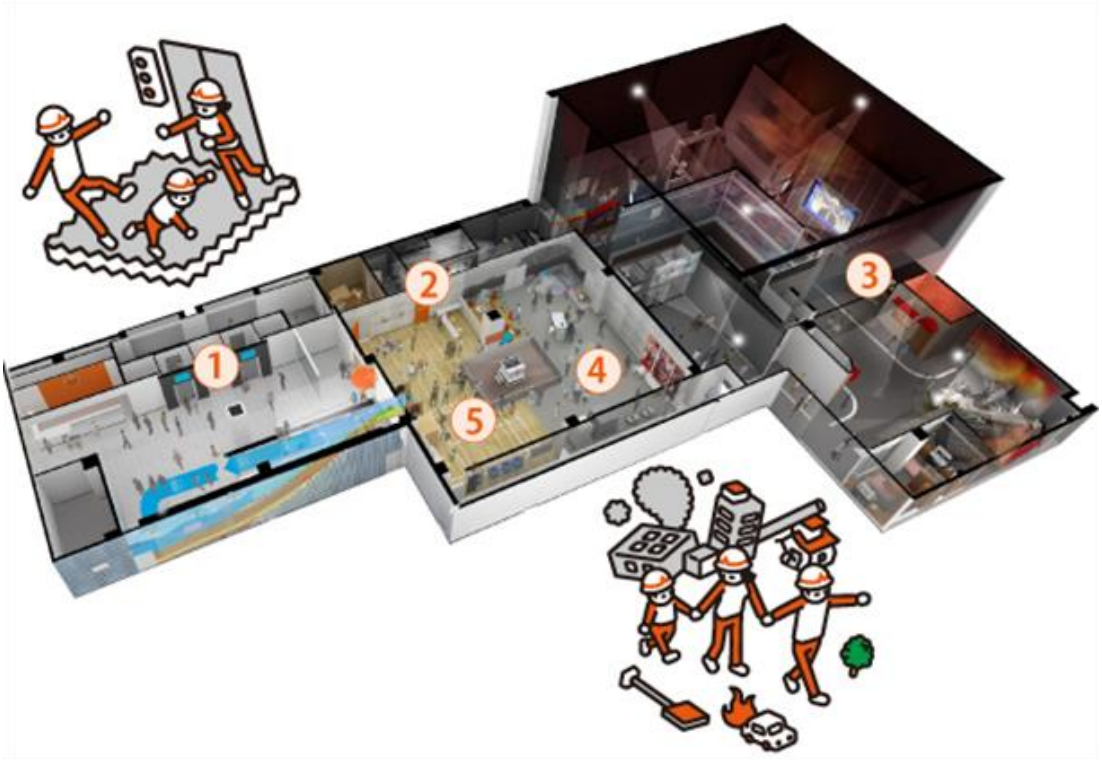

Şekil 7.4: Tokyo Rinkai Afet Önleme Parkı Kat Planları (Url-12).

Çizelge 7.2 Tokyo Rinkai Afet Önleme Park Analizi (Url-13).

Tokyo Rinkai Afet Önleme Parkı

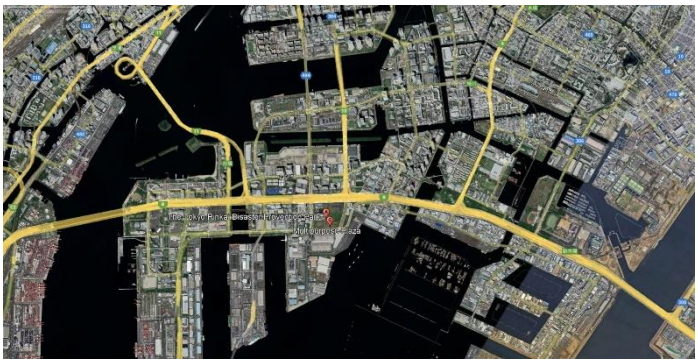

Afet Parkı Kriterleri	Uygunluğu	Açıklama
Yüz Ölçümü	6,7 hektarlık	
Donatılar	Afet Yönetim Merkezi Helikopter Pisti Şarj İstasyonları Gıda depoları	
Günlük Kullanımı	Park	
Ulaşılırlık	Kara Yolu Ulaşımı Helikopter Pisti	
Kullanım Deprem Öncesi- Deprem Sırası/Sonrası	1. İdari Bina 2. Deprem Simülasyon Alanı 3. Kafeterya 4. Otopark 5. Helikopter Pisti 6. Piknik Alanı 7. Konser Festival Alanı 8. Su Deposu 9. Güneş Enerjisi 10. Sağlık Odası 11. Wc – Duş 12. Çöp Toplama Alanı 13. Soyunma Odaları 14. Çeşme 15. Haberleşme Sistemi	1. Kriz Yönetimi Koordinasyon Merkezi 2. Kriz Yönetimi Koordinasyon Merkezi 3. Yemekhane 4. Otopark 5. Acil Hava Ulaşımı 6. Çadır Alanı 7. Toplanma Alanı 8. Afet Sonrası Duş ve İçme Suyu 9. Elektrik Kesintisi Sonrası Kullanım 10. Ameliyathane / Acil Müdahale 11. Wc - Duş 12. Çöp Toplama Alanı 13. Soyunma Odaları 14. Çeşme 15. Haberleşme Sistemi
Çocuk Oyun Alanı	Mevcut değildir ancak belirli dönemlerde çocuklara dair etkinlikler yapılmaktadır.	

Deneyim merkezinde oluşturulmuş tema parklarında simüle edilmiş deprem anının deneyimlenen asansörden depremde zarar görmüş bir sokak görüntüsüne ulaştırır. Çökmüş binalar, yıkılmış evler, ezilmiş arabalar. Tasarlanmış toplu kurtarma operasyonları, ilk 72 saat hayatta kalma eğitici videoların olduğu alanlar mevcuttur. Yapılan araştırmalarda merkezde verilen depreme ve deprem anına dair bilinçlendirme ve deprem anına hazırlama çalışmalarında, çocuklara dair hassasiyetlerin gözetildiği ve çocuklara özel olarak eğitimlerin verildiği, dönemsel olarak parkta bulunan açık yeşil alanlarda çocuklar için eğlenceli aktivitelerin yapıldığı görülmüştür. Ancak deprem sonrası süreçlerde alanın toplanma alanı olarak kullanılmasının ön görüldüğü senaryolarda, alanın çocuklar özelinde de planlandığına dair herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Açık alanda herhangi bir çocuk oyun alanı ekipmanı ya da dönüşüm sağlanacak planlanmış herhangi bir donatıya mevcut değildir.

7.3. Miki Afet Önleme Park Plani

Japonya'nın Kobe kenti yakınlarındaki Miki'de bulunur. Kompleks afet anında acil durum hazırlık alanı olarak hizmet vermek üzerine tasarlanmıştır. Normal zamanlarda spor merkezi ve rekreasyon alanı olarak kullanılmaktadır. Arazide atletizm sahaları, top sahaları, spor salonu ve kamp alanları bulunmaktadır. Şekil 7.5 ‘te üstten görünüşü ve görünüşü bulunan parkta 52 ha alan Öğrenme ve Eğitim bölgesi, 202 ha alan Afet Yönetimi Park Bölgesi olarak planlanmıştır (Marangoz & Enginöz, 2021). Alanda tasarlanan bütün yapılar afet durumlarında uyumlanabilir niteliktedir.

Şekil 7.5: Miki Afet Önleme Parkı Görünüşler (Archdaily, 2008).

Alandaki her yapı afet anında işlev değiştirebilecek yapıda planlanmıştır, tenis kortları deprem anlarında içinde kamyonların dolaşabileceği kurtarma ekipleri için çadırların

kurulduğu bir komplekse dönüşürken, acil durum yiyecekleri, battaniye çadır gibi ekipmanlar için bir depo alanı ve diğer afet kurtarma merkezlerin desteklenebileceği birçok içerik mevcuttur. Şekil 7.6'da vaziyet planları ve kesitine yer verilmiştir.

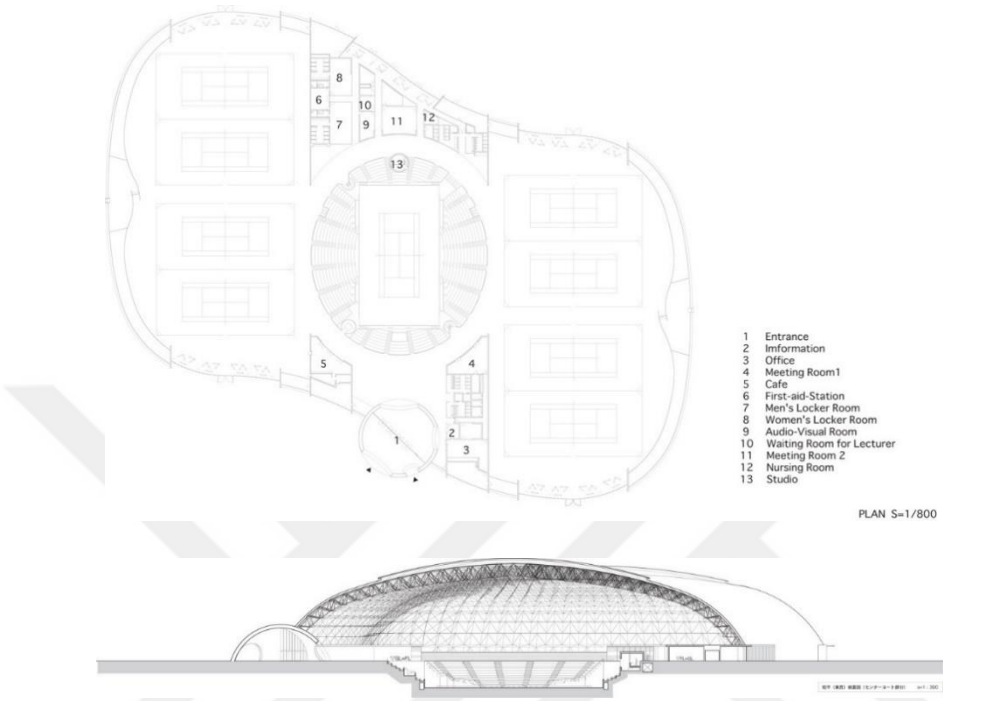

Şekil 7.6: Miki Afet Önleme Parkı Vaziyet / Kesitler (Archdaily, 2008).

1-Giriş, 2-Bilgi, 3-Ofis, 4-Toplantı Odası, 5-Kafe, 6-İlk Yardım İstasyonu, 7-Erkek Soyunma Odası, 8-KadınSoyunma Odası, 9-Görsel İşitsel Oda, 10-Öğretin Görevlisi Bekleme Odası, 11-Toplantı Odası 2, 12-Emzirme Odası, 13-Stüdyo

Alan yanlızca yetişkinler özelinde değil çocuklar içinde düşünülmüş ve Şekil 7.7'de de yer verilen hem mevcut kullanım zamanlarında hemde afet anlarında kullanılabilecek açık alanlarda oyun ekipmanları oluşturulmuştur.

Şekil 7.7: Miki Afet Önleme Parkı Çocuk Oyun Alanları (Url-14).

Çizelge 7.3 Miki Afet Önleme Park Analizi

Miki Afet Önleme Parkı

Afet Parkı Kriterleri	Uygunluğu	Açıklama
Yüz Ölçümü	200 (Url-15) hektarlık	
Donatılar	Öğrenme ve Eğitim bölgesi Afet Yönetimi Park Bölgesi Gıda depoları İtfaiye Akademisi 3 Boyutlu Deprem Test Tesisi	Afetzedelerin barınacakları merkezi üs olmanın yanı sıra deprem anında tam bir karargâh olabilecek niteliktedir.
Günlük Kullanımı	Spor merkezi ve Rekreasyon Alanları	
Ulaşılırlık	Kara Yolu Ulaşımı Helikopter Pisti	
Kullanım Deprem Öncesi- Deprem Sırası/Sonrası	1. İdari Bina 2. Kafeterya 3. Otopark 4. Helikopter Pisti 5. Su Deposu 6. Güneş Enerjisi 7. Sağlık Odası 8. Wc – Duş 9. Çöp Toplama Alanı 10. Soyunma Odaları 11. Haberleşme Sistemi 12. Beyzbol Stadyumu 13. Tenis Kortu	1. Kriz Yönetimi Koordinasyon Merkezi 2. Yemekhane 3. Otopark 4. Acil Hava Ulaşımı 5. Afet Sonrası Duş ve İçme Suyu 6. Elektrik Kesintisi Sonrası Kullanım 7. Ameliyathane / Acil Müdahele 8. Wc - Duş 9. Çöp Toplama Alanı 10. Soyunma Odaları 11. Haberleşme Sistemi 12. Geçici Heliport 13. Acil Yardım Tedarik Üssü- Depolama Alanı
Çocuk Oyun Alanı	Alanda oyun ekipmanlarından oluşan çocuk oyun alanı mevcuttur. Yanısıra sportif faaliyetlerin yapılacağı alanlar mevcuttur.	

7.4. Mitaka Merkezi Afet Önleme Parkı

Bir kentsel dönüşüm projesidir. Belediye binası yanındaki eski meyve ve sebze halinin, eskimiş kamu tesislerinin işlevleri dönüştürülerek bir afet önleme parkı oluşturulmuştur. Şehrin Afet Müdahale Merkezi ile birlikte çalışacak bir afet önleme üssü yanı sıra toplanma alanıdır. Nisan 2017'de açılmış ve Şekil 7.8'de vaziyetlerine yer verilmiştir. Mitaka Şehri'nin spor faaliyetleri için merkezi tesistir. Afet önleme tedbirlerini teşvik etmek, çocuk sağlığını geliştirmek, yaşlılar ve engelliler de dahil olmak üzere tüm kullanıcıların konforonu artırmak, sağlığını korumak ve yaşam boyu öğrenmeyi ve sporu teşvik etmek için açılmıştır (Url-15). Alan afet durumunda, afet müdahale merkezi, afete karşı tıbbi önlem uygulama merkezi ve geçici bir tahliye alanı olarak kullanılabilecektir. Tesisin tamamı afete karşı önlemler için bir üs tesisi olarak görev yapacaktır. Ayrıca afet müdahale üslerinin işlevlerini güçlendirmek için afet bilgi sistemleri ve afet mağduru destek sistemleri gibi sistemler oluşturulmuştur. Elektrik kesildiğinde afet müdahale faaliyetlerini aksatmamak adına kendi elektrik üretim tesislerinin bakımını ve müdahalesini gerçekleştirebilecek donanımdadır. Tesisin tamamı depreme dayanıklı yapılmıştır. Afet Müdahale Karargahı'nın kurulacağı Genki Creation Plaza'nın yer üstü kısımları sismik olarak izole edilmiştir.

Şekil 7.8: Mitaka Merkezi Afet Önleme Parkı Vaziyet (Url-15).

Alan Afet Önleme Parkı, Subaru Genel Spor Merkezi ve Genki Plazasından oluşmaktadır. Afet önleme parkı kendi içinde üç alan olarak değerlendirilir. Japan Radio Central Plaza, Nishihiroba ve Higashibiro açık alanları. Bu alanlar aynı zamanda geçici tahliye alanları olarak işlev görür. Higashibiro alanı afetler için geçici tuvalet, fırın tezgâhları, su depoları, ocak olarak kullnılacak pergolelerin bulunduğu afet anlarında dönüştürülebilen donatılara sahiptir.

Subaru Genel Spor Merkezi; çok farklı yaş gruplarına öğrenme fırsatları sunan Yaşam Boyu Öğrenme Merkezi de dahil çeşitli diğer merkezler ve bir afet durumunda geçici bir tahliye alanı olarak hizmet vermek için tasarlanmıştır (Yazıcı, 2022).

Alan Afet Önleme Parkı, Subaru Genel Spor Merkezi ve Genki Plazasından oluşmaktadır. Afet önleme parkı kendi içinde üç alan olarak değerlendirilir.Bu alanlar Japan Radio Central Plaza, Nishihiroba ve Higashibiro açık alanlarıdır. Bu alanlar aynı zamanda geçici tahliye alanları olarak işlev görür. Higashibiro alanı afetler için geçici tuvalet, fırın tezgahları,su depoları, ocak olarak kullnılacak pergolelerin bulunduğu afet anlarında dönüştürülebilen donatılara sahiptir.

Subaru Genel Spor Merkezi; çok farklı yaş gruplarına devamlı öğrenme fırsatları veren Yaşam Boyu Öğrenme Merkezi de dahil çeşitli diğer merkezler ve afet durumunda geçici bir tahliye alanı olarak hizmet vermek için tasarlanmıştır. Şekil 7.9’da alanda bulunan bilgilendirme panolarına, Şekil 7.10’da da çocuk oyun alanı görüntülerine yer verilmiştir.

Şekil 7.9: Yönlendirme ve Bilgilendirme Panoları (Citymitaka, 2023).

Alanda ayrıca çocuklar için açık alanda oyun ekipmanları Çocuk gelişimi destek merkezinde ise etkinlik alanları bulunmaktadır. Yaş gruplarına göre oyun alanları oluşturulmuştur.

Şekil 7.10: Çocuk Oyun Alanı (Url-15).

Mitaka Afet Önleme Merkez Parkı şehrin birçok hayati unsurunu bünyesinde barındırmaktadır. Ve birçok ödüle sahip olmuştur. Nihon Sekkei, 35. Urban Park Concurs Ödülü (Nihonsekkei, 2023), "Çatı/Duvar Yüzeyi Yeşillendirme Teknolojisi Yarışması" 3.'lük ödülü (Urbangreen, 2023) ve "Japonya Şehir Planlama Enstitüsü Planlama Tasarım Ödüllerini almıştır (UR Kentsel Rönesans, 2023).

Çizelge 7.4 Mitaka Afet Önleme Park Analizi.

Mitaka Afet Önleme Parkı

Afet Parkı Kriterleri	Uygunluğu	Açıklama
Yüz Ölçümü	Yaklaşık 2,0ha (1,5ha'ı afet önleme parkıdır)	5 kat yer üstünde, 2 kat yer altındadır. Yer altı kısmında spor tesisleri bulunmaktadır.
Donatılar	SUBARU Genel Spor Merkezi Genki Plazası Afet Önleme Parkları	
Günlük Kullanımı	Spor Merkezi, Yaşam Boyun Öğrenme Merkezi, Toplum Sağlığı Merkezi olarak ve rekreasyon alanı olarak kullanılmaktadır.	
Ulaşılırlık	Kara Yolu Ulaşım	Afet önleme fonksiyonunun iyileştirilmesi için sahanın kuzey tarafındaki şehir yolunu genişletilmiş, çevre yollardaki elektrik direklerinin kaldırılmıştır. Ayrıca alan belediye binasına komşu ve acil ulaşım yollarının kavşağında bulunmaktadır.
Kullanım Deprem Öncesi-Deprem Sırası/Sonrası	1. Afet Önleme Merkezi/ Yaşam Boyu Öğrenme Merkezi 2. Yaşam Boyu Öğrenme Merkezi 3. Refah Merkezi 4. Genel Sağlık Merkezi 5. Çocuk Gelişimi Destek Merkezi 6. Spor Merkezi (Dövüş Sanatları Salonu, Havuz vb.) 7. Afet Önleme Parkı (Dinlenme Alanları)	1. Afet Kontrol Merkezi / İtfaiye Komuta Merkezi 2. Afete Karşı Tedbirler Karargahı 3. Afet Gönüllüleri Genel Merkezi 4. Afet Tıbbi Tedbirler Barınağı 5. Refah Barınağı 6. Yardım Malzemeleri İçin Depo 7. Geçici Tahliye Alanı
Çocuk Oyun Alanı	Çocuklar için alanda oyun alanı ekipmanları bulunmaktadır. Ayrıca toplum sağlığı ve hayat boyu öğrenme merkezlerinde çocuğun sağlıklı gelişimi ile ilgili hiztmer/ bakımlar ve afet süreçleriyle ilgili eğitimler mevcuttur.	

7.5. Kadıköy Afet Eğitim Parkı

Literatürde açık bir kaynak olarak geçmemek ile beraber farklı kaynaklarda Türkiye'nin ilk Afet Eğitim parkı söz edilmektedir. 2018 yılında afet konusunda farkındalık oluşturmak, afet sonrası alınacak önlemler ile ilgili bilgi verebilmek adına özellikle çocuklar için oluşturulmuş bir alandır. Alanda deprem deneyim odası,5 Boyutlu sinema, interaktif portatif yangın simülasyonu, açık alan afet bilinçlendirme eğitim etkinlik alanları bulunmaktadır (Url-16).Şekil 7.11 alanın earth görüntüsünü içermektedir.

Kadıköy Afet Eğitim Parkı

Şekil 7.11: Kadıköy Eğitim Parkı Alan Earth Görüntüsü (Url-18).

Afet sonrası toplanma alanı olarak planlanmış alanda donatılar bu işleve uygun olarak tasarlanmıştır. Banklar deprem sonrası ocak kullanımına uygunken, kamelyalarda çadıra dönüşebilecektir. Ayrıca alanda solar panel aydınlatma ve şarj istasyonları yer almaktadır (Url-16). Günlük kullanımı daha çok eğitim bilinçlendirme faaliyetleri için kullanılan alan rekreasyonel kullanımı içermez. Şekil 7.12 de alanın kullanımına dair görsellere yer verilmiştir.

Alanda deprem öncesi bilinçlendirme ve farkındalık oluşturulması kapsamında çocuklara dair birçok eğitim, müzikal, deneyim çalışmalarını içeriyor olmasına rağmen deprem sonrası kullanımda çocuklar özelinde bir tasarıma rastlanmamıştır.

Halihazırda bulunan mevcut planlamada çocuk oyun alanı mevcut değildir ve Kadıköy Afet Eğitim Parkı dönüşüm için bir planlama yapılmamıştır.

Şekil 7.12: Kadıköy Eğitim Parkı Uygulama (Url-16).

7.6. Ataşehir Deprem Parkı

Mevcutta var olan parkın deprem sonrası kullanıma uygun olarak iyileştirilmesiyle oluşturulmuştur. Günlük kullanımı açık kamusal alandır. Parkta kültür merkezi, amfi tiyatro ve spor alanları bulunur. Deprem anında çadır alanları halihazırda bulunan yeşil alanlar üzerine konumlandırılacak, spor salonu içerisi yemek alanı olarak kullanılacaktır. Parktaki kültür merkezi afet bilinçlendirme alanı olarak kullanılacaktır. Şekil 7.13 alanın earth görüntüsünü içermektedir.

Şekil 7.13: Ataşehir Deprem Parkı Alan Earth Görüntüsü (Url-19).

Park içerisinde açık alanda oyun ekipmanlarından oluşan çocuk oyun alanı mevcuttur. Şekil 7.14 oyun alanına aittir. Hazır ekipmanlar kullanılarak oluşturulmuştur.

Şekil 7.14: Ataşehir Deprem Parkı Çocuk Oyun Alanı (Url-20).

Yakın zamanda yaşanılan 6 Şubat Kahramanmaraş depremi maalesef eş zamanlı olarak farklı illerde gerçeklemiş ve afet anlarında ilk sığınak olarak destek sağlayacak olan çevre il ve ilçelerle afet bölgelerinin iletişimin bir süreliğine kopmasına sebep olmuştur. Bu durum deprem alanınına ulaşımda sıkıntılar yaşanmasına sebep olmuş ve depremin etki gücünü arttırmıştır. Afet durumlarında il ve ilçelerin öncelikli ihtiyaçlarına kendilerinin cevap verebilmesi önemlidir. Doğru kriz yönetimi için olası durumlarda daha çabuk toparlanabilmelerini sağlayabilecek, önceden planlanmış, olası senaryoları üretilmiş alanlar oluşturulmalıdır. Bu alanlar sıradan bir toplanma merkezi olmasının ötesinde çok işlevli afet önleme ve koordinasyon merkezleridir. Afet parkı olarak yukarıda tanımlamalarını ve incelemelerini yaptğımız bu kaygılarla yola çıkılarak hazırlanmış alanlardır. Ancak Türkiye özelinde incelediğimiz örnekler genel olarak sonradan dönüştülmüş, yeterli hacme sahip olmayan, alana ulaşım noktasında sıkıntıların yaşanabileceği alanlar olmuştur.

Acil durumlarda hızlı bir şekilde hayatta kalma kamplarına dönüşebilecek bu alanlarlar afet öncesinde de olası senaryolarda yapılması gerekenleri öğretecek ve konuya dair farkındalık oluşturacaktır. İncelenen afet parkları nitelikleri ve yapısal durumları olarak ele alındığında afet farkındalık alanları, toplanma alanları ve

koordinasyon merkezi olarak oluşturulabileceği ve yapının da dönüşütürülerek veya yeni bir bina yapılması ile oluşturulabiliceği görülmüştür. Çizelge 7.5, çizelge 7.3, çizelge 7.2 ve diğer afet parklarının incelendiği bölümlerden çıkarımla oluşturulmuştur. Bu kapsamda nitelikleri açısından ele aldığımız afet parkları

Çizelge 7.5 Afet Parkı Karşılaştırma Matrisi.

Afet Parkı	Afet Farkındalık		Toplanma Alanı		Koordinasyon Merkezi		Çocuk Alanı		Oyun	Yapısal Durum	
	M	D	M	D	M	D	M	D		Özel Tasarım	Dönüşüm
Hanshin Awaji Deprem Anıtı	x			x	x			x		x	
Tokyo Rinkai Afet Önleme Park	x		x		x		x			x	
Miki Afet Önleme Park Plani	x		x		x		x			x	
Mitika Afet Önleme Park Plani	x		x			x	x				x
Kadıköy Afet Eğitim Parkı	x		x			x		x			x
Ataşehir Deprem Parkı		x	x			x	x				x

M: Mevcut, D: Değil

Afet parklarının çoğunda afet farkındalığı ve toplanma alanı niteliğinin öne çıktığı, koordinasyon merkezi olma özelliğinin eşit dağılımda olduğu ve çocukların süreç dışında bırakılmayarak çocuklara dair oyun gruplarının oluşturulduğu gözlenmektedir.

8. TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Ülkemiz jeolojik olarak deprem bölgesinde yer almaktadır. Depremler, insanları her yönden olumsuz etkiler. Kırılgan gruplar içerisinde yer alan çocuklar depremden en çok etkilenen gruplardandır. Deprem sonrası çocuklar travmaya maruz kalmakta ve toplumsal bir travma yaşanmaktadır. Özellikle çocuklar üzerinde oluşan travmatik etkiler uzun süre sürmekte ve çocuğun sağlıksız bir birey olarak hayat sürmesine sebep olmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda afet sonrası süreçlerde oyun çocuk için kritik önem teşkil etmektedir. Ancak çocuk ve oyun ilişkisinin yeteri kadar anlaşılamadığı ve afet sonrası ortaya çıkan temel ihtiyaçlardan dolayı çocukların oyun ihtiyacının ikinci planda kaldığı görülmüştür. Ancak yine araştırmalar oyunun çocuk için ihmal edilebilir bir şey olmadığını ertelenen çocukların ileride sorunlu bireylere dönüşebileceğini göstermektedir.

Oyun çocuğun başlangıcı, süreci ve niteliğini kendi tarafından belirlediği olağan bir sürecidir. Ne olduğu, neden olduğu, nasıl olduğu ve nelerden etkilendiği üzerine birçok teori mevcuttur. Her bir kuram, oyun ve çocuk ilişkisine farklı bakış açılarından bakar. Afet özelinde baktığımız bu çalışma kapsamında oyunun afet sürecinde önemini vurgulayan teoriler, oyunu kavramsal tanımlamalar üzerinden ele aldığımız üçüncü bölümden çıkarımla şu şekildedir;

Oyunun nedenleri üzerinden oluşturulan Tablo 2'deki kuramda Psikodinamik Oyun Teorisi ve Bilişsel Gelişim Oyun Teorisi, Oyunun amacının belirtildiği Tablo 3'te Modern zaman Psikoanalitik, Bilişsel Gelişim, Sosyo-Kültürel kuramlar, dönemsel çıkarımlar üzerinden oluşturulan Tablo 4'te ise Erken Oyun Teorileri'nden Rekreasyon Teorisi ve Katarsis Teorisi, yirminci yüzyıl teorilerinden Kendini İfade Etme Teorisi, Oyunun Psikolojik Analizi olarak ele alındığında ise Yeterlilik Etkisi Teorisi olarak belirtilebilir. Bu kuramlar tanımlamaları özelinde oyunun afet sonrası dönemlerde neden önemli olduğunu daha iyi tanımlar. Afet, çatışma, kriz zamanlarında hayatta kalma dürtüsüyle ortaya çıkan temel ihtiyaçlarımız nedeniyle ihmal ettiğimiz

çocukların oyun erişimi, tanıdığı bildiği deneyimlediği hayata dair her şeyi kaybeden çocuk için yeniden inşa sürecinde dünyayı algılamasına olanak sağladığı için kritik öneme sahiptir. Çocukların sağlıklı bir birey olarak hayatlarına devam edebilmeleri için oyun en temel ihtiyaçları. Çocuklar için oyunun önemi bölümünde bahsettiğimiz oyun tanımlarından yola çıkarak oyuna erişim imkanı bulamayan çocuklar; Montessori'nin tanımına göre sosyal yaşama uyumda sorunlar yaşayacak, Carlotta Lombroso göre gereksinimleri giderilemeyen çocuklar olarak sağlıksız bir bireye dönüşecek, Karl Gross a göre iç güdülerini düzenleyemeyerek temel etkinliklerinden uzak kalacak, Erikson'a göre fiziksel ve zihinsel gelişim gerçekleştiremeyerek sosyal uyumda sorun yaşayacak, Piaget ise toplumsallaşmayacak ve toplumsal bütünleşme sağlayamayacaktır. Nihayetinde çocuk oyun ile iyileşemeyecek, sürecin üstesinden gelmekte zorluklar yaşayacaktır ve sağlıksız bir çocukluk geçirerek sağlıksız bir birey olma yatkınlığı artmış olacaktır. Yaşadığı travmaları anlamlandıramayan çocuk deneyimlemekten ve empatiden uzak kalacaktır. İhtiyaçları ihmal edilen çocuklar büyüdükleri zaman benzer yatkınlıkları taşıyarak, ihmal ve istismara yönelimleri olan bireyler olacaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015).

Yaş grubu etki derecesi her ne olursa olsun yaşanan afet sonrası ağır travmatik etkilere maruz kalan çocuklarda sürecin olabildiğince hızlı toparlanabilmesi adına ihtiyaçlarının iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Bu süreçlerde yaşanılan travmatik olaylar kalıcı hasarlara sebebiyet verebilmektedir. Çocuğun yaşadığı kent ile iletişim kurmaya başladığı ilk mekân olan çocuk oyun alanları çocuğun diğer çocuklarla etkileşim haline girebilecekleri, gelişimlerine katkı sağlayabilecekleri hem açık hem kapalı alanlardır. Günümüzün öteleyemediğimiz, yok sayamadığımız gerçeği haline gelen afetler sonrasında oyunun çocuk üzerindeki iyileştirici etkisi fark edilmiştir (Kinoshita, 2015). Oyun alanları içerisinde çocuğun ihtiyaçlarına en çok cevap veren, sağlıklı bir birey olma sürecinde en çok katkı sağlayan, sosyal ve bilişsel gelişimini besleyen ve daha yaratıcı olabileceği oyun alanları, macera oyunları ve yaratıcı oyun alanlarıdır. Afet sonrası süreçlerde ne yazık ki çocuk uzun süre bu alanlardan uzak kalmaktadır.

Afetler toplumların ne derece önceden hazırlanılmış olsa da genellikle başa çıkmakta zorlandıkları durumlardır. Bu anların en az hasarla atlatılabilmesi kamunun özelinde

doğru yönetimle mümkündür. Afet yönetimi kriz ve risk yönetimini de içeren, multidisipliner organizeyi gerektiren, çok paydaşlı bir aşamadır. Afet yönetiminin sadece kriz yönetimi kısmını içeren acil müdahale, iyileştirme ve yeniden inşa süreçlerinin değil, kriz yönetim sürecine ihtiyacı azaltacak ve afetten alınacak hasarı en aza indirmek için hazırlık çalışmalarını içeren risk yönetimine ağırlık verilmelidir. Ancak bu şekilde deprem dirençli şehirleri oluştururulabilir. Süreçten en çok hasar alan kırılgan gruplar içeresinde bulunan ve eğitime en çok ihtiyaç duyan grup içeresinde yer alan çocuklar ihmal edilmemeli ve deprem dirençli şehirlerin çocuk dostu alanlar içermesine de dikkat edilmemelidir.

Çocuk haklarının etkili bir biçimde yerine getirilebilmesi, düzenin sağlanabilmesi ve çocuk odaklı afet yönetimi yapılabilmesi için çocuk odaklı afet yönetimi kısmında da değindiğimiz üzere Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda ilgili tüm yetkililer, paydaşlar ve çocukların katkı ve katılımları ile 2023-2028 yıllarını içeren "Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Eylem Belgesi'nde hazırlanmıştır. Afet yönetimi ve Eylem Planlarının gerekliliğinin farkındalığının yavaş yavaş oluştuğunun ancak bu süreçlerde planlamaların yalnızca yetişkinler üzerinden değinilmemesi, çocuklarında göz ardı edilmemesi gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus her yaş özelinde gelişime hitap edecek şekilde, her yaş grubu çocuğun ihtiyaçlarının benimsenerek çocuk dostu versiyonlarının oluşturulması ve çocukların afet yönetimi konusunda bilinçlendirilmesinin yanı sıra risk analizlerine de dahil edilerek planlama yapılmasının gerekliliğidir.

Tarih boyu yaşanan afetlerle farkındalık kazanılmış ve 20. yy. sonrası oyunun çocuk üzerinde olumlu etkilerine karşı bir bilinç oluşmuştur. Ötesinde ülkemizce de 1995 yılı itibariyle çocuk hakları bölümünde de bahsettiğimiz gibi yürürlüğe girmiş ve yasalarla garanti altına alınmış ve hakkı olarak kabul edilmiştir. 6 Şubat sonrası oluşturulan ilgili bölümde incelenen barınma alanlarında da sadece biri hariç oyun alanlarının da kurgulandığı görülmüştür. Ancak burada göz ardı edilen kısım çocukların yaş gruplarına göre farklılaşan ihtiyaçları olmuştur. Çocuk yaş aralığı 0-17 yaş arasında kabul edilse de ilgili bölümde değinildiği üzere her yaş gurubunu ihtiyacı, gereksinimi ve dolayısıyla iyileşmesini sosyalleşmesini kendini ifade etmesini ve süreci algılamasına destek sağlayacak olan oyunu oynamasına olanak sağlayan oyun alan

grubu niteliği farklıdır. Afet sonrası yeni yapılaşma süreci tam olarak bilinemediği için barınma alanlarında bulunacak çocuk oyun alanları niteliği afet sonrası süreçlerde çocuğun hızlı toparlanabilmesi ve süreci en az hasarla atlatarak sağlıklı bir birey olarak oluşumunu tamamlaması adına çok önemlidir. Ancak böyle zamanlarda yani kriz dönemlerinde hayatta kalma dürtüsüyle ortaya çıkan temel ihtiyaçlarımız nedeniyle ve kısıtlı zamanda, kısıtlı malzeme ve düşük bütçeyle oluşturulan geçici yaşam alanlarında çocukların hakkı olan oyuna erişimi ihmal edilmektedir. Kriz anındaki anlık müdahalelerden öte risk analizleri kısmında çocuklar özelinde de planlama yapılarak oyun ve oyun mekanına erişim sürekliliği sağlanmış olur.

Durum konu ile ilgili bakanlıkça da dile getirilmiş ve eylem planları kısmında belirttildiği üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca "2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Eylem Belgesi" planında "Stratejik Amaç 2.5" kapsamında ele alınmıştır. Bu kapsamda incelenen İnegöl Belediyesi Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planında önem arz eden hususlar kısmında çocuklara dair eğitim kısmıyla ilgili maddeler gündeme gelmiş ve süreç farkındalık aşamasında kalmıştır. Bu kapsamda ilgili planda çocuğa dair oluşturulan maddeler;

- *Eğitimlerde; öğrencilerin öğrenme biçimlerine hitap edebilen, daha fazla duyu organını harekete geçiren, teorik bilginin yanında olumlu tutum ve davranış kazandıran, aktif katılımı sağlayan, çeşitli, öğrenci merkezli yöntemleri işe koşan, etkileşimli, gerçek ya da sanal ortamlar kullanılmalıdır.*
- *Afet eğitimlerinin küçük yaşlardan itibaren verilmesi önemlidir. Okul öncesinden başlanarak her kademede olmak üzere afet eğitimi ile ilgili dersler eğitim programlarına konulmalıdır.*
- *Öğrencilerin fay alanlarını, afet yaşanmış bölgeleri, bilim merkezlerini gezi gözlem yoluyla ziyaret etmeleri suretiyle yapılacak okul dışı aktivitelere de önem verilmelidir.*
- *Okullara; okul dışından afet eğitimi uzmanı, sivil savunma uzmanı, büyük afet/afetler yaşamış afetzedeler vb. konuşmacı olarak davet edilebilir.*

Ancak eylem planları farkındalık faaliyetlerinden öteye geçmeli ve kriz anlarında ortaya çıkan ihtiyaçlara da çözüm üretmelidir. Çünkü kriz anlarında ortaya çıkan temel ihtiyaçlarımız çocukların hakkı olan oyuna erişimlerini ihmal etmemize sebep olmaktadır. Oysa afet anını en az hasarla atlatabilmek ve afetin etkisini azaltabilmek adına oluşturulan, risk analizlerinin yapıldığı dönemlerde çocukların ihtiyaçlarının iyi analiz edilmesi, kriz dönemlerindeki mağduriyetleri ortadan kaldıracaktır. Bu kapsamda;

- Yerel bazda oluşturulan Afet Eylem Planları çocuk özelinde de oluşturularak çocuk odaklı uzun vadeli, orta vadeli ve kısa vadeli çıkarımlar oluşturulmalıdır.
- Çocuk oyun alanları çocuğun afet travmalarını tercihi dahilinde deneyimleyebileceği imkanlar sunabilecek potansiyelde olmalıdır.
- Oluşturulacak afet parkları içerisinde planlanan çocuk oyun alanları yerel ve bölgesel analizler sonrası mevcut ihtiyaç çerçevesinde belirlenmelidir.
- Afet esnasında kullanılmak üzeri oluşturulmuş çocuk oyun alanları tip projeleri oluşturulmalıdır.
- Toplanma alanları içerisinde çocuk oyun alanları planlanmalı, oyun alanına dönüştürülebilir alanlar tasarlanmalı ya da mevcut depolarda oyun alanı ekipmanları veya dönüştürülebilir ekipmanlar bulundurulmalıdır.
- Barınma süreci belli olmayan toplanma alanlarında çocuk oyun alanları kısmı kriz anına bırakılmadan öncesinde analiz kısmında eylem planları aşamasında sürece dahil edilerek ülke genelinde Çocuk Odaklı Afet Eylem planları hazırlanmalıdır.

Afet sonrası zorluklarla baş etme her yaş gurubu için ortak temadır. Ancak afetten etkilenme şiddetleri yaşla orantılı birçok etkene bağlı değişkenlik gösterebilir. Araştırma kapsamında oluşturulan çocuk yaş grupları dönemsel ihtiyaç grafiğinden hareketle Fanuscu' nun oyun alanlarını nitelik yönünde incelediği grafikle eşleştirilmiş ve Çizelge 8.1'de belirtilen İnegöl özelinde öneri oyun alanı grupları oluşturulmuştur.

Çizelge 8.1 İnegöl Çocuk Nüfusu Çocuk Yaş Grupları İhtiyaç Oyun Alanı İlişkisi.

İstatistik Veri	Sayısı	Yüzde	Dönem	İhtiyaç	Duygu	Oyun Alanı Türü
Yeni Doğum	3796	%5	Bebeklik Dönemi (0-1 Yaş)	Bolca Temas	Güven Duygusu	Güvenli
Okul Öncesi	6695	%9	Okul Öncesi Çocukluk Dönemi (2-5 Yaş),	Fiziksel Sözel Yakınlık	Cevap Arama	Sosyal, Esneklik, Güvenli
Temel Eğitim	36724	%48	Okul Çağı Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş)	Sorumluluk Duygusu	Öz Saygı	Bağlantılı, Sosyal, Zorlayıcı, Geliştirilebilen, Karmaşık
Ortaöğretim	14837	%20				
Meslek Lisesi	3983	%5	Ergenlik Dönemi (12-17 Yaş)	Akran İletişimi	Kimlik Yenileme	Karmaşık, Bağlantılı, Sosyal, Esneklik Zorlayıcı, Geliştirilebilen

Bu ihtiyaçlardan çıkarımla afet yönetiminde kriz ve risk dönemlerinin ele alındığı ve afetin en az hasarla atlatılması adına öncesi, sırası ve sonrasındaki süreçlerin planlamasını içeren, barınma alanları ve eylem planları kısmında da değinilen sürecin hepsini birden işlevsel olarak içinde barındıran alanlar afet parkı olarak karşımıza çıkmıştır. Bu kapsamda incelediğimiz ulusal ve uluslararası afet parkları çizelge 8.1 de belirttiği gibi Toplanma Alanı, Koordinasyon Merkezi ve Afet Farkındalık işlevlerinden en az ikisine sahip alanlar olarak oluşturulmuştur. İncelenen örneklerden kıyasla ve literatür araştırmaları sonucu elde edilen verilere göre işlevleri bazında afet parkları niteliklerinin çocuk yaş grupları ve ihtiyaç oyun alanı ilişkisine göre planlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Öne çıkan nitelikler çizelge 8.2'de verilmiştir.

Çizelge 8.2 İnegöl Çocuk Nüfusu Çocuk Yaş Grupları İhtiyaç Oyun Alanı Niteliği.

İşlevi	Toplanma Alanı	Koordinasyon Merkezi	Afet Farkındalık
Niteliği	• Şarj İstasyonları • Gıda Depoları • Yemekhane • Otopark • Wc- Duş • Çöp Toplama Alanı • Soyunma Odaları • Depolama Alanı • Afet Sonrası Duş Ve İçme Suyu • Yönlendirme/ Bilgilendirme Tabelaları	• Kriz Yönetimi • Acil Hava Ulaşımı • Haberleşme Sistemi • Ameliyathane / Acil Müdahale • Elektrik Kesintisi Sonrası Kullanım	• Öğrenme Ve Eğitim Bölgesi • 3 Boyutlu Deprem Test Tesisi • Afet Simülasyon Alanları • Deneyim Merkezi • Deprem Anıtı

Türkiye'deki afet parkı olarak tanımlanan alanların mevcut alanların dönüştürülmesi ile oluşturulan toplanma alanları ya da çadır kent düzeyinde kalabileceği alanlar olduğunu ancak uluslararası literatürde incelenen yapıların daha kompleks yapılar olduğu, toplanma ya da geçici barınma alanları olmasının ötesinde kriz yönetim alanları ve deprem anında üs olarak nitelendirilebilecek koordinasyon alanları olarak ele alındığı gözlenmektedir.

Doğal Afet ve Riski ile Mücadele Eylem Planları kapsamında İnegöl özelinde incelenen toplanma, barınma ve koordinasyon alanlarının da Afet Parkı niteliği kapsamında incelendiğinde Türkiye genelinde oluşturulan Afet parkları düzeyinde kalacağı gözlenmektedir. Belirtilen alanların çocuk oyun alanı ya da semt parkından dönüştürülen alanlar olduğu, çocuklar için oyuna imkân sağladığı ancak birçoğunun bu ihtiyaçlara yetersiz kalacağı, yaş gruplarına göre ihtiyaçları karşılama da yetersiz kalacağı gözlemlenmektedir.

Acil durumlarda hızlı bir şekilde hayatta kalma kamplarına dönüşebilecek bu alanlar afet öncesinde de olası senaryolarda yapılması gerekenleri öğreterek konuya dair

bu ihtiyaçlara yetersiz kalacağı, yaş gruplarına göre ihtiyaçları karşılama da yetersiz kalacağı gözlemlenmektedir.

Acil durumlarda hızlı bir şekilde hayatta kalma kamplarına dönüşebilecek bu alanlar afet öncesinde de olası senaryolarda yapılması gerekenleri öğreterek konuya dair farkındalık oluşturacaktır. Nitelikleri açısından ele alınan afet parkları çocuk oyun alanları özelinde incelendiğinde afet öncesi süreç için farkındalık, bilinçlendirme ve hazırlık süreçlerine dair yaş gruplarına uygun eğitimlere göre planlandığını ancak birçoğunda afet anı ve sonrası süreçler için sadece mevcut oyun alanı ekipmanlarıyla oluşturulmuş oyun alanları düzeyinde kaldığı, ihtiyaçları yetersiz kalacağı görülmektedir.

Sonuç olarak Türkiye konumu itibari ile hem doğal hem insan kaynaklı afetlerin olmasının yüksek olduğu, yüksek riskli alan olarak tanımlanmaktadır. Maruz kalınması yüksek olası afet sonrası süreçlerde doğru afet yönetimi önemli ve profesyonel acil müdahale zorunludur. Türkiye genelindeki çocuk (0-17 yaş) nüfusunun yüzde 21,3 olduğu da göz önünde bulundurularak ülkemizde ki bir diğer zorunluluğun çocuk odaklı afet yönetimi olduğu görülmektedir.

Afet sonrası süreçlerde farklı insanlarla bir arada yaşamak durumunda kalan, mahremiyet sınırları ihlal edilen çocukların, güvenlik ve temel gıda gibi öncelikli ihtiyaçlarının karşılanmasının ardından sağlıklı bir birey olarak süreçlerini tamamlayabilmeleri ve yeni normalleri benimseyebilmeleri adına çocuk oyun alanlarına ihtiyaçları vardır.

İncelenen toplanma alanlarından çıkarımla, kısıtlı zamanda, kısıtlı malzeme ve düşük bütçeyle oluşturulduğu için kullanıcı çeşitliliği ve çok yönlü ihtiyaçların ikinci planda bırakıldığı toplanma alanları ile yukarıda belirtilen niteliklerdeki çocuk oyun alanlarının oluşturulması olası görülmemektedir. Ancak süresi belli olmayan geçici barınma alanlarındaki yaşam insan hayatında geçici olmayan etkiler oluşturmaktadır. Afet parkları bu durumda afete dair kriz ve risk analizlerini, yönetim sürecini de kapsadığı için ön plana çıkmakta ve afet sonrası oluşacak etkileri tüm kullanıcı çeşitliği düşünülerek tasarlandığı için önem kazanmaktadır.

Afetlerin doğru kurgulanması ve planlanması durumunda etki gücünün azaltılması mümkündür. Yapılan çalışma kapsamında 6 Şubat Kahramanmaraş depremi üzerinden İnegöl Belediyesi özelinde yapılan çalışmalar öncesi, sırası ve sonrası kapsamında incelenmiş ve oluşturulan barınma alanları, planlanan barınma alanları ve hazırlanan afet eylem planı incelenmiştir. Afet kapsamında yapılacaklara dair farkındalıkların kazanıldıgı ancak daha geniş kapsamlı ele alınarak çocukların da sürece dahil edilerek oluşturulması önerilmektedir. Çocukların sağlıklı birey olması için gereken ve hakları olan oyuna ulaşımlarının sağlanamadığı gözlemlenmiştir.

Bu kapsamda ilgili bakanlıkça oluşturulan eylem planları belgesinin strtaejik amaçları da göz önüne alınarak çocuklara yönelik eylem planlarının hazırlanması ve oluşturulan toplanma alanları içerisinde çocukların ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte oyun alanlarının oluşturulması önerilmektedir. AFAD koordinesinde oluşturulan toplanma, barınma ve çadır kent alanlarının çocuklarına ihtiyaçlarına yönelik nitelikli oyun alanlarını kapsaması gerekliliği ile çocukların da ihtiyaçlarının öncelenerek oluşturulması önerimektedir. Afet parklarının nitelikleri çocukların ihtiyaçları göz ardı edilmeden koordinasyon, toplanma ve farkındalık işlevlerine cevap verecek şekilde planlanıp tasarlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2022). *Afet ve Acil Durumlar Sonrası Çocukların Tepkileri ve Aile İçin Öneriler.*

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). *2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı.*

Akçora, A. (2023). Bursa Büyükşehir Belediyesi, Hatay.

Ayaydın, A. (2011). Çocuk Gelişiminde Bir Oyun Olarak Sanat ve Resim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.

BM. Çocuk Hakları Komitesi. (2013). Genel yorum numarası Çocuğun dinlenme, boş zaman geçirme, oyun oynama, eğlence etkinlikleri, kültürel yaşam ve sanat haklarına ilişkin 17 (2013) (mad. 31).

Bulut, S. (2009). DEPREMDEN SONRA ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN TRAVMA SONRASI. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, s. 43-51.

Canlı, S. K., & Demiraslan, D. (2020). Çocuk Oyun Alanlarının Tarihi Gelişimi. *ÇOCUK VE GELİŞİM DERGİSİ (ÇG-D).*

Dayanır ve Diğ. (2022). Delphi Yöntemi Kullanarak Afet Sonrası Geçici Barınma Alanı Seçimi ve Planlaması Ölçütlerinin Belirlenmesi: İzmir/Seferihisar Örneği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler Uygulama ve Araştırma Merkezi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, s. 87-102.

Durualp, E. (2010). Oyun Kuramları.

Dynes, R. R. (1988). CROSS-CULTURAL INTERNATİONAL RESEARCH: SOCİOLOGY AND DİSASTER. *cross- cultural international research: sociology and disaster, international journal of mass emergencies and disasters*, s. 101-129.

Elkind, D. (1993). *Images of the Young Child.* Washington, DC.: National Association for the Education of Young Children.

Erkan, S. (2010). Deprem Yaşayan ve Yaşamayan Okul öncesi Çocukların Davranışsal/Duygusal Sorunlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. s. 55-66.

Fanuscu, E. M. (1994). ÇOCUK OYUN ALANLARI. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*.

Freud, S. (1961). Beyond the pleasure principle. New York: Norton.

Gökçe, O., & Tetik, Ç. (2012). *Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme aAlışmaları.* AFAD.

Güllüpunar, H. (2015). ÇOCUKLARIN OYUNLARDA GÖSTERDİKLERİ. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*.

Gürdil, G., & Erden, G. (2009). *Türk Psikoloji Yazıları,*, s. 1-13.

Humanitarian action for children. (2019). https://www.unicef.org/appeals

İnegöl Belediyesi. (2022). *Doğal Afet ve Riski İle Mücade Eylem Planı.* İnegöl: İnegöl Belediyesi.

İşmen, A. E. (2001). Deprem Yaşantısına Bağlı Travma ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri.

Kadıoğlu, M. (2011). *Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek,En Kötüsünü Yönetmek.* TC Marmara Belediyeler Birliği Yayını.

Kadıoğlu, M., & Özdamar, E. (2008). Afet Zararlarini Azaltmanin. *JICA TÜRKİYE OFİSİ*.

Kail, R. V. (2012). *Children and Their Development* . içinde

Kinoshita, I. W. (2015). Children's play environment after a disaster: The great east japan earthquake. . s. 39-62.

Kurt, S. L. (2016). ÇOCUK HAKLARINA İLİŞKİN TEMEL. *SOSYAL POLİTİKA ÇALIŞMALARI DERGİSİ*.

Leblebici, Ö. (2014). Afetlerde Kamu Yöneriminin Rolü ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 457-477.

Leblebici, Ö. (2014). Afetlerde Kamu Yönetiminin Rolü Ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Limoncu. S. (2018). Child-Centered Disaster Management. MEGARON. *Yıldız Technical University, Faculty of Architecture*.

Limoncu, S., & Atmaca, A. B. (2018). Child-Centered Disaster Management. *MEGARON*.

Marangoz, A. (2021). BİR KAMUSAL ALAN OLAN AFET PARKLARININ. *YÜKSEK LİSANS TEZİ*. İstanbul: T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ.

Marangoz, A., & Enginöz, E. B. (2021). Afet ve Kent Planlama Ara Kesitinde Bir Olgu: Afet Parkları. *Ölçü*.

Masoumi, M. (2017). Innovating A New Idea Namely: Disaster Park (Multi Use Park). *International Journal of Scientific Study*.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ. *ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUK DOSTU ORTAMLAR*. Ankara.

Montessori, D. M. (1909).

Murphy, A. P. (2009). *Oyun çocuğun gıdasıdır.* istanbul: Kaknüs Yayınları.

Nasreen, M. (2004). Disaster Research: Exploring Sociological Approach to Disaster in. *Bangladesh e-Journal of Sociology.*

O'Shea, K. (2013). *How We Came to Play: The History of Playgrounds.*

O'Shea, K. (2013). *National Trust For Historic Preservation*. https://savingplaces.org/stories/how-we-came-to-play-the-history-of-playgrounds/ adresinden alındı

Özdemir, A. (2023). Afet Yönetiminde Belediyelerin Rolü. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* .

Özdoğan, B. (2009). *Çocuk ve oyun.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Özler, M. (2021). Kamu Yönetimi Bağlamında Afete Dirençli Toplum ve Bütünleşik Afet Risk Yönetimi.

Pilten, P. G. (2013). Okul Çağı Çocuklarının Oyun Kavramına İlişkin Algılarının ve Oyun. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Playgrounds. (2023). https://natureplaysa.org.au/places-to-go/playgrounds/ adresinden alındı

Polat, O. (1997). *Çocuk ve Hakları.* Analiz Yayınları .

Prınce, S. H. (1920). CATASTROPHE AND SOCIAL CHANGE. NEW YORK: Columbia Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi.

Ronald , P. W. (1998). *What is a Disaster? Perspectives on the Question.* Birleşik Krallık: Routledge.

Sanders, K. M. (1976). Free-play fantasy behavior in preschool children: Relations among gender, age, season, and location. *Child development*, s. 1182-1185.

Sarıçam, S. (2019). FUNCTIONS OF URBAN GREEN AREAS AFTER DISASTER. *GSI JOURNALS SERIE B: ADVANCEMENTS IN BUSINESS AND ECONOMICS*, s. 1-15.

Sülün, M. (2019). Çocugun Gelişiminde youn alanlarının rolu ve mekansal gereklilikler.

Şener, S. M., & Altun, M. C. (2009). Design of a post disaster temporary shelter unit. *ITU A|Z*.

Şükrü E., Y. A. (2000). Tsunamis Observed on and Near the Turkish Coast. *Natural Hazards 21(2)*.

Tandogan, O. (2014). / Yıldız Technical University, Faculty of Architecture E-Journal, 9(1), . *More Livable Urban Space for Children: Practices around the World. MEGARON*, s. 19-33.

Tuncer, N., Sözen, Ş., & Sakar, Ş. (2020). Okul Öncesi Eğitimde Deprem Farkındalığı: "Deprem Benden Küçüksün" Projesi,. *Uluslararası Eğitim Spektrumu Dergisi*, s. 4.

UR Kentsel Rönesans. (2023). https://www.ur-net.go.jp/produce/case/case031.html adresinden alındı

Urbangreen. (2023). https://test.urbangreen.or.jp/grant/3hyosho/green-afforestation adresinden alındı

Uyar, H. E., & Özkan, E. (2023). Deprem Sonrası İlk Durak: İstanbul'da Toplanma Alanlarına Dair Bir İnceleme.

Ünal, M. (2009). "Çocuk Gelişiminde Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi". *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Vaghri, Z., Zermatten, J., & Ruggiero, R. (2022). *Monitoring State Compliance with the UN Convention on the Rights of the ChildZiba.*

Yaman, F. (2022). ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİNE. *SOSYAL POLITIKA ÇALIŞMALARI DERGISI*.

Yao, K. (2015). *PLAYGROUND UTILIZATION:A Study on Urban, Community and Neighborhood Park Playgrounds in Manhattan, Kansas.* Manhattan, Kansas: KANSAS STATE UNIVERSITY.

Yazıcı, K. (2022). *Plant*. https://www.plantdergisi.com/yazi-deprem-gercegiyle-yeniden-depremparklar-486.html adresinden alındı

Yılmaz, A. E. (2017). Acil Durum ve Afet Yönetimi Uzaktan Eğitim Önlisans Programı. a. e. yılmaz içinde, *Afet Yönetimi 1* (s. 42-43). İstanbul: İstanbul Üniversitesi. https://www.afad.gov.tr/afet-turleri adresinden alındı

Yılmaz, G. G. (2021). Afetlere Sosyolojik Bakış ve Türkiye'de Afet Yazınına Kuramsal Bir Yaklaşım. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 194-204.

Url-1

<https://www.unicef.org/turkiye/bas%C4%B1nb%C3%BCltenleri/t%C3%BCrkiye-ve-suriyeyi-etkileyen-%C3%B6l%C3%BCmc%C3%BCl-depremlerin-%C3%BCzerinden-bir-ay-ge%C3%A7ti-ve-hala>, erişim tarihi 10.01.2023

Url-2 <https://www.skb.gov.tr/2023-yili-toplantilari/>, erişim tarihi 8.06.2023

Url-3<http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/>, erişim tarihi 15.06.2023

Url-4<https://sarkac.org/2023/02/6-subat-depremlerinden-etkilenen-nufusun-ozellikleri-1>, erişim tarihi 15.06.2023

Url-5
<https://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/tmmob_deprem_raporu_18agustos_revize-part-1_compressed_0.pdf>, erişim tarihi 09.09.2023

Url-6 <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/204739/1581/11/1702769687913>, erişim tarihi 11.10.2023

Url-7 <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/204739/1603/1/1702770006645>, erişim tarihi 02.07.2023

Url-8 <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/204739/1603/1/1702770006645>, erişim tarihi 12.11.2023

Url-9 <https://www.inegol.bel.tr/Content/Upload/Dokuman/filepath/6907-inegol-belediyesi-2022-istatistik-raporu-1683707522.pdf>, erişim tarihi 06.08.2023

Url-10<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu >, erişim tarihi 27.08.2023

Url-11 <https://www.dri.ne.jp/en/exhibition/guide/ >, erişim tarihi 31.10.2023

Url-12 < maps.app.goo.gl/tsi72bvRuSLjGzNa8>, erişim tarihi 26.10.2023

Url-13 <www.dri.ne.jp>, erişim tarihi 18.11.2023

Url-14 <https://www.tokyorinkai-koen.jp/en/about/ >, erişim tarihi 18.11.2023

Url-15 <https://www.tokyo-odaiba.net/en/event_play/outdoor_playground/ >, erişim tarihi 18.11.2023

Url-16 <https://maps.app.goo.gl/tsi72bvRuSLjGzNa8 .> , erişim tarihi 17.06.2023

Url-17 <https://www.mitakagenki-plaza.jp/plaza/about.html >, erişim tarihi 16.11.2023

Url-18 <https://www.nihonsekkei.co.jp/news/detail_10278/?lang=en >, erişim tarihi 19.11.2023

Url-19 <https://cevre.kadikoy.bel.tr/icerik/afet-egitim-parki >, erişim tarihi 23.11.2023

Url-20
<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/40.97583418459778/29.097246786285226 >, erişim tarihi 07.11.2023

Url-21

<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.000160848459544/29.09423185747318 >, erişim tarihi 09.10.2023

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Zeynep KAÇAR

ÖĞRENİM DURUMU

- Lisans 2014, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü

MESLEKİ DENEYİMLER VE ÖDÜLLER

- 2014 – Halen, İnegöl Belediyesi

TEZDEN ÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR ve PATENTLER

- **Zeynep Kaçar** (2023). Deprem Sonrası Toplanma Alanlarında Çocuk Oyun Alanı Niteliği. Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Deprem ve Deprem Sonrası Sağlıklı Dirençli Kentler Sempozyumu, Haziran 9-11, 2023 Kütahya, Türkiye

DİĞER YAYINLAR, SUNUMLAR ve PATENTLER

Zeynep Kaçar (2020). Belediyeler ve Atık Yönetimi. Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, Kentli Dergisi s. 60-64.